

30/12 2024

Året, der gik, er en fast rubrik på nyhedssiden på www.cirkus-dk.dk. Du kan kopiere Der kan du læse om, hvad der er sket i den danske cirkusverden i 2024. Herunder omtale af årets forestillinger med masser af fotos. God læselyst! (Du kan kopiere linket www.cirkus-dk.dk til din browser.

Nedenfor lidt fotos fra året der gik.

20/12 2024

Guangdong Acrobatic Troupe i Cirkusbygningen. Sidste gang, der blev vist en cirkusforestilling i Københavns cirkusbygning, var i dagene 14. til 25. oktober 1998, hvor den kinesiske Guangdong Acrobatic Troupe viste en imponerende forestilling. I avisannoncer blev de markedsført som Det Store Kinesiske Statscirkus Yin Yang.

"Hvor var det vidunderligt, overvældende, imponerende og smukt. Fra det allerførste nummer, hvor røde lanterner og tallerkner roterede i luften eller på tynde stænger, var vi leveret. Vi måtte bare klappe og klappe, mens øjnene spiledes op, og overmunden faldt ned," skrev Henrik Lyding i Jyllands-Posten.

Det var en ren akrobatforestilling. De eneste "dyr" var kinesiske løver. Men akrobatikken var noget af det flotteste, der nogensinde er vist i Cirkusbygningen. Ud over "løvedans" bød den bl.a. på trampolinspring, artister der sprang gennem roterende tøndebånd, slangemennesker og pyramider af mænd og kvinder. På [http://www.circopedia.org/Guangdong Prinsessan Video \(1995\)](http://www.circopedia.org/Guangdong_Prinsessan_Video_(1995)) kan du se et godt 8 minutter langt klip fra 1995 med nogle af truppens kvindelige medlemmer. (Kopier linket til din browser hvis det ikke virker).

19/12 2024

Cirkus Roncalli i Cirkusbygningen. Den sidste gang der var traditionelt cirkus i Cirkusbygningen i København var i dagene 4. til 8. december 1996, hvor Tivoli i samarbejde med Dansk Artistforbund præsenterede det tyske Cirkus Roncalli. Det skete som led i markeringen af, at København i 1996 var europæisk kulturby, og med økonomisk støtte fra Kulturby 96. Blandt de optrædende var Fumagalli, som vi ikke tidligere havde set her i landet. Han viste sin dirigententre og sammen med den hvide klovn Francesco Caroli og Roncalli-ejeren Bernhard "Zippo" Paul sin fuldmandsudgave af entreen Lille bi, giv mig honning. Géraldine-Katharina Knie viste et imponerende flot nummer med heste i frihedsdressur og red senere kurer-nummeret, hvor hun stående på to heste lod en tredje hest passere mellem de to, som bar hende, og snappede hestens tømme, hvilket hun gentog med en fjerde og en femte hest. Blandt de øvrige optrædende var Les Frères Taquins, hvor den ene agerer mekanisk dukke.

18/12 2024

Cirkus Scott i København. Det svenske Cirkus Scott prøvede i årene 1999, 2000 og 2001 lykken i København. De to første år på Bellahøj. Det sidste år ved Fisketorvet. Besøgene lå sidst på året: i 1999 og 2001 i november og i 2000 i slutningen af oktober. Forestillingerne var ganske gode, men der kom meget få tilskuere. Dels fordi danskerne ikke er vant til at gå i cirkus så sent på året, og dels fordi det er altid meget svært for et cirkus at trække tilskuere i et land, hvor det er ukendt. Cirkus Benneweis prøvede fx et enkelt år lykken i Flensborg. Men hvor de kunne spille for fulde telte nord for grænsen, var der god plads på rækkerne i Flensborg. Publikumsmæssigt var det heller ikke en succes, da Cirkus Arena i 2008 prøvede lykken i Norge.

Cirkus Scott var i sin storhedstid et af Nordens førende cirkus. Det blev grundlagt 1937 af brødrene Herman (1885-1949), Carl (1889-1937), Bruno (1891-1937) og Nantini Bronett (1895-1952). De havde i mellemkrigsårene under navnet 4 Bronetts optrådt som klovne forskellige steder i Europa, blandt andet i 1932 hos Schumann i Cirkusbygningen. Senere blev Brunos enke, Käte Bronett (1906-91), eneejer, og i samarbejde med sønnen Francois Bronett udviklede hun Cirkus Scott til et storcirkus med kvalitetsprogrammer. Efter Francois Bronetts død i 1994 blev det frem til 2003 videreført af hans sønner Henry (f. 1961) og Robert Bronett (f. 1964). Ingen turne 2004-2010, men med Robert Bronett som ejer forestillinger i Stockholm i august 2011 og landsturne 2012-2015. I årene 2012-2014 tillige julecirkus i Stockholm. I sæson 2016 kun forestillinger i Stockholm fra 8. til 25. september. Dermed var det slut for Cirkus Scott, selv om Robert Bronett flere gange har haft planer om igen at få liv i Cirkus Scott.

17/12 2024

Leon Rabello – vidunderbarnet, der blev cirkusdirektør. Mange artister har en drøm om at etablere deres eget cirkus. Det lykkes for nogle ganske få, men for andre bliver det en kortvarig fornøjelse. Blandt disse var den danske jonglør Leon Rabello.

Leon Rabello blev født i 1912. En enkelt kilde skriver, at han var ” third generation juggler from the Renari family”.

I 1947 fortalte han en Randers-avis, at han i begyndelsen af 1930'erne som en lille krøllet dreng havde optrådt som jonglør med bolde, pinde og meget andet. Han blev kaldt den lille Rastelli, da nogle af de tricks han viste var de samme, som den berømte italienske jonglør Enrico Rastelli optrådte med. Leon Rabello fortalte tillige Randers-avisen, at han som 16-årig stak af hjemmefra og kom til Italien, hvor han lærte at stå på egne ben. Han fortalte, at han var på turne med flere cirkus, indtil han havde tjent nok til at starte sit eget cirkus. Han startede i Sydamerika, kom lige før 2. verdenskrig til England og senere til Sverige, hvor han startede med Cirkus Rabello.

Avisens beskrivelse af karrieren er måske ikke helt præcis, da han i 1930 var 18 år gammel og derfor næppe kan kaldes en lille krøllet dreng. Men at han var en talentfuld jonglør kan ses at et filmklip fra 1936 optaget af filmselskab Pathe, som du kan se på https://www.youtube.com/watch?v=ur_4-my_QCA

Det er rigtigt, at han kom til England lige før 2. verdenskrig. En plakat fra engelske Blackpool Palace viser, at han var der i oktober 1939. Men som optrædende og ikke som cirkusejer!

Det er også rigtigt, at han var i Sverige. I 1930 og igen i 1940 og 1943 optrådte Rabello nemlig i nogle uger i Cabarethallen i forlystelsesparken Liseberg i Göteborg, og han har sikkert også haft andre svenske engagementer.

I 1947 kom Cirkus Rabello til Danmark, hvor de i reklamerne kaldte sig den firemastede gigantcirkus Rabello og lovede, at der var folkeslag og dyr fra 5 verdensdele.

Et af Leon Rabellos numre var at kaste en bold ud blandt publikum og så gribe bolden på en pind, han havde i munden. Til en avis fortalte han, at han lagde vægt på gode artister samt afveksling. Desuden arbejde han på at højne standarden og bevare den noble tone, og han ville aldrig byde publikum noget halvdårligt.

I 1949 var Cirkus Rabello igen på turne i Danmark. Men de blev ramt af uheld. 6. maj beskadigede en skypumpe teltet, da cirkus lå i Karlslunde. Senere besøgte de Bornholm, hvor en brand i Rønne 29. maj ødelagde køkkenteltet og staldteltet. Der skete kun materiel skade, men skypumpe og brand ramte cirkus så hårdt økonomisk, at Leon Rabello 12. juni besluttede at stoppe. Og dermed var det slut for Cirkus Rabello.

Men ikke for Leon Rabello. Opslag i Mediasream viser, at han i oktober 1960 optrådte med sin jonglør-entre ved Kloster-Messen i Løgumkloster. Blandt de andre optrædende var "Lille Dorthe", som senere blev kendt som Dorthe Kollo. En af aviserne skrev at Leon Rabello var fra Sverige. Det har ikke været muligt for mig at finde senere informationer om ham.

Billedtekster: Dette foto, som blev bragt i Aarhus Stiftstidende 9. maj 1947, er måske af Leon Rabello, der den gang var 35 år gammel. Billedteksten lød "Leon Rabello med kamel" – kamelen kan man dog ikke se.

Plakat fra 1949, hvor forestillingen blev kaldt Cirkusparaden og præsenteret som "100 % cirkusprogram"

16/12 2024

Jørgen Samson – manden med blomsterne. Et af de meste originale tryllesnumre, en dansk tryllekunstner har vist, er Jørgen Samsons imponerende blomsternummer. Han skjulte 42 kilo genstande under sit tøj, bestående af blomster og buketter, sammenfoldede borde, tørklæder og meget mere. Det var som scenearbejder i Lorry han udviklede sit fænomenale blomsternummer, hvor han tomhændet trådte ind på en scene iført kjole og hvidt, høj hat og en mørk slængkappe - for i løbet af ½ time at forvandle scenen til et sandt orgie af farverige borde og blomster, lanterner i ranker og hundredvis af silketørklæder. Han sluttede altid nummeret med at gå i spagat.

Samson blev født i 1926 i Brumleby i København. Som 13-årig fik han sin første tryllebog i julegave og senere kom han i lære hos professor Tribini på Bakken, hvor han optrådte som klovn. I 1952 debuterede han med sit blomsternummer, som han optrådte med frem til sin død i 2002. Han var hos Cirkus Miehe i 1953 og i Cirkus Moreno i 1960 og 1962 og optrådte i øvrigt på varieteer mv. over hele verden. På https://www.youtube.com/watch?v=e3Y8zz_fNyc kan du se et videoklip fra hans nummer, det altid var det sidste i en forestilling, da det tog tid at rydde op!

12/12 2024

Annie Get Your Gun – teater eller virkelighed? Irving Berlins Annie Get Your Gun er en af historiens mest populære musicals. Ørehængeren *There's no business like show business* er en fast del af cirkusorkestrenes repertoire. Forestillingen spillede mere end 1.000 gange i træk på Broadway, da den kom frem. Den har også begejstret publikum i Danmark, hvor den har været sat op mange gange. I forestillingen møder man den slagfærdige bondepige Annie, der er kendt for sin beskidte mund og sine evner med en riffel. Da Buffalo Bills Wild West Show melder sin ankomst, beslutter hun sig for at udfordre truppens stjerne, Frank Butler, i en skydekongurrence. Annie skyder sig til sejren og til optagelse i truppen. Hun forelsker sig i Frank Butler, og kæresteparret optræder sammen, således at hun står pænt i baggrunden og er showets nummer to, indtil en skæbnesvanger aften, hvor Buffalo Bill vælger at sætte Annie øverst på plakaten. Frank bliver

rasende, aflyser deres forestående bryllup og melder sig under fanerne hos konkurrenten, Pawnee Bill. Annie fortsætter hos Buffalo Bill og drager på turne i Europa. Da holdet vender tilbage til Amerika, er Buffalo Bills pengekasse tom. Det er Pawnee Bills også, så de to rivaler slår pjalterne sammen og genforener dermed Annie og Frank, der må konstatere, at gammel kærlighed aldrig ruster og at There's no business like show business!

Filmversionen af Annie Get Your Gun har været vist flere gange i TV.

Den virkelige Annie blev født 13. august 1860 i en skovhuggerhytte i Darke Country, Ohio, USA. Hun var døbt Phoebe Anne Oakley Moozee og begyndte i en alder af 9 år at skyde med riffel. Efter faderens død skaffede hun indtægter til familien ved at gå på jagt, både som skytte og ved at sætte fælder. Jagtbyttet blev solgt på det lokale marked. Hun blev kendt som en fremragende skytte. Da Annie var 15 år gammel, optrådte en trup professionelle riffelskytter på Cincinnati Opera House. Annie meldte sig til en konkurrence og vandt over den kendte kunstsytte Frank Butler. Parret forelskede sig og blev gift et år senere. I begyndelsen optrådte de sammen i forskellige varieteer, altid med Annie som topstjernen. Efter et par år stoppede Frank Butler som skytte og arbejdede herefter alene som manager og assistent for Annie.

Da hun skulle vælge et kunstnernavn, valgt hun familienavnet Oakley og blev herefter kendt som Annie Oakley. I 1884 arbejdede Frank Butler og Annie Oakley for Sells Brothers Cirkus, hvor Annie udviklede det trick, som hun blev mest kendt for: Frank Butler kastede farvede glaskugler i luften, som Annie ramte med stor træfsikkerhed fra ryggen af en galoperende hest (se billedet).

Foto: oakley_ann_horseback

Da Sells Brothers Cirkus kom til New Orleans mødte Annie Buffalo Bill (William F. Cody, 1846-1917), som optrådte i byen med sit wild-west-show. Annie og Frank trivedes ikke godt hos Sells Brothers, og de fik derfor engagement hos Buffalo Bills Wild West show, hvor Annie i mange år var en hovedattraktion. Hendes rekord med at skyde glaskugler ned var, da hun på en dag ramte 4.772 ud af 5.000 kugler. Et andet trick var, når hun på 30 meters afstand ramte et spillekort på den smalle side, således at det fløj op i luften, hvorefter hun skød huller i det inden det ramte jorden. Blandt de andre optrædende hos Buffalo Bill var Chief Sitting Bull og hans sioux-indianere, som optog Annie, som de kaldte "Little Sure Shot" som æresmedlem af deres stamme. Fra 1887 til 1892 var Annie med Buffalo Bill på hans Europaturne, hvor hun blandt andet optrådte for den engelske dronning Victoria. Tilbage i USA i 1892 udviklede hun et nyt nummer: nu skød hun efter bevægelige objekter, medens hun cyklede rundt i manegen. Efter hjemkomsten fra USA samarbejdede Buffalo Bill blandt andet med James Bailey og efter dennes død i 1906 med sin mangeårige konkurrent Pawnee Bill (Gordon W. Lillie).

foto: oakley_ann_poster

Efter mange års optræden ønskede parret Annie Oakley og Frank Butler at trække sig tilbage. I 1911 kom Annie til skade ved en automobilulykke – dog ikke mere, end at hun under 1. verdenskrig rejste rundt til diverse militærlejre og var med i skarpskydningskonkurrencer. Annie døde i november 1926. Hendes ægtefælle Frank Butler døde 3 uger senere.

Irving Berlin har således bygget sin musical over en virkelig person, selv om han har valgt at dramatisere handlingen noget og blandt andet lade Frank Butler være jaloux på Annie, fordi hun var en bedre skytte. Som det vil ses ovenfor, accepterede den virkelige Frank Butler at Annie var den bedste. Eller også vurderede han, at der var mere salg i en kvindelig skarpskytte end i en mandlig. There's no business like show business!

11/12 2024

Bubber fylder 60. Onsdag 11. december fylder Niels Christian Meyer, bedre kendt som Bubber, 60 år. Børn kender ham i dag som den veloplagte sprechstallmeister i Cirkus Arena. Deres forældre husker ham blandt andet fra børneprogrammerne *Bubbers Badekar* og *Snurre Snups Søndagsklub* samt fra dokumentarprogrammer som *Danmark ifølge Bubber* og *Bubber og B.S.*

Bubber fik sin cirkusdebut i 1991, hvor Cirkus Arena i 2. afdeling bød på Cirkus under vand og Bubber kom sejlene ind i sit badekar. Til og med 1998 var han sprechstallmeister i Cirkus Arena. Derefter fulgte cirkusmæssigt set en pause.

I 2006 var Bubber været på TV2's serie *Sådan Cirkus*, der gav en række håbefulde amatører lejlighed til at afprøve deres talent i en rigtig cirkusmanege. Samme år var han vært i underholdningsserien *Cirkus! Cirkus!*, hvor TV2's seere fulgte otte kendte danskere, der gik i lære som cirkusartister. Serien blev optaget i Cirkus Benneweis, men Bubber var ikke med i de almindelige forestillinger hos Benneweis.

I 2019 vendte Bubber tilbage til Cirkus Arena. Han skulle også have været med i 2020 og 2021, men der betød coronaen at forestillingerne blev aflyst. Men siden 2022 har det igen været den altid sprudlende veloplagte Bubber, der har præsenteret forestillingen. I 2022 og 2023 sammen med Julie Berthelsen og i 2024 sammen med Malene Qvist. Når Cirkus Arena har landspremiere på Bellahøj den 25. marts 2025 på deres 70 års jubilæumsforestilling, er det igen Bubber og Malene, der præsenterer forestillingen. Vi er utvivlsomt mange, som glæder os til at gense Bubber og Malene i manegen !

Foto : Jacob Boas Leitisstein

10/11 2024

Det kan du ikke opleve mere! De viste fotos er af Gerd Simoneit med Benneweis' blandede rovdysrgruppe. Billederne er formentlig fra 1960'erne. Gerd Simoneit var en fremragende rovdysrdomptør, som altid behandlede sine dyr med både kærlighed og respekt.

Han startede sin cirkuskarriere i 1946 og kom senere til det tyske Cirkus Barum, som den gang var ejet af Eli Benneweis. Han arbejdede også i en periode i Danmark for Cirkus Benneweis og Cirkus Belli, som den gang var ejet af Eli Benneweis. I 1970 købte Gerd Simoneit noget af materiellet fra Cirkus Barum, som var stoppet i 1968, og grundlagde sit eget Circus Safari. Året efter spurgte han Eli Benneweis, om han måtte bruge Barum-navnet på sit cirkus, hvad Eli gav ham lov til. I de følgende mange år var Cirkus Barum et af Tysklands største og bedste cirkus, og Simoneit tog navnet Gerd Simoneit-Barum.

I 1975 modtog han en sølvklovn ved cirkusfestivalen i Monte Carlo. Med udgangen af 2002 trak han sig tilbage fra manegen. Cirkus Barum indstillede driften efter sæson 2008 efter nogle besøgs-mæssigt skuffende sæsoner. Gerd Simoneit døde i 2021.

I Danmark har rovdysrnumre været forbudt siden 1963, men du kan fortsat opleve dem i fx tyske og italienske cirkus. Det er dog mange år siden, jeg har set en blandedt rovdysrgruppe. I gamle dage havde rovdysr i cirkus ganske små bure – det havde de også i Zoologiske haver. I dag er indkvarteringsforholdene langt bedre, både i Zoo og i cirkus. Men tendensen går mod, at flere og flere lande forbyder vilde dyr i manegen. Så et nummer som det afbillede kommer vi næppe til at oplev igen.

9/12 2024

Benneweis-elfanterne blev undertiden brugt til andet end optræden i en manege. På disse fotos er elefanterne med i en Carnival Parade i den hollandske by Bergen op Zoom. På forreste elefant Prince Carnival. Billederne er formentlig fra en gang i 1950'erne. Karnevallet blev normalt holdt i februar eller marts. Foto: Segers, Bergen op Zoom. Fra familien Benneweis' arkiv.

5/12 2024

Er nycirkus nyt eller gammelt?

Dansk Artistforbund beskrev for nogle år siden nycirkus således:

"Nycirkus er en moderne genre indenfor scenekunst, der blander klassiske cirkusdiscipliner med elementer fra dans, teater og performance. Genren opstod midt i 1970'erne i Frankrig.

I et helt traditionelt cirkus kan man typisk opleve en række forskellige artist- eller dyrenumre, som fremviser noget ekstraordinært og usædvanligt, gerne præsenteret i en rund manege i et cirkustelt. I det moderne nycirkus bruger man nogle af de samme cirkusdiscipliner, men man sammensætter dem til en anden slags forestilling. En nycirkusforestilling er oftest en samlet fortælling med et samlet udtryk. Det kan f.eks. være fordi forestillingen har en konkret handling og fortæller en samlet historie, eller det kan være fordi alting i forestillingen drejer sig om det samme tema.

I nycirkus er der sjældent dresserede dyr. Det er cirkusartisten og kropsekvilibristen, der står i centrum. Nycirkusartister er ofte uddannede på cirkusskoler, hvor de har haft undervisning i cirkusdiscipliner, akrobatik, dans og teater."

I dag bruger man undertiden betegnelsen samtidscirkus i stedet for nycirkus.

Men er nycirkus nu også nyt?

Fra begyndelsen af 1800-tallet og et pænt stykke ind i 1900-tallet var det almindeligt, at en cirkusforestilling i et større cirkus også indeholdt en pantomime. Det var ikke pantomimer, som man kender fra Tivolis pantomimeteater, men store tableauer, hvor man ganske som i nycirkus brugte nogle af de kendte cirkusdiscipliner i en anden slags forestilling og valgte at fortælle en historie. Nogle pantomimer var nærmest en art levende vokskabinet, medens andre var teaterstykker, der kunne være både af seriøs og komisk art. Da Cirkusbygningen blev indviet i 1886 bød Cirkus Renz eksempelvis på "De lystige Heidelbergere eller studenterudflugt med forhindringer" som blev præsenteret som en "stor pantomime efter det moderne studenterliv med optog, danse og grupperinger af kongelig balletmester A. Siemy arrangeret af direktør E. Renz". En anden pantomime hed "Ridderspil fra middelalderen – stort historisk turnering med evolutioner og våbenspil til hest udføres af damer og herre med 30 heste".

Den berømte engelske artist Andrew Ducrow (1793–1842), der kunne udføre kunststykker på hesteryg som vist aldrig er overgået af andre, lavede et stort antal pantomimer, både med og uden dyr i manegen. Ud over at være "hestehvisker" og rytter var han en fremragende ekvilibrant og linedanser. Han var som så mange andre artistbørn uddannet som allround artist, ganske som man kan blive det på nutidens cirkusskoler. Ud over at være med i cirkusforestillinger og pantomimer forekom det også, at han var med i traditionelle teaterforestillinger med artistiske indslag.

Måske er det Ducrow eller hans samtidige, som har opfundet det, man i dag kalder nycirkus? Med den forskel, at Ducrow også kunne optræde med dyr, hvad de færreste nycirkusartister har lært. Men også i numrene uden dyr synes han efter de beskrivelser, der findes, at have haft et talent og en udstråling, der giver mange af vore dages nycirkusartister "baghjul".

Et af de numre, Ducrow viste, var Sct. Petersborg kurer, også kaldt ungarsk kurer. I den oprindelige udgave af nummeret skal en kurer bringe en depeche hurtigst muligt gennem Rusland, Østrig og Frankrig til England. Som grænserne så ud den gang var Østrig og Frankrig de eneste lande, man behøvede at passere på vejen fra Rusland til England. I pantomimen fulgte man rytterens kamp mod uret på vej fra den ene rasteplads til den anden, hvor han udviste eminent ridekunst og udførte mange tricks. Herunder det, man i dag kender som Sct. Petersborg kurer: nummeret hvor rytteren stående på to heste lader en tredje hest passere mellem de to, som bærer ham, og snapper hestens tømme. Det gentages med en fjerde og en femte hest. Hver hest symboliserer et af de lande, han rider igennem. Ducrow skal have udført nummeret med op til 12 heste! Og han endte med at stå overskrævs på to heste med 3 heste imellem – se billedet.

4/12 2024

Da Bertel Haarder optrådte i cirkus. I de år, hvor Benneweis lejede cirkusbygningen, sluttede det turnerende cirkus normalt sæsonen med nogle ugers gæstespil i oktober i Cirkusbygningen. Undertiden var der numre fra sommersæsonen, som havde engagement andetsteds. Og så bookedede Eli Benneweis et erstatningsnummer til de sidste uger i bygningen. Det skete blandt andet i 1988, hvor han havde hyret den tjekkiske Syneco-trup (flere aviser dem kaldet Sinanko-truppen). De optrådte med et perch-nummer med en tyk, herlig kone som bærer. Hun gik blandt andet op og ned af en stige, balancerende med perch. ”Meget underholdende og helt suveræne. Tog hele huset med storm,” husker Diana Benneweis.

Truppen inviterede ofte en publikummer i manegen, og til en af forestillingerne var den udvalgte Bertel Haarder. Den gang var han undervisnings- og forskningsminister. Som truppens 5. medlem fik han truppens kønne unge datter på skulderen og bar hende over en wienerstige – endda med skjorten uden på bukserne. Men det var ikke nok for ministeren, da truppen ville sende ham tilbage på tilskuerpladserne. ”Nærmest ekstatiske af begejstring fo’r Bertel Haarder tilbage i manegen og gik den rundt – på hænder! Og pengene raslede af ham. Og derefter krammede han kærligt den unge, sexede tvillingedatter, men puf – pang røg hun flere meter bort, da moderen i ren jalousi ville overtage pladsen i Bertels favn. Kan man ikke få datteren, må man tage moderen. Og det gjorde Bertel. Prustene og stønnende slæbte han matronen rundt i sine venstre-byggede arme med en kraft, som formentlig kun en dopingprøve kunne have forklaret. Jublen var endeløs”, skrev Rud Kofoed i Ekstra Bladet. Rud sluttede: ”Benneweis sad tilbage i manegen og overvejede, hvordan han nu skulle få Bertel i manegen som fast klovn”.

I cirkussammenhæng var Bertel Haarder på scenen igen, da han i 2016 som kulturminister uddelte Den Danske Cirkuspris, som havde ligget i dvale siden 1969. Året efter modtog han Cirkusdirektørforeningens indsatspris. Fotoet viser ham sammen med Cirkusdirektørforeningens formand Martin Arli. Foto: Rud Kofoed.

3/12 2024

Cirkusbygningen i Budapest. Mange danskere har besøgt Cirkusbygningen i Budapest i forbindelse med de festivaler, der afholdes i januar i lige år, eller på en af de cirkusture, Brianos Cirkusrejser har arrangeret. Cirkusbygningen er opført i 1971 og har plads til 1.450 tilskuere. Nedenfor foto af bygningen som den så ud, da Cirkus Benneweis havde gæstespil i Budapest i 1971. Foto kan måske være fra et lidt senere år. Benneweis var der 1971, men gæstede også senere flere gange Budapest, når den danske sæson var slut.

Tillige et foto fra 2020. Som det kan ses er indgang og foyer ændret siden 1971.

Ungarerne har haft planer om at opføre en ny og mere tidssvarende cirkusbygning et andet sted i Budapest. Men det er usikkert, om planerne er sat ”on hold”.

Facebook

2/12 2024

Cirkustelte var i gamle dage lavet af sejldug, men er i dag lavet af plastik. De mange en-dags byer slider på et telt, der tages op og ned hver dag, og selv et telt af god kvalitet holder sjældent mere end 8 til 10 år. Nedenfor fotos af nogle af de telte, som Cirkus Benneweis brugte i de 127 år, de var på de danske landeveje. Fra det første 1-mastede telt og frem til 1937 klarede de sig med hullede og lappede telte, som havde været brugt af andre cirkus. Men i 1937 fik de på Irene Benneweis initiativ syet et nyt 2-masters telt hos sejlmagerfirmaet Chas. Mortensen i Horsens. Irene havde til Ferdinand store forfærdelse pantsat 4 beboelseskøretøje og stalden med 2 heste for at skaffe penge til teltet. Siden fik Cirkus Benneweis mange nye og store telte. De seneste telte var fra Canobbio i Italien.

28/11 2024

Cirkusbygningen på Aaboulevard. Ud over Cirkusbygningen i Jernbanegade havde København i årene 1910 til 1919 en cirkusbygning på Åboulevard. Placeringen var nogenlunde der, hvor Julius Thomsens gade udmunder i Åboulevard. Det var en træbygning, opført på et grundstykke, som cirkusdirektøren Magnus Bech Olsen havde lejet. Rent faktisk viste Bech Olsen allerede i september, oktober og november 1909 cirkus på grunden i en såkaldt halvkonstruktion med oversejl af teltlærred og ydervæg af brædder og planker. En snestorm kort før sæsonslut ødelagte teltlærredet, og tømmer og brædder fra halvkonstruktionen blev herefter sat til salg. I 1910 opførte Bech Olsen så en cirkusbygning af træ.

Både bygningen og halvkonstruktionen fra 1909 lå i Frederiksberg kommune. Det var forudsætningen for, at Bech Olsen kunne få en cirkusbevilling, da der var lukket for bevillinger i Københavns kommune. Bygningen fra 1910 havde plads til 2.000 tilskuere og blev på et tidspunkt også brugt som biograf under navnet Kæmpe Biografen. Efter sæson 1916 blev bygningen overtaget af Københavns kommune, der skulle bruge den til oplagring af tømmer i krigsårene. Bygningen blev revet ned i 1919.

Magnus Bech-Olsen var mesterbryder og drev med succes cirkus fra 1908 til sin død i 1932. Det blev derefter overtaget af sønnen Manne Bech Olsen. Men som i så mange andre cirkus var generationsskiftet ikke vellykket, og Cirkus Bech Olsen stoppede efter sæson 1934.

27/11 2024

Buster Larsen i cirkus. Mange danskere husker mest Buster Larsen som grisehandleren i Matador. Det lidt ældre kan måske også huske ham fra en række spillefilm og lortelandsmonologerne i fjernsynets satireprogram "Hov Hov". Ældre cirkusvenner kan huske ham fra Tv's Cirkus Buster og fra det omkringrejsende Cirkus Buster i 1961 og fra spillefilmen af samme navn. Den mislykkede Far til fire-film *Far til fire i højt humør* fra 1971 er vist gået glemmebogen. Cirkusmæssigt er den interessant, da Onkel Anders (Buster Larsen) og familien møder Onkel Anders gode ven Eli Benneweis og får lov til at følge med Cirkus Benneweis rundt i sommerlandet.

Rent faktisk var Buster Larsen og Eli Benneweis gode venner. I adskillige år var Buster sprechstallmeister i en del af sæsonen, især når Cirkus Benneweis var i Jylland. I den resterende del af sæsonen var det så Nelly Jane Benneweis, som præsenterede forestillingen.

Buster Larsen og Eli Benneweis døde i øvrig med få dages mellemrum: Buster 18. december 1993 og Eli 23. december 1993.

26/11 2024

En cowboy og hans hest. I 1978 præsenterede det omkringrejsende Cirkus M. Schumann ud over families egne heste et helt originalt nummer: Toni Hohegger og hans hest Jackett. Det var et komisk nummer, hvor hesten bl.a. blev lagt i seng og fik tæppe på. I 1980 var Toni og hans hest hos Benneweis i Cirkusbygningen. Begge steder mødte publikum også hans kone Bärbel Mascott med et nummer med russiske mynder.

Tonis nummer med hesten blev senere overtaget af datteren Rosi Hohegger. Danskerne havde oplevet hende med hunde i Cirkus Arena i 1995 og 1998. I 2005 præsenterede hun sammen med hesten Scout det komiske hestenummer i Cirkus Arena, udklædt som Pippi Langstrømpe. Det var den gang tv-serien om Pippi var blandt de mest sete. Astrid Lindgrens arvinger gjorde indsigelser mod brugen af Pippi-figuren, så Rosi måtte ændre sin påklædning. I 2009, 2010 og 2015 optrådte hun i Cirkus Benneweis, hvor hun tillige viste et nyudviklet og helt originalt hundenummer, hvor hun bl.a. pumpede en af hundene op med en cykelpumpe. I 2014 fik Rosi Hohegger en sølvklown i Monte Carlo.

Rosi Hohegger døde i 2022, kun 57 år gammel. Hendes heste kom til familien Casselly, hvor Merrylyu overtog Rosis komiske hestenummer.

Rosi Hohegger var en fremragende træner, der så at sige kunne tale med sine dyr og tog sig utroligt godt af dem. Skuespilleren og sceneinstruktøren Jan Hertz, der i flere år satte forestillinger i scene for Benneweis, oplevede inden en premiere Rosis træning i manegen med Scout med det trick, hvor hesten drejer rundt og så at sige får snoet forbenene. Den dag virkede det ikke, selv om Rosi og Scout i tre timer med stor tålmodighed trænede igen og igen. Til sidste gav Rosi Scout et kærligt klap og sagde: så gider vi ikke mere i dag. Men ved premieren om aftenen kunne Scout!

Fotos: Toni Hohegger i Cirkusbygningen i 1980. Rosi Hohegger hos Benneweis i 2015

25/11 2024

Colonel Joe. Den kæmpestore indiske elefant Colonel Joe blev normalt præsenteres som verdens største elefant. Danskerne oplevede elefanten i Cirkus Benneweis i 1999 og svenskerne i Cirkus Maximum i 2001. Senere optrådte Colonel Joe og dens ejer og træner James Puydebois i det tyske Cirkus Krone. Når tilskuere så, hvordan James kun behøvede stemmen og hverken pisk eller elefantkrog for at få den kæmpestore elefant til at udføre sit nummer, er det svært at tro, at Colonel Joe oprindeligt var en såkaldt problemelefant, kendt for til tider et iltet og uberegneligt temperament. Colonel Joe var født i 1964, vist nok på en elefantfarm i Indien eller Thailand. I 1964 var der næsten ingen vilde elefanter i Asien – langt de fleste var født på farme el.lign. Som lille kalv blev den købt af Jungland Inc (Louis Goebel), som i 1965 videresolgte den til Los Angeles Zoo, hvor den fik navnet Wise Guy. I 1972 blev den videresolgt til Gene Holters Movieland Animals, der året efter solgte den til det amerikanske Cirkus Vargas, hvor den optrådte under navnet Dillinger. Træneren Wally Ross ændrede navnet til Colonel, som så endnu senere blev til Colonel Joe. Som nævnt var den lidt af en problemelefant, og hvis den ikke havde været usædvanlig stor (den var angiveligt 3½ meter høj og vejede 6,8 ton – sandheden var nok nærmere at den var godt 3 meter høj og vejede omkring 5½ ton) var den måske blevet aflivet. Nu forsøgte man sig i stedet allerede medens elefanten var i Los Angeles Zoo med en kastration, ganske som tusindvis af hundeejere hvert år lader hanhunde kastre for at gøre dem roligere. Og det hjalp: elefanten ændrede karakter og blev det godmodige dyr, publikum i Danmark og Sverige oplevede i hhv. 1999 og 2001. På det tidspunkt var den blevet købt af den tidligere rovdrydomptør James Puydebois, der som nævnt de senere år optrådte med

den i Europas største cirkus, Cirkus Krone, der i forvejen havde 7 elefanter. I april 2012 kom Colonel Joe til Sonni Frankellos Platschow Elefantenhof, hvor den døde i begyndelsen af maj 2012.

Det bør måske tilføjes, at Colonel Joe uden for manegen ikke var helt så godmodig, som det kunne se ud til, når han optrådte. Bortset fra ejeren James Puydebois var langt fra alle helt trygge ved at komme for nær ved kæmpeelefanten.

Fotos fra Cirkus Benneweis 1999.

21/11 2024

Valencia – fra variete til advokatus. I mange år var varieteen Valencia på Vesterbrogade 32 en af Nordens førende varieteer med optræden af førende artister og kunstnere fra alverdens lande. Den var også kendt som et sted, hvor besøgende kunne få kontakt med letlevende damer. I 1970'erne husede den Simon Spies-natklubben 'Chat Noir', og den bød først og fremmest på striptease-dansere. I dag er den domicil for brancheforeningen Danske Advokater.

Valencia er en af Vesterbros ældre bygninger, opført som ølhal efter tysk forbillede i 1861. Bygningen er tegnet af Tivolis arkitekt H.S. Stilling, og Kong Frederik den 8. var med til indvielsen af "Thors Ølhal", som det dengang hed. Senere blev den omdannet til dansesalonen Figaro. I 1918 blev den til luksusvarieteen Palais de danse, der blev kendt som "Skandinaviens største varieté og dansepalads". I 1927 skiftede den navn til Valencia.

I mange år var der fremragende artister blandt de optrædende. I februar 1931 blandt andet den berømte luftakrobat Lillian Leitzel. Hun styrtede ned under optræden den 13. februar og døde to dage senere som følge af sine kvæstelser. Blandt orkestermedlemmerne den aften var den senere kapelmester Otto Lington. Han har fortalt sin søn John Lington, at han stadig husker lyden, da Lillian Leitzel ramte scenegulvet.

Tryllekunstneren Heinz Saxburger, der optrådte i Valencia i 1960'erne, beskrev i 2003 pr. hukommelse lokalerne således, idet han tilføjer at det var frit efter hukommelsen og der kunne være noget som han huskede forkert:

"Lokalet har nok været mellem 28 og 36 meters længde, bredden har nok været ca. 16 meter, og der har været mindst 10 meter loftshøjde. Lokalet var før krigstids elegant indrettet i rødbrune farvenuancer med prismekroner og guldlampetter. Det var et af Københavns såkaldte "fine" steder, som blev frekventeret af de såkaldte "højere samfundslag", men samtidig var det også et "fysted", fordi der altid var mulighed for at få selskab af ikke helt pæne og billige damer. Efter ønske blev de tilkaldt. Denne trafik foregik hovedsageligt fra den store bar på balkonen.

Publikum blev modtaget af en fornemt klædt portier ved døren, og efter at overtøjet var blevet lagt i garderoben blev man ledsaget til et bord af inspektøren. Ordre blev modtaget af en overtjener og serveret af tjenerne. Jo der var stil over det. - Jeg kan ikke huske hvor de optrædende kom ud, men jeg mener det var på begge sider af musiktribunen, og der blev optrådt på et podium på vist nok 6 meters bredde og 4 meters dybde. Podiet blev kørt ud fra musiktribunen. Når der ikke var plads på podiet, blev der optrådt på dansegulvet. Showet i Valencia blev da også betegnet som et "floorshow". - Jeg kan heller ikke huske om der var to eller tre rækker borde foruden og en eller to på balkonen, men jeg tror nu nok kun der var en række foroven. Man havde ingen såkaldte "separés", som man kender det fra lignende steder i Europa."

Billedtekster

Indsæt foto: valenciaprogram_web

Programforside fra 1930

Indsæt foto: valencia193012web

Interiør fra Valencia, gengivet fra programmet for december 1930

Indsæt foto: valenciaprogram193102

Solistprogrammet for februar 1931. Artist nr. 13, den verdensberømte luftartist Lilian Leitzel, styrtede ned under optræden den 13. februar og døde to dage senere som følge af sine kvæstelser.

Indsæt foto: thors_olhalle_illustreret_tidende_1861

Thors Ølhal. Gengivet fra Illustreret Tidende 1861

Indsæt foto: valencia 1964web

Interiør fra Valencia ca. 1964, hvor Svend Nicolaisen var direktør for etablissementet, hvor han siden 1952 havde været kapelmester og kunstnerisk leder. I midten af 1960'erne var de fleste optrædende strippere, og der var kun et par enkelte artistnumre.

20/11 2024

Cirkus Korona, som kom på landevejene i 1948, var et nyt skud på den gamle cirkusstamme, som bar navnet Benneweis. I pressematerialet fortalte de, at Cirkus Benneweis efterhånden havde vokset sig så stor, at man ikke kunne betjene sin stadig voksende tilskuerskare, hvorfor man lagde ud med endnu et cirkus under navnet Korona. Videre hed det:

”Korona” betyder ”Krone”, og det er et navn som passer for den nye cirkus, der netop er kronen på tre generationers stræben inden for Benneweis-slægten for at skabe Danmark det ypperste man kan inden for cirkuskunsten.

Direktionen for Cirkus Benneweis har overdraget den daglige ledelse af den nye cirkus til Cirkus Benneweis' mangeårige medarbejder, direktør Christy, og denne disposition vil borge for at den nye cirkus føres frem i den ånd og stil, som gennem årene fik Cirkus Benneweis til at vokse sig stor – så stor, at man i dag foruden den nye cirkus her i landet også driver cirkus i Norge og Sverige. Cirkus Krone bliver således i sandhed en krone på Skandinaviens største cirkusdynasti – skabt gennem dansk virkelyst og dansk initiativ.”

Christy, som var døbt Egon Isak Christensen, var uddannet som maskinarbejder. I fritiden øvede han sig på at trylle og tog kunstnernavnet Zantino. Han jonglerede også med bl.a. hatte og brugte her kunstnernavnet Christy – manden med hattene. I sæson 1945 var han hos Benneweis som ”Manden med hattene” og som troldmanden Zantino. Han blev hængende og blev gode venner med Eli, for hvem han blev en betroet mand, og for hvem han med sin håndværker-baggrund løste mange praktiske opgaver.

Ud over at være direktør for det nye cirkus præsenterede Christy Senegal-løver, som iflg. programmet var noget slankere og lettere end Berber-løverne og ikke tidligere havde været vist i Skandinavien. Der var også andre vilde dyr på programmet, nemlig bjørne, krokodiller og kvælerslanger. Og selvfølgelig var der heste, som amerikanerne iflg. pressematerialet året før havde budt 1 mio. dollar for at se 4 måneder i Tyskland. Et

tilbud, som Irene Benneweis afslog, da hestene var for kostbare til, at hun turde risikere at de kom noget til under de usikre forhold. Man skal måske ikke altid tro på, hvad der står i en pressemeddelelse ...

Blandt de medvirkende artister kan nævnes den danske trampolintrup 3 Lesters, hvis 2 mandlige medlemmer tillige var forestillingens klovne under navnet Nico og Alex.

Cirkus Korona turnerede kun i 1948. I 1949 var Christy tilbage i Cirkus Benneweis, hvor han præsenterede samme løvenummer som året før i Korona. Også i de følgende sæsoner var han knyttet til Benneweis, dog uden at være i manegen.

I 1955 købte Eli Benneweis Cirkus Belli, hvis direktør Meta Belli var død i 1953. Med i købet fulgte Ernst Sahlstrøm, som havde været daglig leder siden Meta Belli døde og som fortsatte i denne funktion i 1955. Eli Benneweis foretrak dog at have sin egen mand som driftsleder, så i 1956 og 1957 var Christy driftsleder i Cirkus Belli. Han var også daglig leder af Cirkus Buster, som Eli Benneweis med brug af det gamle Belli-udstyr sendte på turne i 1961 med Buster Larsen i spidsen.

Fotos af løver og bjørne er fra Cirkus Benneweis arkiv, men usikkert om det er fra forestilling i Cirkus Korona
19/11 2024

Artister i Rundetårn. Under et ophold i København i 1716 red den russiske zar Peter 1. den Store til hest op ad sneglegangen, mens hans hustru, Katarina 1., kørte i karet. Mange år senere blev hesteturen gentaget. Denne gang af Diana Benneweis, ledsaget af Peter Belli. Begge iført indianerkostume! Foto Børge Walther. Ukendt år. Foto fra familien Benneweis arkiv. – Det var i øvrigt ikke eneste gang, der var cirkusartister i Rundetårn. B.T. fortalte 28. september 1965 at den 21-årige Evelyn fra Dior Sisters på sin kugle rullede op af sneglegangen. De 3 Dior-søstre var i 1965 blandt de optrædende i Cirkus Benneweis med deres nummer, hvor de på hver sin kugle rullede op af en smal sliske, der med to rette vinkler hævede sig til en anseelig højde. Nummeret var krydret med "farlige" situationer, når den forreste søster tilsyneladende mistede kontrollen over sin kugle og derved truede de andre, der for at afværge en ulykke hurtigt måtte trille ned igen. Der var selvfølgelig tale om omhyggeligt indstuderede uheld!

18/11 2024

Cirkusbilletter er i dag noget mange køber over nettet og viser fra deres smartphone. Tidligere var det papirbilletter, som man stod i en lang kø foran kassen for at købe, eller som man afhentede og betalte ved kassen efter forudgående telefonbestilling. Nedenfor scan af en samling billethæfter fra Cirkus Benneweis. I dag sælger der langt flere billetter over nettet end ved billetvognen.

14/11 2024

Søde sommerminder – Cirkusgården i Løkken. Nedenfor fotos taget ved sommerforestillingen på Katja Schumanns cirkusgård i Løkken. Hvilket af numrene på Cirkusgården synes du var det bedste?

13/11 2024

Søde sommerminder – Cirkus Trapez 2024. Nedenfor link til fotos og videoklip taget af Per Krogh Petersen i Cirkus Trapez i 2024. Hvilket af numrene i Cirkus Trapez synes du var det bedste?

<https://realshowtime.com/cirkus-trapez-2024/>

12/11 2024

Søde sommerminder – Zirkus Nemo 2024. Nedenfor fotos taget i Zirkus Nemo i 2024. Hvilket af numrene i Zirkus Nemo synes du var det bedste?

11/11 2024

Søde sommerminder – Cirkus Mascot 2024. Nedenfor fotos taget i Cirkus Mascot i 2024. Hvilket af numrene i Cirkus Mascot synes du var det bedste?

8/11 2024

Søde sommerminder – Cirkus Krone 2024. Nedenfor link til fotos og videoklip taget af Per Krogh Petersen i Cirkus Krone i 2024. Hvilket af numrene i Cirkus Krone synes du var det bedste?

<https://www.realshowtime.com/cirkus-krone-2024/>

7/11 024

Søde sommerminder – Cirkus Baldoni 2024. Nedenfor link til fotos taget af Jacob Boas Leitisstein i Cirkus Baldoni i 2024. Hvilket af numrene i Cirkus Baldoni synes du var det bedste?

<https://www.flickr.com/photos/123059718@N08/albums/72177720316122780>

6/11 2024

Søde sommerminder – Cirkus Arli 2024. Nedenfor link til fotos taget af Jacob Boas i Cirkus Arli i 2024. Hvilket af numrene i Cirkus Arli synes du var det bedste?

<https://www.flickr.com/photos/123059718@N08/albums/72177720316086724>

5/11 2024

Søde sommerminder – Cirkus Arena 2024. Man siger, at et billede siger mere end 1000 ord. I de kommende dage vil vi vise en række fotos fra nogle af årets forestillinger. Nedenfor link til fotos taget af Jacob Boas Leitisstein i Cirkus Arena i 2024. Hvilket af numrene i Cirkus Arena synes du var det bedste?

<https://www.flickr.com/photos/123059718@N08/albums/72177720315671798/>

4/11 2024

Cirkus Variete. De københavnske teaterdirektører var ikke begejstrede, da København i 1886 fik et stationært cirkus. De frygtede konkurrencen fra cirkus. Det blev derfor bestemt, at der kun måtte vises cirkusforestillinger i Cirkusbygningen i månederne maj, juni, juli og august.

Men hvad skulle Cirkusbygningen så bruges til de resterende 8 måneder af året? Der var jo ikke meget økonomi i at lade den stå tom.

Konsortiet, der ejede bygningen, søgte derfor allerede inden Cirkus Renz åbnede i maj 1886 varietebevilling for de resterende 8 måneder af året. Teatrene protesterede på det kraftigste, men Københavns kommune,

der var Cirkusetablissementets største kreditor, indvilligede, og den 18. september 1886 var der premiere i Cirkus Varieté. Direktør, krigsråd de Fine Mathiesen, der også drev "Concert du Boulevard", blev den første lejer af Skandinaviens største variete.

Manegen i Cirkusbygningen blev dækket af en stor gulvflade, hvor der blev plads til borde og stole. I første parket blev hver anden stolerække fjernet for at give plads til små serveringsborde. Musiktribunen over for hovedindgangen blev ombygget til scene eller rettere sagt podium med dekorativt bagtæppe. I senere sæsoner blev der indrettet siddepladser på musiktribunen og scenen blev placeret til højre for hovedindgangen. Billetpriserne var fra 50 øre, loger og parket dog henholdsvis 50 og 25 øre dyrere. Der var servering overalt, og til stor glæde for herrerne var tobaksrygning tilladt. Damer og børn var den gang ikke nået længere end til en chokoladecigar.

Åbningsprogrammet bød på Georg Lumbye og hans orkester, en svensk national dobbeltkvartet (9 damer), danseparret hr. og fru Geneé, den musikalske klovn Adolph Price, Alfred Horste, som blev præsenteret som transformationskunstner på slap line, trommevirtuosen Charles Schenstrøm, de musikalske klovnene Fratelli Tacci samt et 14 mand stort neger-militærorkester fra Sudan. Programmet skiftede flere gang i løbet af sæsonen.

Cirkus Varieté viste sig fra starten som en succes. Underholdningen bestod af sangere, dansere og artister, og da der blev serveret under forestillingerne minder konceptet lidt om de dinnershows, som Wallmans har vist i bygningen siden 2004.

I 1917 opgav den daværende ejer af Cirkusbygningen N.H. Nielsen at fortsætte med Cirkus Varieté og åbnede i stedet en biograf, World Cinema, i vintermånederne. Biografen var med sine 1.581 pladser en af byens største. Om baggrunden for skiftet skrev grundlæggeren af artistmagasinet Ecco Anton Hersleb: "Stumfilmens fremgang var årsagen til varieteernes tilbagegang – mange store amerikanske varieteer og de berømte engelske music halls blev efterhånden omdannet til biografteatre. Varieteernes guldalder fra omkring 1880 til kulminationen ca. 1913 var på sit sidste. Cirkus Varieté var en af dem, der holdt længst, men efter Carl Hagenbecks cirkussæson 1917 kom navnet Cirkus Varieté, der i så mange år havde strålet over cirkusportalen, ikke op igen. I stedet kom der til at stå World Cinema. For mange var det en skuffelse af se Nordens største populære variete omdannet til biografteater, men direktør N.H. Nielsen lød udviklingens lov, og lørdag den 15. september 1917 var der for udsolgt hus premiere i World Cinema".

1/11 2024

Cirkus Benneweis 1945. Maleriet nedenfor viser Cirkus Benneweis på Stejlepladsen i Hornbæk juli 1945. Maleriet er signeret Stage. 1945-programmet kan du se på plakaten nedenfor. Plakaten stammer fra Ole Emil Riisagers samling, som år tilbage blev overdraget til Cirkusmuseet i Hvidovre. Som det kan ses var en af årets attraktioner Bivognen, kendt fra Fy og Bi-filmene. Selv om Fyrtårnet og Bivognens storhedstid var i 1920'erne og de ikke havde indspillet film siden 1940, var der stadig mange, som huskede dem, og gerne ville se Harald Madsen alias Bivognen i manegen. Han turnerede også med Cirkus Benneweis i 1944. Fyrtårnet – Carl Schenstrøm – var død i 1945.

31/10 2024

Hjemmesider om cirkus. Der er massevis af hjemmesider (websites) om cirkus. Næsten alle cirkus har deres egen hjemmeside. Det samme gælder cirkusmuseer og foreninger af cirkusinteresserede.

Der findes også en række hjemmesider drevet af en eller flere cirkusinteresserede. Den ældste af de danske sider er **Cirkus i Danmark** på adresse www.cirkus-dk.dk. Den er etableret i 2000 og indeholder undersider med en mængde fakta om cirkus i Danmark. De meste besøgte undersider er **Cirkusnyt**, som normalt opdateres hver lørdag, og **Cirkuskalenderen**, som i cirkussæsonen bliver opdateret næste hver dag og viser turneplaner nogle måneder frem.

Cirkusportalen på adressen www.cirkusportalen.dk blev oprettet i 2010. På undersiden **Cirkusgalleriet** finder du en række fremragende fotos fra de danske cirkus, ordnet år for år og cirkus for cirkus.

På siden **Sputnik Entertainment & Realshowtime** med adressen www.realsowtime.com finder du ud over fotos videoklip fra en række danske forestillinger.

Når det kommer til udenlandske sider er en af de mest imponerende **Circopedia** på adressen www.circopedia.org. Den blev oprettet i 2007 og indeholder en imponerende mængde informationer om artister og cirkus med både fotos og videoklip.

30/10 2024

Den stilfærdige cirkusdronning. I dag, onsdag den 30. oktober, fylder Hanne Berdino, Årslev pr. Slagelse, 80 år. I 1967 blev hun gift med Benny Berdino, som den gang var kronprins i det lille Cirkus Arena. I 1976 blev han direktør for Cirkus Arena, som siden har udviklet sig til Nordens største cirkus. Medens Benny Berdino er kendt som en udadventt person med store armbevægelser, er fru Hanne en mere stilfærdig person, som de sidste mange år har foretrukket at holde sig i baggrunden og helliget sig familien med de to børn Suzanne og Jackie og de seks børnebørn.

Hanne Berdino stammer fra en gammel cirkusfamilie, Reinsch-familien, som især var kendt som fremragende ryttere. Hun er født Thunø, men blev kaldt Reinsch, da hendes mor da Hanne var syv år gammel blev gift med Alex Reinsch. Hanne er derfor opvokset hos familien Reinsch og fik som andre artistbørn en allround artistuddannelse. Gennem artistmiljøet mødte hun Benny, og der opstod sød musik og de blev gift. I adskillige år var hun med i forestillingerne i Cirkus Arena, hvor hun blandt andet fremviste duer og hunde og var en af tryllekunstneren Tergovas assistenter. Hanne forlod manegen i midten af 1980'erne og har siden holdt sig i baggrunden, men samtidig været en helt uvurderlig støtte for mand og børn.

29/10 2024

Hals- und Beinbruch siger man undertiden, når man vil ønske artister eller skuespillere held og lykke inden en forestilling. Egentlig mærkeligt, for en brækket hals eller et brækket ben er jo det stik modsatte af, hvad man ønsker for dem.

Forklaringen skal formodentlig søges i den folkelige overtro: Hvis man ønsker folk noget positivt, sker der sikkert noget negativt.

På engelsk hedder det "Break a leg" og på latin "quasso cruris". Det skulle være et tilråb til gladiatorerne i Colosseum, hvor der normalt blev kæmpet til døden.

En dansk variant af udtrykket hedder "Knæk og bræk".

28/10 2024

Hvorfor hed han Peter Belli? spurgte en gammel cirkusknytt mig, idet han spekulerede på, hvor i den gamle cirkusslægt, man kunne finde Peter. Svaret er simpelt: Peter Belli fik sit efternavn fra en plejefar. Han nedstammer således ikke fra Belli-familien, som drev cirkus i Danmark fra 1904 til 1953.

I sin erindringsbog *Et enestående liv* fortæller Peter Belli, at han kom til verden den 19. juni 1943 på et toilet i Kiel, hvor hans mor Bodil Brandt arbejdede på en konservesfabrik. Der mødte hun en charmerende franskmand Louis Plaisant, og resultatet af deres affære blev den lille Peter. Kort efter at han var født rejste hans mor tilbage til Danmark. Nogle år senere arbejdede Peters mor i køkkenet hos Cirkus Benneweis. Her mødte hun Maximilian Aloysius Belli, kaldet Fritz, som var elektriker hos Benneweis. Bodil og Fritz blev gift og forlod hurtigt cirkus. Fritz var et dumt svin, og han bankede Peter med livrem, hårbørste og andre rekvisitter. Fritz Belli blev senere fængslet for tyverier m.v. Også Peters mor fik tæsk af Fritz, og de blev senere skilt. Men det er altså fra denne lidet sympatiske stedfar Peter Belli fik sit efternavn.

Fritz Belli var født i 1910 og var søn af Aloysius Belli, kaldet Louis og dennes ægtefælle Julie Schultz. Louis var svoger til Meta Belli, som efter ægtefællen Giovanis død i 1929 og frem til sin egen død i 1953 drev Cirkus Belli frem til at være et af landets førende – i adskillige år det største – cirkus. Meta Belli var således tante til Peter Bellis usympatiske stedfar.

Meta Belli havde ingen børn, og efter hendes død i 1953 satte eksekutor Cirkus Belli til salg. Meta Bellis bror, som i nogle år havde været teknisk leder af Cirkus Belli, gav for lavt et bud, og Cirkus Belli blev i stedet solgt til et konsortium med bl.a. Ernst Sahlstrøm, der var artistchef i Tivoli og på National Scala. Med Sahlstrøm som daglig leder drev konsortiet Cirkus Belli i 1954. Året efter blev det solgt til Eli Benneweis, som formentlig i den forbindelse overtog Fritz Belli, der så senere mødte Peter Bellis mor.

I 1984 og 1985 var Peter Belli sprechstallmeister i Cirkus Arena. Samarbejdet med Benny Berdino var ikke problemfrit, og i erindringsbogen "Et enestående liv" skriver Peter Belli ikke helt pænt om Benny Berdino. Han slutter dog omtalen med at skrive, at han var glad for at rejse med cirkus. Men det blev kun til de to sæsoner.

Peter Belli døde i juni 2023.

Foto: Peter Belli som sprechstallmeister i Cirkus Arena

25/10 2024

Francesco Caroli

Den legendariske sprechstallmeister Nelly Jane Benneweis holdt meget af hvide klovne. Den, hun satte allerhøjest, var den berømte italienske klovn Francesco Caroli. Han var født i San Donna di Piave den 28. december 1922 og var 7. generation af Carolifamilien, som især var kendt for deres hestedressur. Sammen med sine to ældre brødre Enrico og Ernesto dannede han allerede før 2. verdenskrig grundstammen i ryttertruppe Carolis, hvor et af topnumrene var, når Enrico udførte en baglæns saltomortale fra en løbende hest til en anden, der fulgte umiddelbart bagefter.

I 1939 optrådte de med rytternummerer i Cirkus Jakob Busch i Tyskland. Forestillingens klovn stoppede, og direktøren spurgte Caroli-brøderne, om de ikke kunne lave et klovnummer. Selv om de som andre artistbørn havde fået en allround artistuddannelse, havde de aldrig forsøgt sig som klovne. Men de lovede at gøre forsøget, og Enrico, Ernesto og den kun 17-årige Francesco lavede i hast et klovnummer, hvor

Francesco fik rollen som den elegante hvide klovn i pailletbesat kostume. Enrico og Ernesto var augustere. Enrico med rød klovnenæse og blondt overskæg og Ernesto med en sortsmusket maske.

De fik hurtigt succes, og det blev således, at de fremover altid optrådte med to numre: som ryttertruppen Carolis og som klovnerne Les Francescos. Første gang vi så dem her i landet var i 1942 i Cirkus Mikkenie-Strassburger i Cirkusbygningen. I de følgende år optrådte de i førende cirkus overalt i Europa og blev hurtigt Europas førende klovnetrup.

I 1947 blev Francesco gift med Odette Bouglione og blev således svigersøn til Joseph Bouglione fra det berømte franske cirkusdynasti, som blandt andet drev – og fortsat driver – Cirque d'Hiver i Paris.

I Danmark optrådte Carolis/Francescos hos Schumann i Cirkusbygningen i 1950, 1956, 1968 og 1969. I 1974 var de med Benneweis på teltturne og året efter hos Benneweis i Cirkusbygningen. Sidste gang de optrådte her i landet var under Benneweis' teltturne i 1985.

Med årene kom nye generationer af familien med i ryttertruppen og det blev sådan, at Enrico, Ernesto og Francesco koncentrerede sig om klovnummeret, hvor de yngre familiemedlemmer dog også kom med. Truppen tilbød også direktionerne et tredje nummer: vidunderzebraen, fremført af en af truppens kvindelige medlemmer og med to af de mandlige medlemmer inden i zebraen.

Et nummer med Les Francescos blev typisk indledt med en musikalsk entre, hvor Francesco alene eller sammen med andre spillede på saxofon, trompet eller guitar. Men han blev udstanseligt forstyrret af Enrico og Ernesto. Et klassisk gag var, når Ernesto skulle spille trombone og fandt en fluefanger nede i hornet. En fluefanger, som klistrede sig fast til først den ene, så den anden, indtil Enrico kapitulerende og anbragte den på skinnebenet. I øvrigt viste de klassiske entreer som fx tallerkenentreen. Og nummeret sluttede altid med at samtlige de optrædende – der kunne være op til syv fra tre generationer – festligt spillende marcherede ud af manegen.

Om sin rolle som hvid klovn har Francesco sagt: "Der Weißclown ist die Respektperson, der Intelligente, der den Dummen August vorführt. Niemals darf sich der Clown in den Vordergrund stellen, sonst tötet er den Dummen August."

Da Enrico døde i 1983, overtog hans søn Domenico sin fars august-rolle. Trods truppens popularitet begyndte det dog at være svært at få økonomien til at hænge sammen. Med tre generationer og ti eller tolv personer i manegen under rytternummeret blev omkostningerne simpelthen for store, og i 1987 blev såvel Carolis som Les Francescos opløst. I nogle år underviste Francesco på den franske cirkusskole i Chalons-sur-Marne. Men i 1990 overtalte den tyske cirkusejer Bernhard Paul fra Cirkus Roncalli Francesco til at vende tilbage til manegen. Og fra 1990 til 2001 var Francesco Caroli knyttet til Cirkus Roncalli. I Danmark så vi ham i december 1996, hvor Cirkus Roncalli havde et kort gæstespil i Cirkusbygningen. Han optrådte her bl.a. i nummeret Lille bj, giv mig honning, hvor Fumagalli var arbejdsbilen og Bernhard Paul under sit klovnenavn Zippo bidronningen. I Cirkus Roncalli hilste han normalt gæsterne "Kommen Sie rein, lassen Sie Ihren Kummer draußen. Werden Sie wieder Kind". Blandt artisterne var han kendt som "onkel", og hvis nogen havde problemer var han altid villig til at lytte og hjælpe.

Efter sæson 2001 tvang helbredet ham til at trække sig tilbage. Sine kostumer overlod han til sin bror Enricos barnebarn Alberto Caroli, som undertiden bruger dem i Cirque d'Hiver Bouglione i Paris, hvor han er chefrekvizitør. Når Alberto er sminket som hvid klovn, bruger han også Francescos ansigtsmaske, men ikke altid Francescos hvide spidshat.

Francesco døde den 18. maj 2004 i Châlons-en-Champagne i Frankrig.

24/10 2024

Cirkus Charlie. Mange husker sikkert Einar Tries Cirkus Charlie, som turnerede fra 1988 til 2008. Einar Trie selv var klovnen Charlie med klarinetten. Mange af de medvirkende kom fra de baltiske lande. Cirkus Charlies telt har siden 2008 stået ved Cirkusfabrikken i Salling, hvor Cirkus Charlie fik vinterkvarter i 2004. På Cirkusfabrikken i det nedlagte Lindum mejeri er Einar Trie den drivende kraft og manden bag det lokale børne- og ungdomscirkus Salling Cirkus Kids, der i vintersæsonen også byder unge talenter på træning med professionelle artister som instruktører. Blandt de unge artister, der er trænet på Cirkusfabrikken, er luftakrobaterne Rasmine Tomasevic-Olsen, som i 2022 som den første nogensinde modtog et legat fra Fonden efter Nelly Jane Benneweis, og Frida Lindskov Dyrholm Nørskov, som i år var blandt de tre nominerede til talentprisen fra Den Danske Cirkuspris. Cirkusfabrikken/Einar Trie står også bag den årlige European Circus Camp.

Einar Trie er født i 1951. I 1984 forlod han Jako Bole Teatret i Ålborg med forestillingen "Den Lille Cirkus". Det var en enmands-forestilling, som handlede om en cirkusdirektør, der havde mistet alt og nu måtte spille alle rollerne selv. Det var planen at rejse verden rundt med denne forestilling. Det blev til en sommer i Danmark og Norge, og et par enkelte shows i USA. Senere arbejdede Einar Trie i Cirkus Krone. Det var her, klovnen Charlie blev skabt. I 1988 startede Einar Trie Cirkus Charlie, der som nævnt turnerede til og med 2008. De første år hovedsagelig i den nordlige del af Jylland. De senere sæsoner i hele Danmark.

Gæstespil i København i årene 2004 til 2007 var tabsgivende, især det sidste år. Efter en meget svær sæson 2007 havde Cirkus Charlie kun en begrænset turne i 2008. Fra 13. juli til 10. august lå de ved Skive Havn med en gruppe artister fra Litauen, og i forbindelse med Århus Festuge præsenterede de blandt andet duernes herre Andrejs Fjodorovs, som i 2019 efter en sæson i Cirkus Arena fik prisen for årets bedste nummer fra Den Danske Cirkuspris. Inden gæstespillet i Aarhus havde Andrejs Fjodorovs turneret med Cirkus Arli. Siden 2008 har Cirkus Charlie kun haft ganske enkelte forestillinger, undertiden som one-man show. I stedet har Einar Trie brugt tid og kræfter på Cirkusfabrikken.

Nedenfor lidt fotos fra Cirkus Charlie gennem tiderne.

23/10 2024

Cirkus Palmiri-Benneweis. Fra 1957 til 1965 drev Eli Benneweis også cirkus i Italien, hvor klimaet gør det muligt at drive cirkus hele året. Det skete i samarbejde med den italienske cirkusmand Palmiri. I Ole Eges bog om Cirkus Benneweis fortæller Eli Benneweis bl.a.:

"Vi glædede os til den milde vinter sydpå og gik i gang med italienske cirkusfolk, som havde både telt og artister ... Jeg havde ikke tænkt over, at italienere ikke er som nordboer. Hvis man laver en aftale med dem om et eller andet, som skal foregå på et bestemt tidspunkt, ja så drømmer de ikke om, at man venter dem før tidligst en time efter den fastsatte tid ... Trods diverse forhindringer blev vores samarbejde med den italienske cirkusmand Palmiri dog til et tiårigt foretagende."

De fleste dyrenumre kom fra Cirkus Benneweis, medens mange af artisterne var fra Italien.

Nedenfor lidt fotos fra familien Benneweis' arkiv.

22/10 2024

Greta Frisk. I 2009 udgav Aase Thomassen bogen om den danskfødte trapezstjerne La Norma, der blev et stort navn i USA. La Norma er imidlertid ikke den eneste danske trapezartist, som har gjort karriere i USA.

I 1968 mødte jeg i det amerikanske cirkus Clyde Beatty-Cole Bros. en anden dansk trapezartist, Greta Frisk. Lige som La Norma kom hun til USA i forbindelse med et engagement hos Ringling Bros. og Barnum & Bailey

Circus. La Norma var hos Ringling fra 1949 til 1951, og Greta Frisk i 1952 og 1953. De to trapezstjerne afløste således hinanden i "the greatest show on earth", som Ringling kaldte sig.

Greta Frisk var født i 1927. I 1951 optrådte hun i Cirkus Moreno. I programmet blev hun præsenteret som "Gretha Frisk med sit dristige Luftnummer". Nummeret var det sidste inden pausen. I en anmeldelse står der: "I et fantastisk luftnummer legede den dristige Greta Frisk med døden. Uden sikkerhedsnet hænger hun højt oppe under kuplen bare i tæerne eller nakken og udfører talrige andre vovelige præsentationer." I en anden anmeldelse hed det "hun udførte ting, som fik et store iskolde gys til at gennemtrænge publikum."

Under en optræden i Naskov var det dog ved at gå galt. I en avisartikel i Lollands Tidende hedder det:

"Det var umiddelbart før den store pause, og publikum fulgte i åndeløs spænding den talentfulde Grethe Frisk, der med legende elegance udførte sin dødsensfarlige leg i trapezen, 10 meter over manegen. Grethe Frisk tog fat på nummerets finale. Kun med en læderrem om hagen hang hun under sin trapez og hvirvlede rundt med forrygende hast. Men med et holdt musikken inde. Hendes hoved begyndte at synke, hun ejede ikke kræfter til at frigøre sig, og remmen gled langsomt ind mod struben. Sammen med direktør Moreno styrtede cirkustjenerne ind i manegen, mens publikum applauderede. Det hele virkede som en effektiv finale. Men snart gik det op for de hundrede af tilskuere, at der ikke var tale om leg. Grethe Frisk udstødte et svagt nødråb og mistede bevidstheden.

Situationen var livsfarlig. Blev hun hængende i læderremmen, ville hun i løbet af sekunder være kvalt, styrtede hun ned havde hun måske chancer for at slippe fra det med kvæstelser.

Lynhurtigt entrede en af de unge cirkustjenere op i det 10 meter lange tov, mens der fra hele teltet lød råbene "hurtigere". Endnu før han var nået helt op mistede Grethe Frisk taget. Men cirkustjeneren nåede at sætte skuldrene under og gribe den bevidstløse, som efter nedturen hurtigt blev båret hen til sin vogn. Kort tid efter kom hun til bevidsthed, men var meget forstumlet.

Kort efter at frk. Frisk var vågnet til bevidsthed – medens klovnerne larmede inde i manegen – havde Lolland Tidendes medarbejder lejlighed til en kort samtale med den talentfulde artist.

Den unge dame var fortsat meget medtaget, men hendes svar faldt omgående.

"Jeg husker tydeligt de sidste sekunder, før jeg mistede bevidstheden. Som et lyn for tanken igennem mig: Lad dig falde. Men et eller andet holdt mig oppe, og så husker jeg ikke mere."

Hvad skyldes besvimelsen?

"Jeg følte mig utilpas, allerede da jeg stod i manegen, og jeg var fast besluttet på ikke at gennemføre finalen. Og alligevel gjorde jeg det. Et lignende tilfælde er ikke indtruffet før".

Betyder det noget for fremtiden?

"Ja, jeg tror at jeg vil holde op med at ryge – men ellers intet andet ..."

I et andet interview tilskriver Greta Frisk uheldet, at der var drønende hedt oppe under telttaget. (Hun hed Greta Frisk, selv om nogle aviser kaldte hende Grethe og andre Gretha).

Året efter Moreno, dvs. i 1952, kom Greta Frisk som nævnt til Ringling i USA. Her mødte hun tyske Fritz Max Furcht, som var leder af cykeltruppen Six Frielanis. De blev gift, og Greta indtrådte i cykeltruppen, men fortsatte også med sit eget trapeznummer. Greta og Fritz blev hos Ringling i 1952 og 1953. I 1954 var de tilbage i Europa og tilbragte sæsonen i Cirkus Strassburger i Holland. Derefter vendte de tilbage i USA, og i de følgende år kunne Gretha Frisk og Six Frielanis opleves i en række store amerikanske cirkus, herunder mange af de Shrine cirkus forestillinger, som produceres af den amerikanske broderloge The Shriners. Fra

1964 til 1968 optrådte Gretha Frisk og Six Frielanis i det store amerikanske teltcirkus Clyde Beatty Cole Bros, som hævdede at være verdens største teltcirkus.

Under en forestilling i Miami den 31. oktober 1965 var det ved at gå galt. Long Beach-avisen Independent skrev dagen efter: A high act trapeze performer was caught by her husband Sunday night when she fell 40 feet in the center ring of the Clyde Beatty-Cole Bros, circus before 2,000 spectators. Neither was reported injured seriously. Greta Frisk, an attractive blonde, sprang from the trapeze in a flip-around motion. She grasped for the bar, touched it and fell. There was no safety net. Her husband Fritz raced forward, arms extended. The impact sent them sprawling.

Maryland-avisen Daily Times beskrev uheldet således: As 2,000 spectators gasped, trapeze performer Greta Frisk plunged 40 feet—straight into the arms of her husband who raced to the scene. "I caught you," Fritz Frisk told his wife, who sprang from a trapeze in a flip-around motion but failed to grasp the bar after she had turned. Bandsmen stopped playing, and the crowd gave the couple an ovation. Circus manager John Pugh said the couple probably would have medical checkups today. Neither appeared seriously hurt from the fall, which happened Sunday night at the Clyde Beatty-Cole Bros. Circus. Frisk has a bicycle act with the circus.

Da jeg så Greta Frisk var hun i fin form. I programmet blev hun præsenteret som "daring Quenn of the flying trapeze – the Star of Stars **Greta Frisk** – Danger, daringly disregarded".

Selv om hun havde rundet de 40, var hendes trapeznummer et af de flotteste, jeg nogensinde har oplevet. Hun optrådte til musikken fra "The Moonlight Serenade" and "Tesoro Mio" (baseret på oplysninger fra familiens gode ven Charly Ross). Også familiens cykelnummer var et klart topnummer.

1968 blev Greta og Fritz sidste sæson hos Clyde Beatty Cole Bros. De nedtrappede vist nok derefter deres aktiviteter og flyttede som så mange andre tidligere cirkusartister til Florida, hvor Greta døde i 2000.

21/10 2024

Raketten under cirkuskuplen. Et af de numre, som publikum husker fra sæson 2024, er Pablo og Viccky Garcias nummer med en rumraket. Det var sidste nummer i årets forestilling i Cirkus Arena. Raketten cirklede rundt højt over manegen, medens Pablo og Viccky lavede akrobatik. Først Pablo oven på raketten, og siden Pablo og Viccky hængende i en fast trapez på undersiden af raketten. Pablo kommer fra den kendte irske cirkusfamilie Garcia og Viccky fra den kendte engelske cirkusfamilie Fossett.

Raketten blev i sin tid lavet til et nummer kaldet "Supernova Rocket", med Gerry 'Sebastian' Russell og hans datter Alison som besætning. Den blev bygget i Danmark efter Gerrys specifikationer og senere solgt til Pablo og Viccky Garcia.

Første gang vi her i landet så Pablo og Vicki Garcia med deres rumraket var hos Arena i 2001. Forestillingen bød også på Pablo på line. I 2008 viste Pablo og Viccki raketnummeret i Cirkus Dannebrog. De var engageret til Cirkus Benneweis i 2012 med en komisk Mary Poppins udgave af nummeret med en flyvemaskine i stedet for en raket. Pablo fik dog skulderproblemer og måtte melde fra, så det blev først i 2013 danskerne oplevede Mary Poppins nummeret hos Benneweis. Pablo ville egentlig hellere have vist raketnummeret. Jeg var den gang kunstnerisk og artistisk rådgiver for Cirkus Benneweis og havde vist vores ældste barnebarn en video med Mary Poppins-udgaven. Hun var begejstret, og Diana Benneweis var enig i, at det var den komisk version, som danskerne ikke havde set tidligere, der skulle vises hos Benneweis. Vores barnebarn jublede - og det gjorde resten af publikum også!

I 2014 optrådte Pablo og Viccky i Cirkus Dannebrog med deres raketnummer.

Ved forestillinger i det tyske Weihnachtszirkus Düsseldorf i dagene 11. december til 5. januar er det Pablo og Vicckys sønner Antonio og Conor Garcia, der optræder med raketten. Noget som de trænede på under turneen med Cirkus Arena. I selve Arena-forestillingen viste brødrene et flot håndstandsnummer, der indbragte dem årets talentpris fra Den Danske Cirkuspris.

I forbindelse med prisuddelingen spurgte jeg Pablo og Viccky, om de så gik på pension - Pablo er rundet de 60. Men det var bestemt ikke planen. De har fortsat mod på at optræde med raketten eller Mary Poppins-flyvemaskinen.

Fotos både af den oprindelige Supernova og af Garcias udgave, også af den med flyvemaskinen.

21/10 2024

Dengang var det sjovt at være cirkusdirektør! Billedet forestiller kø uden for Jack Joyces American Circus. Årstallet er formentlig 1913. Billedet stammer fra Ole Emil Riisagers samling og stammer oprindeligt fra Aftenbladets arkiv. Aftenbladet, der gik ind i 1958, var i 1913 en af Københavns største aviser. Jack Joyce var en amerikansk cowboy, som fra 1913 til 1923 drev sit eget cirkus i Danmark. Han besøgte også Norge og Sverige. Du kan læse historien om Jack Joyce i bogen *Københavns Cirkusbygning og andre artikler om cirkus og artister*. Bogen, som udkom i 2017 og tillige indeholder seks andre artikler, kan lånes på biblioteket eller købes for 200 kr. hos Den Danske Cirkuspris. Mail info@danskecirkuspris.dk

17/10 2024

Brand i cirkus 2. Første afdeling af Cirkus Benneweis forestilling ved københavnerpremieren fredag den 4. september 2009 forløb problemfrit. Kort før klokken 21 var man klar til at gå i gang med anden afdeling, som indledtes med Rosi Hochegger og hendes hest Scout. Lidt inde i nummeret gik lyset, og nødstrømsanlægget tændte straks. De fleste regnede med, at det var en sikring, der var gået, men der rigtige lys vendte ikke tilbage. Efter et par minutter kom forestillingens sprechstallmeister Kim Kenneth ind i manegen med en elektrisk megafon og bad publikum stille og roligt forlade teltet af hovedindgangen, idet der var udbrudt brand i en generator.

Publikum rejste sig og forlod teltet helt uden panik. Udenfor kunne man se, at der var ild i en vogn med en generator, parkeret ud mod Borups Allé. Personalet bad af sikkerhedsmæssige årsager publikum forlade cirkuspladsen. Det foregik også stille og roligt. Kort efter ankom den første brandsprøjte, og brandfolkene fik relativt hurtigt ilden under kontrol.

Hverken mennesker eller dyr kom til skade, og situationen var på intet tidspunkt faretruende. Såvel personale som politi og brandkorps ydede en flot indsats.

Branden betød, at premierepublikummet med mange kendisser gik glip af 2. afdeling af forestillingen. Der er ikke tvivl om, at alle havde stor forståelse for situationen og havde ondt af cirkusdirektør Diana Benneweis og hendes team, som fik hvad der skulle have været en festaften ændret til lidt af et mareridt. Alle på pladsen var imponerede over personalet, herunder Diana Benneweis, der udviste overskud til både at kigge efter publikum og forhøre sig om artisternes ve og vel.

Der var på intet tidspunkt fare for selve cirkusteltet. Cirkustelte er i øvrigt i dag lavet af et materiale, som ikke kan brænde. Den materielle skade var begrænset til en udbrændt generator og en sættevogn. Og forestillingerne lørdag 5. september og de følgende dage kunne problemfrit gennemføres som planlagt.

Fotos: Rud Kofoed

16/10 2024

Brand i cirkus 1. Det er altid uhyggeligt, når der opstår brand i et cirkus. Cirkushistoriens værste brandkatastrofe indtraf 6. juli 1944 i Hartford, Connecticut, USA, hvor der udbrød brand under en eftermiddagsforestilling i Ringling Bros. and Barnum & Bailey Circus. Der var mellem 6.000 og 8.000 mennesker i teltet. Mindst 167 omkom, og der var mere end 700 tilskadekomne. Den gang imprægnerede man teltdugen med en blanding af paraffin og benzin for at gøre den vandtæt. Men desværre også brandfarlig. Så man fandt efter katastrofen på bedre løsninger.

Mindre galt gik det, da der 17. maj 1961 udbrød brand i Cirkus Benneweis, der lå på en plads i Stege. En beruset mand uden for teltet kom til at vælte 2 gasflasker, der hørte til opvarmningsanlægget. Gassen strømmede ud og blev snart antændt, formentlig af den glødende varmeovn eller en cigaretglød. Et øjeblik efter gik der ild i teltets rundsejl. Det skete i pausen, hvor mange var uden for teltet. Blandt dem, der stadig var i teltet, opstod der panik, men alle kom helskindet ud, og ingen kom til skade. I løbet af 20 minutter var det store telt forvandlet til en glødende askebob. Tilbage stod de sodsværtede og forholdsvis ubeskadigede bænkerækker, manegekasser og orkestertribunen.

Eli Benneweis havde heldigvis et splinternyt og næsten færdiggjort telt liggende hos sejlmagervirksomheden Chas Mortensen i Randers. Firmaet var Danmarks førende leverandør af cirkustelte. Det manglende kun rundsejl, som sejlmagerne så arbejdede på i døgndrift. Allerede 22. maj var det nye telt klar til gallapremieren i Nykøbing F.

I dag er cirkustelte lavet af et ikke brændbart materiale. Og selv om Chas Mortensen i Randers fortsat laver telte, er de førende leverandører af cirkustelte i dag de italienske virksomheder Cannobio og Scola Teloni.

Kilde: Wikipedia om branden i Hartford og Anders Enevig Cirkus i Danmark bind 1 om branden i Stege.

Fotos gengivet fra Anders Enevig Cirkus i Danmark bind 1. Fotograf: Preben Frederiksen, Stege

15/10 2024

Da Cirkusbygningen brændte.

Det oprindelige cirkus, som var opført i 1886, var dækket af et lavt, kegleformet tag af træ. Den 7. marts 1914 opstod der brand i bygningen. En forbigående opdagede branden lidt over 6 om morgenen og alarmerede straks brandvæsenet. Da sprøjterne kort efter nåede frem, styrtede kuplen og lanternen ned i manegen, og flammerne udviklede sig til et kæmpebål. Efter 3-4 timers forløb var kun fundamentet, ydermuren (ringmuren) og portalen tilbage. Bygningen var heldigvis tom, da ulykken fandt sted, og bortset fra at en vaghund indebrændte, skete der kun materiel skade. Bygningens værdi med inventar var iflg. forfatteren Carl Muusman godt en halv million kroner.

Bygningens ejer, A/S Cirkusetablissementer, besluttede efter kort tid at genopføre bygningen, som ifølge Politiken var forsikret for 540.000 kr. Genopførelsen skete allerede samme år. Denne gang med en ny overdækning - en jernbetonkuppel, der var 40 meter i diameter. Kuplen blev bygget op over 20 meridianribber (bærepiller) af jernbeton, som foroven og forneden var sammenstøbt i to cirkulære ringdragere. Den nederste ringdrager var båret af 12 jernbetonsøjler, stående inden for den gamle ringmur. Meridianribberne blev støbt på jorden og derefter bragt på plads.

Der var kun afsat 4 måneder til genopbygningen, hvilket betød at der samtidig blev arbejdet på tilskuerpladserne. Derfor var det ikke muligt at opsætte et stillads i selve bygningen til forskalling, armering

og betonstøbning. I stedet blev der rejst 4 bevægelige stilladser med kraner, der kørte på skinner. Ved hjælp af disse blev meridianribberne, der vejede omkring 6 ton pr. stk., hejst på plads. Skønt det var krigstid, blev ombygningen færdig inden for den fastsatte tidsramme. Manegen blev flyttet ud i siden, og herunder blev der udgravet en vandgrav til glæde for bl.a. søløverne.

Ved genopbygningen blev der også tilføjet et moderne scenerum og et tårn, således at bygningen kunne bruges til teater i vinterperioden. De amfiteatralisk-konstruerede siddepladser blev støbt som betontrappetrin, hvis underside dannede loftet i foyeren. Ydermurene og frisen på den gamle bygning blev bevaret. De indvendige friser, som fortsat findes, var derimod nye. De blev udført af tegneren og maleren Valdemar Andersen (1875-1928).

Det hele var klar – eller nogenlunde klar – da bygningens vinterlejer Cirkus Variete åbnede sæsonen den 31. oktober 1914.

Kilde: uddrag af den 70 sider lange artikel *Københavns cirkusbygning i 130 år – fra Renz til Wallmans* fra bogen *Københavns Cirkusbygning og andre artikler om cirkus og artister*. Bogen, som udkom i 2017 og tillige indeholder seks andre artikler, kan lånes på biblioteket eller købes for 200 kr. hos Den Danske Cirkuspris. Mail info@danskecirkuspris.dk

14/10 2024

Cirkus Renard er et af de mange cirkus, som trods et udmærket program kun klarede sig en enkelt sæson, nemlig i 1955. Det blev stiftet af den yngste af Miehe-døtrene Martha og hendes mand Romeo Fuchs Renard. Romeos far Max Fuchs Renard havde drevet en del hundecirkus, der dog ikke fik lang levetid. Men Romeo selv havde aldrig beskæftiget sig med cirkus. De havde Martha derimod, selv om hun gennem mange år havde været væk fra manegen og på grund af leddegigt var kronisk syg og bevægelseshæmmet. Men hun overtalte sin mand til, at de skulle forsøge sig i branchen. Da Cirkus Robert Daniels stoppede, overtog ægteparret Renard telt og andet grej. Med sagkyndig bistand fra fru Martha Daniels, som var Max Renards plejedatter, lagde de ud i Esbjerg 2. påskedag den 11. april 1955.

Blandt de optrædende var de fremragende svenske tandatleter Trio Höganäs og Robert og Martha Renards datter Lillian Daniel, som red skoleridt. Men Cirkus Renard havde ikke heldet med sig. Teltet blæste ned i Strib, og der blev vrøvl med artisterne, der nægtede at hjælpe med at rejse teltet. Efter sigende fordi de havde en underhåndsaftale med fru Daniels om, at hun skulle fortsætte driften for egen regning og med det bestående personale, hvis Cirkus Renard gik rabundus. Det lykkedes dog ægteparret Renard at få deres cirkus på vingerne igen. Den fynske gøgler Martin "Waldini" Larsen har fortalt Anders Enevig, at økonomien var så sløj, at artisterne fik udbetalt gagen dag for dag. Hen på eftersommeren gik Cirkus Renard ind til den evige hvile. Romeo og Martha Renards datter Grethe Trautner har fortalt Anders Enevig, at ægteparret Renard satte en formue til på fru Marthas ønskedrøm. Kilde: Anders Enevigs bøger samt program for Cirkus Renard.

Ud over datteren Grethe havde Romeo og Martha Renard sønnen Louis, der under navnet Louis Miehe-Renard blev en kendt skuespiller. Han var for resten også involveret i cirkus i en enkelt sæson: han var sprechstallmeister og havde en klovneentre i Claus Jespersens Cirkus Dania i 1977. Men Claus Jespersen var ikke god til at styre økonomien, og midt i sæsonen gik Cirkus Dania konkurs.

10/10 2024

Fluemennesket Powell. Fra 16. juni til 15. juli 1934 kunne publikum opleve Fluemennesket Powell i Cirkus Schumann i København. Den gang var det ganske almindeligt, at artisterne skiftede i løbet af sæsonen og kun var med en måneds tid. Som det kan ses på billedet, optrådte Albert Powell i trapez. Albert J. Powell var amerikaner og blev undertiden kaldt "Aerial Contortionist," og "hurtling comet of the flying trapeze". Året før han kom til Schumann, havde han optrådt i det amerikanske Ringling Bros. and Barnum & Bailey Circus,

hvor han også var i 1939 og måske i endnu flere sæsoner. I København viste han vist nok yderligere et nummer, the Powell Four, sammen med 3 andre. I 1965 blev han optaget i Circus Hall of Fame. Fotos fra Anders Enevigs samling.

9/10 2024

Julecirkus. I Tyskland og Holland er der mange julecirkus. I Holland er der vist nok flere gæster til julecirkus end de turnerede teltcirkus har om sommeren.

Det er derfor naturligt, at flere har haft lyst til at prøve af lave julecirkus i Danmark. 7/10 omtalte jeg Benkennys Julecirkus og 8/10 Baldoni's julecirkus. Sidstnævnte er efter en svær start blevet en succes.

Frem til 1916 blev Cirkusbygningen i København om vinteren brugt til Cirkus Variete. I vinteren 1916/17 blev den for første og eneste gang brugt af Cirkus Schumann, der viste et særligt vinterprogram. Der var dog ikke tale om et julecirkus.

I 2006 var der som nævnt 8/10 premiere på Baldoni' julecirkus. Men der var ikke årets eneste julecirkus. Cirkus Charlie rejste rundt med forestillingen Julemandens Værksted.

I Roskilde var der julecirkus 21. til 29. december 2006. Det var produceret af Luka Odhiambo Onginjo, bedre kendt som Samson, som det danske publikum kendte fra hans optræden i Cirkus Arli og Cirkus Arena. Gradin og stole var lånt hos svenske Cirkus Olympia. Forestillingen blev præsenteret af sangeren Steven Hart. Forestillingen var udmærket, men der kom alt for få tilskuere, og det var svært at få den helt rigtige stemning frem med kun en snes tilskuere i et telt med plads til 500. Så Samson gentog ikke forsøget med julecirkus i 2007.

På Bellahøj i København viste det tyske familiecirkus Renz-Berlin juleforestillinger fra 22. december til 7. januar. Også her kom der alt for få tilskuere.

I 2007 rejste Cirkus Charlie igen rundt med juleforestillingen Julemandens værksted. Cirkus Renz-Berlin prøvede fra 20. til 30. december lykken med julecirkus i Skalborg syd for Aalborg. Vist nok uden større succes.

I 2008, 2009 og 2010 præsenterede Frederiksberg Centeret i december korte juleforestillinger, produceret af Benny Schumann. I 2009 og 2010 var der også julecirkus i det stationære Cirkus No Name i Bælum. I 2010 og 2011 viste Cirkus Mascot juleforestillinger i nogle jyske haller, i 2011 dog kun som solgte forestillinger til børnehaver m.v.

I december 2012 præsenterede teater Vestvolden i Hvidovre en julevariete, og det ganske lille Cirkus Big havde en juleturne. Der var også juleforestillinger på Cirkusfabrikken i Salling.

I 2013 havde Zirkus Nemo en julegalla i jyske kulturcentre m.v.

Fra 2014 og en del år frem viste Cirkus Mascot korte juleforestillinger i Plantorama-centre.

I 2020 havde Cirkus Trapez planlagt at vise julecirkus i Kolding fra 19. december til 3. januar. Coronaen betød dog, at alle forestillingerne måtte aflyses. De prøvede lykken igen i 2021, men efter kun 5 spilledage tvang Corona restriktionerne dem til at aflyse resten af forestillingerne. Efter princippet alle gode gange tre lavede de så julecirkus i 2022. Besøgstillene var skuffende, så der var ikke julecirkus i Kolding i 2023.

Til gengæld dukkede der er nyt julecirkus op i 2023: Enochs Circus Show - Familiens Store Juleoplevelse. De havde 6 forestillinger i dagene 9. til 17. december i et telt på Bispetorvet i Aarhus. Jimmy Enoch håber på, at de også i år kan vise julecirkus i Aarhus.

Fotos fra juleforestillingerne i 2006 i Roskilde Julecirkus og Renz-Berlin julecirkus.

8/10 2024

Baldoni's Julecirkus så dagens lys i 2006, hvor de fra 30. november til 30. december spillede i et telt i Fælledparken ved Trianglen. Samme plads, som Cirkus Dannebrog brugte i mange år. Programmet var godt, men der kom alt for få tilskuere. René Baldoni mente, at det bl.a. skyldtes konkurrence fra det tyske familiecirkus Renz-Berlin, som lå på Bellahøj. Der kom nu heller ikke mange tilskuere. Så sandheden var nok, at danskerne ikke ville gå i cirkus om vinteren. Ganske som Benny Berdino og Ken Anker Petersen havde opdaget, da de i 1973 lavede julecirkus på Folketeatret.

I 2007 droppede René Baldoni ideen med teltcirkus og lavede i stedet julecirkus i weekenderne en række sjællandske haller. På hverdagene optrådte artisterne ved forestillinger, der under navnet Cirkus Nissesjov var solgt til daginstitutioner. Samme koncept blev brugt i 2008. I 2009 var der ingen offentlige forestillinger, idet man udelukkende spillede ved solgte arrangementer i storcentre, juletræsfester og andre julerelaterede arrangementer. I 2010 var der nogle få forestillinger på Sjælland, inden de i dagene 16. til 19. december gæstede Færøerne. Fra 2011 til og med 2014 var der bortset fra to forestillinger på Cirkusmuseet i Hvidovre kun solgte forestillinger for institutioner og skoler og juletræsarrangementer for firmaer og foreninger. I 2015 og 2016 var der nogle få åbne forestillinger. Siden 2017 har Baldoni's julecirkus været vist i en række haller på Sjælland og øerne – undertiden også med forestillinger på Bornholm.

De gennemgående personer i Baldoni's julecirkus har altid været Nis og Nisseline samt den talende gris Anton Antonius (en bugtalerdukke). De har været suppleret af en række udmærkede artister, der i de første år blev præsenteret under nissenavne og i nissekostumer, men som i de senere år er præsenteret under eget navn og i deres sædvanlige kostumer.

I år gæster Baldoni's Julecirkus 25 byer på Sjælland, Øerne og Bornholm fra 16. november til 15. december. I år gør de ekstra meget for at skabe en rigtig cirkusstemning. De har således fået lavet et sejl, der illuderer cirkusteltet, og på steder hvor der er plads, medbringer de en rigtig cirkustribune.

Billederne er fra Baldoni's allerførste juleforestilling i 2006.

I morgen kan du læse om andre forsøg på at lave julecirkus i Danmark.

7/10 2024

Benkennys Julecirkus. I december 1973 arrangerede Benny Berdino og Kenn Anker Petersen julecirkus i Folketeatret på Nørregade i København. De to havde tidligere præsenteret vintercirkus andre steder i landet. Programmet i Folketeatret var flot. Henrik Krogsgaard var både sprechstallmeister og leder af cirkusorkesteret. Philip Schumann fremførte ponyer og red skoleridt sammen med sin søster Katja Schumann. Harry Harston viste fodantipode i verdensklasse. Gigi Loreen var bugtaler. Fra England kom Garcia-truppen. Truxa og hans kone optrådte med tankelæsning. Reinsys præsenterede hunde og ponyer og Isabella Broan et luftnummer. Forestillingens klovne var Armand Miehe & co. Som den sjældne begivenhed et julecirkus den gang var her i landet, fik den en god modtagelse af pressen. Men publikum kom ikke – cirkus var noget man forbandt med sommerhalvåret. Så Benny Berdino og Kenn Anker Petersen gentog ikke forsøget med julecirkus.

Bygningen i Nørregade hed oprindelig Københavns Hippodrom og blev brugt til rideskole. I 1855 blev den ombygget til teater, som kunne bruges til cirkus, når gulvet blev ryddeliggjort. Og der var cirkus i november 1855, hvor direktør Gautier præsenterede den højere ridekunst og dressur. Der var kritik af, at amfiteatret ikke skrånede lidt mere, for det var svært fra de bagerste stole at se, hvad der skete, især da herrerne beholdt hatten på! Gautier fortsatte med forestillinger i hvert fald frem til april 1856. Fra februar til maj

1857 præsenterede Charles Hinné Cirkus fra London i Hippodromens lokaler. Derefter var det slut med cirkus. Siden september 1857 har ejendommen rummet Folketeatret. Eneste gang den siden har været brugt til cirkus, var af Benny Berdino og Kenn Anker Petersen i 1973.

I morgen kan du læse om Baldoni's julecirkus.

3/10 2024

Cirkus på Grønland. For tiden giver Cirkus Arena forestillinger på Grønland, hvor de i år besøger 6 byer. På Grønland er det deres 40 års jubilæumsturne. Benny Berdino og hans team har nemlig bortset fra coronaårene i mange år trofast besøgt Grønland hvert efterår med forestillinger i haller. På grund af den dyre fragt medbringer de kun det mest nødvendige udstyr, og der er ikke dyr med i forestillingerne. Artisterne er ikke helt de samme som under Arenas danske turne. I Grønland er det en stor begivenhed, når cirkus kommer til byen. Sådan som det i gamle dage også var, når et cirkus kom til byerne i Jylland og på Fyn og Sjælland, og der er godt fyldt på tilskuerpladserne i de grønlandske haller. I år præsenteres Arenas grønlandsforestilling af Bubber og Julie Berthelsen. Sidstnævnte har som de fleste ved grønlandske rødder og mestrer også det grønlandske sprog.

2/10 2024

Lille Cirkus er navnet på en film, som blev optaget i Cirkus Arli i 1983. Den er instrueret af Jørgen Roos og havde premiere i 1984. Filmen varer 43 minutter og er produceret for Statens Filmcentral. De medvirkende er Lotte og Søren Arli, Bettina og Martin Arli, musikdirektør Anton, trapezakrobaten Inga-Lisa, geden "Lille Palle", hønen "Miss Rosita" m.fl. Du kan se filmen på <https://filmcentralen.dk/gymnasiet/film/lille-cirkus>

Om sluts scenen i filmen, hvor trapezstjernen Inga-Lisa hænger under en ballon, har Martin Arli fortalt:

"Filmen er optaget i 1983, men havde først premiere i 1984. Inga Lisa var ikke med i hele sæsonen, men afløste et tysk ægtepar som vist hed Berara, der rejste midt i sæsonen.

Inga-Lisa kom fra et krakket cirkus i Tyskland og havde ikke været mange timer i Danmark, før hun havde lavet en aftale med Jørgen Roos om at lave sit nummer under en varmluft-ballon. Hun havde i en sen alder mødt sin store kærlighed, Ernst, som i en årrække havde været scenemester på Hansa Teatret i Hamburg. Hos os lavede hun trapez og et nummer med fugle og hunde. Et par år efter (i 1989) var de med Benneweis.

Det havde været Inga-Lisas store ønske at lave sit nummer under en ballon. Ballonskipper Kai Paamand ville kun deltage, hvis hun havde sikkerhedsline på, hvilket hun var meget imod.

Ernst var ikke meget for at hun skulle deltage, så han "modarbejdede" det alt, hvad han kunne. Optagelsen foregik fra Gadstrup, der medvirkede 5 -6 kameraer. Med en varmluftballon så er det her og nu,

Ernsts forsøg på sabotage fik det netop den modsatte virkning: at Inga-Lisa løber fra sin camping og griber trapezen i sekundet før at den letter og når så i sagens natur ikke at få påsat sikkerhedslinen. Det kan ligne filmtrick, men det var det absolut ikke. I kurven stod skipper Paamand og Jørgen Ross med et par kameraer og turde knap trække vejret, men havde dog luft nok til at skribe nej, da Inga Lisa tilbød at hænge i hælene!

De fik hende op i kurven og fik landet ballonen i en lille by, som hedder Darup, og blev bagefter døbt i champagne og fik navnet "Inga-Lisa of Darup"

"Lille Cirkus" er optaget på 35 mm biograffilm. Normalt blev kortfilm optaget på 16 mm. Filmen havde premiere i Dagmarbiografen og daværende direktør Anne Fabricius-Bjerre spillede den 14 dages tid efter.

Filmen vandt publikumsprisen på en filmfestival i Lübeck. Den har ligeledes været vist på en af de store landsdækkende kanaler i Tyskland, jeg mener at det var NDR.

Jørgen Roos, som var kortfilmens nestor, rejste rent faktisk med os gennem længere tid. Han købte en campingvogn af os, som han nød at tage med på flere filmfestivaler rundt omkring. Selvfølgelig havde han ikke fået overmalet hverken den orange farve eller cirkus Arli, så der var tit nogen som kom og sagde, at de havde set vores vogn her og der.

1/10 2024

Enoch Sisters. Alvorlige ulykker i cirkus- og artistverdenen forekommer heldigvis sjældent, selv om mange artister udfører halsbrækkende tricks. Men en sjælden gang går det galt, og det forekommer også, at en artist mister livet. Det skete for den ene artist i truppen Enoch Sister under en opræden i Tivoli i august 1947.

Enoch Sisters, som også optrådte under navnet Two Enocks, optrådte dels med et trapeznummer, dels på line. De var ikke søstre, men svigerinder: Julie Enoch, født 25/7 1928 var datter af Johannes Gothfred Enoch. Gördis Ingeborg Enoch, som var født i 1920, var gift med en af Julies brødre, formentlig Preben Hermann Edvard Enoch. Gördis havde en datter, Mona, som var født 14/5 1939. Johannes Enoch var manager for datteren og svigerdatteren. Ifølge en nekrolog i *Artisten* blev Enoch Sisters nummer regnet for et af de bedste luftnumre, og der forelå tilbud om engagementer fra hele verden.

I august 1947 var de to svigerinder engageret til at optræde på Plænen i Tivoli. Ved forestillingen den 12. august 1947 gik det galt. Et dagblad, vist nok Berlingske Tidende, beskrev dagen efter ulykken således:

”Der skete i aftes i Tivoli en frygtelig ulykke. En kvindelig artist styrtede under plæneforestillingen for øjnene af flere tusinde tilskuere ned fra sin trapez i 8 meters højde og dræbtes på stedet. Den forulykkede er den 27-årige Hjördis Ingeborg Enoch, en af de to ”Enoch-sisters”, hvis nummer i aftes for første gang stod på programmet ...

I den meget varme augustaften var der mange mennesker i Tivoli, og som sædvanligt havde flere tusinde mennesker taget opstilling omkring Plænen, hvis tilskuerpladser var fyldt til sidste plads. Forestillingen begyndte med den danske linedanser Ricardo, som gennemførte sit nummer på 10 minutter. Derefter kom turen til ”Enoch-Sisters”, et nummer som Hjördis Ingeborg Enoch og hendes 19-årige svigerinde, Julie Enoch, gennem de sidste år har gennemført på en række scener i Europa.

Nummeret udførtes i to trapez'er, som var anbragt side om side på langs af scenen. Der udførtes en del variationer, dels af damerne hver for sig, dels i fællesskab. Musikken spillede dæmpet, og publikum fulgte anspændt de dristige øvelser. De var nået halvvejs gennem nummeret, som efterhånden blev sværere og sværere, og det var tydeligt, at Hjördis Enoch skulle til at vise en af de farligste variationer, da hun alene satte trapez'en i stærke sving, medens partneren holdt sin trapez i ro.

Fra siddende stilling gled hun ned i strakte arme, medens farten yderligere øgedes. Så bøjede hun sig sammen, stak benene op mellem armene og drejede sig frem, så hun kom til at ligge i hvilende stilling uden anden støtte end trapez'en under lænden. Fra denne stilling, som kaldes ”rygbalance”, skulle hun i et sving glide ned og gribe med fødderne om tovene ved trapez'ens sider. I dette øjeblik har den unge dame imidlertid enten forfjelt sine beregninger, eller hun er på grund af varmen gledet hurtigere, end øvelsen forudsatte ... Hjördis Enoch nåede ikke i tide at gribe om tovene med sine fødder. Hun fortsatte ud i luften, drejede næsten halvanden gang rundt i en saltomortale, som for de fjerneststående tilskuere så ud som en del af øvelsen. Men hun fortsatte i vanvittig fart ned mod tribunens gulv, som hun med frygtelig kraft nåede med hovedet. Hun blev derefter liggende udstrakt på ryggen.

Publikums gisp afløstes af en fuldstændig paralyseret tavshed, hvis virkning forstærkedes, da musikken stoppede brat. Der gik flere sekunder, før den intense spænding udløstes, og scenekontrollørerne ilede den

kvindelige artist til hjælp ... Den forulykkede blev stærkt blødende båret ind i artistlokalet bag muslingeskallen, men var formentlig dræbt på stedet.”

Avisen gengiver den omkomne artists fornavn som Hjørdis. Det er en tilgivelig fejl. Fornavnet stavedes Gördis, som er den svenske version af det danske pigenavn Hjørdis. Gördis Enoch var nemlig født i Sverige.

Politiken fra den 13. august 1947 beskriver ulykken på nogenlunde samme måde. Man får tillige oplyst, at de to svigerinder kom fra et engagement i Oslo og var kommet til København med rutemaskinen samme dag, hvor dødsulykken skete om aftenen. De var velkendt med forholdene i Tivoli, hvor de havde optrådt nogle år tidligere. Endelig skriver Politiken, at Gördis' svigerfar, hvis navn de anfører som Gustav Enoch, var hendes medhjælper og blandt andet var den, som satte trapezen i sving.

I nekrologen i *Artisten* fra september (?) 1947 hedder det:

”Hvordan ulykken egentlig er sket bliver vel aldrig rigtig opklaret, men man kan kun gisne om, at hun har været så træt efter den lange rejse, den havde rejst hele natten og arbejdet det meste af dagen med ophængningen af deres apparater, så agtpågivenheden har svigtet et sekund, der skulle blive skæbnesvanger for hende.”

Den omkomne artists lille datter, den 8-årige Mona, havde fået lov at overvære moderens optræden i København og oplevede således, hvordan hendes mor styrtede i døden. Efter ulykken blev den lille Mona optaget i familien hos sin bedsteforældre, og mange opfattede hende som lillesøster til Julie.

Julie Enoch fortsatte med at optræde i trapez og var eksempelvis i Cirkus Belli i 1952, hvor hun blev præsenteret som ”Den fænomenale trapez-kunstnerinde”.

Isabella Enoch har fortalt at hendes allerførste trapez havde tilhørt Julie Enoch. Agnete Louise Enoch har fortalt, at Julie efter at være stoppet som artist i mange år kørte taxa.

Fotos af Enoch Sisters luftnumre. Ulykken skete ikke under et af de luftnumre, som kan ses på billedet. Foto af Enoch Sisters' linenummer. Begge fotos er fra Anders Enevigs samling.

30/9 2024

Kender du hende? Fotografiet viser en tysk antipodist, Eva Stensch. Hun havde optrådt på varieteer i Tyskland, Belgien og Ungarn. I 1934 var hun engageret til Cirkus Belli og i 1936 til Cirkus Benneweis. Og det blev et livslangt engagement! I november 1936 blev hun nemlig gift med Eli Benneweis. Der er næppe nogen, som kan huske Evas antipodenummer. Hun stoppede nemlig med at optræde i 1947. hvor Eva og Eli fik datteren Diana. Juridisk set var Diana sådan set parrets plejebarn. Diana var nemlig adopteret af Irene Benneweis, som Diana altid betragtede som sin bedstemor. Dianas biologiske far var Irenes stedsøn Manfred, som Diana betragtede som sin onkel. Og Eli, som Diana betragtede som sin far, var Irene og Ferdinand Benneweis' plejesøn.

Lyder det lidt kompliceret? Diana blev i øvrigt senere som voksen adopteret af Eva og Eli. Vist nok landets første voksenadoption.

Mange husker Eva fra Cirkus Benneweis' kassevogn, hvor det tit var hende, der solgte billetter. Hun var født i 1910 og døde i 1999, 6 år efter Eli Benneweis.

26/9 2024

TERGOVAS/JENS PREBEN TERSKOV. Jens Preben Tersgov var født i Høng på Sjælland i 1930. Han blev som ung kendt i den danske trylleverden, da han vandt førstepris i Magisk Cirkel Danmarks konkurrence med nummeret ”Trolldanden i badeværelset”, hvor han iført pyjamas tryllede i et badeværelsesmiljø.

Det brede publikum kender ham dog allerbedst fra årene 1974 til 1984, hvor han optrådte i Cirkus Arena under navnet Tergovas & co. "Og co." dækkede normalt over Benny Berdinos ægtefælle Hanne Berdino og datteren Suzanne Berdino. Det mest populære af trylleshowene i de 11 år hos Arena var måske nummeret den fortryllede bondegård, som blev vist i flere sæsoner.

Allerede fra 1963 til 1966 var Jens Preben Tersgov knyttet til cirkus: han arbejdede med at sætte plakater op m.v. for det tyske Cirkus Barum, som den gang var ejet af Eli Benneweis. Fra 1968 var J.P. Tersgov forretningsfører i Cirkus Benneweis. Siden skiftede han til Cirkus Arena, hvor han som nævnt ud over at være forretningsfører også optrådte som tryllekunstner. I 1985 vendte han tilbage til Cirkus Benneweis, hvor han dog ikke optrådte. 5 år senere valgte han at gå på pension.

Ud over at optræde var Jens Preben Tersgov samlere. Hans enorme samling rummede således mere end 4.000 plakater foruden udklip, fotos og programmer. Han var også en flittig fotograf, og hans samling rummede masser af dias. Efter hans død blev en stor del af samlingen solgt til andre danske og udenlandske samlere.

Fotos fra programmer fra Cirkus Arena.

25/9 2024

Cirkusklubber og cirkusblade i Tyskland, Holland, England og USA. Af Jørgen Lorenzen

Selv om tanken om en egentlig dansk cirkusforening ikke blev til noget i 1980'erne, så var og er der i udlandet stærke foreninger, som en del danske cirkusvenner er medlemmer af. Den, jeg kender bedst, kommer fra Tyskland og hedder **Gesellschaft der Circusfreunde** (GCD). Den udgiver 12 gange om året det store, informative blad **Cirkuszeitung** med mange anmeldelser og mange fine fotos, også af danske cirkus, og med meget historisk stof, både om enkeltartister, om cirkuspersonligheder, om programmer og festivaler, og om rejseruter. Fra tid til anden er der boganmeldelser og mere filosofiske og ræsonnerende betragtninger over cirkuskunsten, dens muligheder, dens udvikling og dens vilkår – som ofte er vanskelige vilkår.

GCD er som nævnt tysk, men har også medlemmer fra omgivende lande. Foreningen har sektioner i de tyske regioner. Hamburg-sektionen holder møder jævnligt, og af og til foregår det tæt på den danske grænse – i Slesvig. Og bladet anmelder og følger med i de danske cirkus.

Engang i firserne var der flere fremme for at få en sektion i Danmark. Der blev holdt møde med evt. interesserede. Det foregik i Kolding. Men ingen turde påtage sig opgaven. Der var jo en sprogbarriere, for redaktøren burde kunne skrive på tysk, og der var ingen, der havde den nødvendige lærdom til det. Og nogle mente, at det var overflødig, fordi det svenske Cirkulære Notiser dækkede behovet.

Men GCD udgiver – fortsat - 12 gode numre om året – med meget stof godt læsestof med indhold fra nabolandene. Og der er helt sikkert også i løbet af året anmeldelser af danske cirkus.

Lidt ærgerligt, at tysk, som er vores nabolands sprog, er trængt tilbage, så kun få – ud over sønderjyderne – behersker det. GCD har en hjemmeside på www.circusfreunde.org

I Holland har de **Club van Circusvrienden**, som er stiftet i 1949. Ni gange om året udgiver de bladet **De Piste** med massevis af fotos. Teksten er på hollandsk, hvilket nok gør bladet mindre interessant for danskere. Foreningen har en hjemmeside på <https://www.circusvrienden.nl/>

Min gode bekendt Ole Simonsen er medlem af det engelske **Circus Friends Association**. Den engelske forening af cirkusvenner har siden 1934 holdt sine medlemmer orienteret om, hvad der sker i

cirkusverdenen. Foreningens blad **King Pole** udkommer i marts, juni, september og december. Foreningen har en hjemmeside på www.circusfriends.co.uk

Ole er også medlem af **Circus Historical Society**. Den amerikanske cirkushistoriske forening udgiver 4 gange årligt det fremragende cirkushistoriske tidsskrift **Bandwagon**, som hovedsageligt indeholder oplysninger om amerikanske cirkus. Link til hjemmeside: <http://www.circushistory.org>

Der findes yderligere en amerikansk klub: **Circus Fans Association of America**. Foreningen er stiftet i 1926 med det formål at styrke og bevare cirkus som en institution. Foreningen udgiver bladet **The White Tops**. Bladet indeholder nyheder fra såvel den amerikanske som den internationale cirkusverden, artikler om artister samt fotos og artikler om tidligere tiders cirkus. Hjemmeside: <http://www.circusfans.org/>

24/9 2024

Cirkusklubber og cirkusblade i Danmark. Af Jørgen Lorenzen

Mange cirkusfans abonnerer på tidsskrifter og medlemsblade, som har cirkus som emne. De findes på engelsk, hollandsk, italiensk og tysk – og sikkert også på mange andre sprog, som ligger fjernere for os. Ofte udgives de af en klub eller forening, som har de cirkusinteresserede som medlemmer.

Engang i firserne var der spredte tilløb her i landet til at starte en forening for cirkusinteresserede. Fra udlandet kendte man til fænomenet, og måske var tiden kommet til at skabe en forening også her i landet.

Jeg var med på sidelinien. En aften, da jeg var i Benneweis, tog jeg mod til mig og spurgte Eli, som stod på sin vante plads i tilskuerindgangen, om han syntes om ideen. Det gjorde han ikke, og han sagde noget i retning af: "Hvis blot I går op til kassen og køber en billet, er det tilstrækkeligt".

Så det blev ikke til noget. Flere mente da også, at det var overflødigt, fordi vi havde og har en glimrende svensk forening, som hedder **Akademien för Cirkuskonstens bevarande i Sverige**. Cirkusakademiet i Sverige udgiver bladet **Cirkuläre Notiser** 6 gange om året, og indholdet dækker alle Skandinaviens cirkus, og altså også de danske. Derfor var behovet ikke stort, mente man den gang. Den svenske forening har en hjemmeside på www.cirkusakademien.se

I 1992 blev **foreningen Barlys Venner** stiftet – med det formål at sikre og bevare Ølund Barlys store samling. Det blev kimen til Cirkusmuseet i Hvidovre. Foreningen har siden skiftet navn til **Danske Cirkusvenner**, som er medudgiver af årsskriftet **Cirkusbladet**, ligesom foreningen digitalt udgiver **Cirkus Posten**. Medlemmerne har gratis adgang til Cirkusmuseet i Hvidovre og får rabat på billetter i en række cirkus m.v. Foreningen har en hjemmeside på adressen www.danskecirkusvenner.dk

Cirkushusets Museumsforening er knyttet til Cirkusmuseet i Rold. Foreningens formål er at udbrede forståelse og interesse for cirkushistoriske værdier samt støtte museet med indsamling, bevaring og formidling af genstande og oplysninger. Medlemmer har gratis adgang til museet og en række andre museer under Nordjyllands historiske museer. Hvert år modtager medlemmerne årsskriftet **Cirkusbygningen**, så man kan følge med i, hvad der er sket på museet og i foreningen. Hvis du er interesseret i medlemskab, så send en mail til cirkushuset.rold@hotmail.dk

Nettet har overtaget en del af cirkusvennernes korrespondance. For mange cirkusinteresserede har lyst til at give og modtage materiale og informationer om cirkus – cirkus i nutiden og måske i højere grad cirkushistoriske facts og billeder og oplysninger om gamle cirkus og cirkusartister. Der findes en del private hjemmesider, hvor interesserede viser plakater, tekster og billeder, og hvor alle kan kigge med, bidrage og evt. kommentere. Fx den ugentlig opdaterede webside www.cirkus-dk.dk og Facebookgrupperne **Dansk Cirkus Forum**, **Cirkus før og nu** og **Cirkusplakater**.

23/9 2024

Lee Pee Ville – Leif Rosengaard Hansens og hans ægtefælle Pia – viste i sin tid et af de bedste illusionsnumre, som man kunne opleve. Leif er født 4. januar 1946 i København. Han blev uddannet som farvehandler, men havde mere lyst til showbusiness og fik job hos professor Tribini på Bakken. I 1966 blev Leif og Pia professionelle på fuld tid og rejse rundt i Skandinavien og det øvrige Europa med trylleri og tankelæsningsnumre. Marion Bruun har fortalt, at de i 1966 turnerede med Cirkus Royal, vist nok under navnet Los Facitos eller Duo Facitos. I 1967 var de hos Cirkus Løwe i Norge. Agnete Louise Enoch har fortalt, at de under navnet Duo Facitos i vinteren 1968 optrådte på hotel Turko i Åbo (Finland), hvor 4 Haddies også optrådte. Leif og Pia skiftede senere nummerets navn til Lee Pee Ville og blev et hot navn i cirkus- og varieteverdenen. De optrådte blandt andet hos Benneweis i Cirkusbygningen i 1974 og 1976 og i teltet i 1977.

Klik på <https://www.youtube.com/watch?v=yYPRnkCpplY> for at set et videoklip fra deres optræden i Cirkusbygningen i 1974.

I 1982 oplevede danskerne parret i Volmer Sørensens vinterrevy på Amager Scenen.

Parret blev skilt i 1984. Leif Rosengaard Hansen etablerede sig senere som artistagent i Brühl i Tyskland og bookede bl.a. artister til Cirkus Arena. Den gang blev langt de fleste artister engageret via en agent, som typisk beregnede sig 10 % af artistens salær for at skaffe dem jobbet. I dag bliver flere og flere artister engageret direkte af det cirkus/den variete, hvor de optræder. Pia blev boende i København og udnyttede sine kreative evner som malerinde. Hun afgik ved døden i 2022.

19/9 2024

Little John – en dansk verdensstjerne. Måske siger navnet John Seidel dig ikke noget. Lidt ældre cirkusvenner husker ham under artistnavnet Little John. Han er den eneste danske artist, som nogensinde har modtaget en af de fornemste priser ved Cirkusfestivalen i Monte Carlo: i 1975 fik han en sølvklovn for sit ekvilibristnummer med håndstand m.v. Sin internationale debut fik han vist nok hos Cirkus Schumann i Cirkusbygningen i 1950, hvor den 11 år gamle John blev præsenteret som ”Den danske vidunderdreng John – ekvilibristisk akt”. Året efter turnerede han med Cirkus Belli, og i de følgende år var han et topnummer i førende cirkus over hele verden. Sidste gang vi oplevede ham i et dansk cirkus var vist nok hos Benneweis i Cirkusbygningen i 1979. Københavnerne oplevede ham dog også i 1990 og 1993, hvor han optrådte på plænen i Tivoli. De sidste mange år har John Seidel boet i Monte Carlo. Klik på <http://www.youtube.com/watch?v=C4RCtCGzzWs> for at se et videoklip fra hans optræden på plænen i Tivoli i 1990.

<https://www.youtube.com/watch?v=HioVmQ-WibM> 1953

18/9 2024

The Elwardos – et dansk verdensnummer. I slutningen af 2. verdenskrig dannede Elwardt ”Elwardo” Johansen, kaldet Ellefar, artistgruppen ”The Elwardos” (undertiden stavet Elvardos). Han havde tidligere været medlem af en trup, kaldet de hvide arabere. The Elwardos begyndte straks efter krigen at turnere i

Europa og blev hurtigt et topnummer. Det blev udgangspunktet for en international karriere, som varede indtil midten af 1980'erne. Truppen optrådte med forskellige akrobat- og springnumre med speciale i håndstandtricks., herunder håndspring. Ellefar hoppede blandt andet på én hånd op af en høj trappe og derefter ned igen.

Med i truppen kom også Ellefars søn Nick Olander. Allerede tidligt fik Nick interesse for musikken og klaveret og var i en periode elev hos Herman D. Koppel og kunne utvivlsomt have skabt sig en karriere som koncertpianist. Men han valgte en tilværelse som akrobat og fik som 17-årig sin scenedebut hos Lido i Paris.

Senere fik Elwardos-truppen et 2-årigt engagement på Stardust i Las Vegas. Efter Las Vegas valgte truppen, som nu bestod af Nicks far, Nick og to partnere, Paris som sit hjemsted. I de følgende år havde de engagementer i de fleste store europæiske cirkus, herunder Cirkus Schumann i 1966, og på flere store scener i Mellemøsten, lige som de i flere år optrådte på Lido og i Folies Bergéres.

I 1975 valgte familien at vende hjem til København. I 1980'erne nedtrappede truppen, som nu bestod af Nick og hans far, assisteret af hans mor, deres optræden og truppen ophørte endeligt i 1986. Elwardos-truppen og dens medlemmer har altid været højt respekteret blandt variete- og cirkusdirektører og ikke mindst blandt alverdens artister.

Ellefar afgang ved døden i 2003.

Fra 1986 til 2006 var Nick Olander formand for Dansk Artistforbund. Nick Olander afgang ved døden i 2016.

Klik på [http://www.circopedia.org/Elwardos_Video_\(1973\)](http://www.circopedia.org/Elwardos_Video_(1973)) for at se en optagelse af Elwardos i TV-udsendelsen La Piste aux Etoiles optaget i Cirque d'Hiver i Paris i 1973.

17/9 2024

Hanne Waever – en vaskeægte cirkusprinsesse. Hanne Waever er i dag ikke længere kendt af det store publikum. På dåbsattesten staves efternavnet Wæver. Men bogstavet æ kendes ikke i de engelsksprogede lande, så derfor valgte Hanne artistnavnet Hanne Waever. Hun er en af de få danskere, som har optrådt hos Ringling Bros and Barnum & Bailey i USA, endda i hele 10 år. Hanne Waever er født i 1941. Hun startede sin cirkuskarriere i tv-serien Cirkus Buster sidst i 1950'erne med truppen Gurli Sisters. I 1960 optrådte Gurli Sisters i Cirkus Louis. Siden kom Hanne Waever til Ringling i USA, hvor hun fra 1960 til 1970 arbejdede med truppen Waever Sisters, som senere skiftede navn til Melba Sisters/The Three Melbas. Som andre artister hos Ringling havde hun også andre opgaver end sit hovednummer. Hun lavede fx luftakrobatik og red på elefanter. Og når man i det amerikanske kalder specs (parader som led i forestillingen med artister og balletkorps i flotte kostumer) havde en hovedperson som en dronning eller en prinsesse, gik opgaven tit til den høje danske pige. Så Hanne Waever var en vaskeægte cirkusprinsesse!

En periode var hun også kanondronning, som lod sig skyde ud af en kanon. Efter Ringling har hun arbejdet som Miss Luna i Norge og Sverige.

Agnete Louise Enoch fortæller, at Hanne Waever optrådte i Cirkus Dannebrog i slutningen af 1970erne med et nummer i en guldmåne højt oppe under cirkuskuppelen.

Gennem 1980'erne og 1990'erne arbejdede Hanne Waever som single trapez artist og med stuntnumre i trapez hængende på teatre, i brandbilskraner og under broer. Hun optrådte også med klovneri og trylleri og holdt foredrag for børn om cirkusliv osv. i biblioteker og børnehaver rundt omkring i Danmark og Sverige. En periode arbejdede hun for Norrköping Statsteater. Hun har også på et tidspunkt drevet egen cirkusskole i Norra Skrävlinge i Sverige, samtidig med at hun arbejdede som freelance artist. I december 1979 og januar

1980 prøvede hun lykken med at lave vintercirkus, Cirkus Wæver, i nogle jyske haller. Da Hanne Wæver var omkring 48-49 år stoppede hun med trapeznummeret og begyndte at arbejde som gymnastiklærerinde hos AOF.

Hanne og datteren Christina boede i en del år på de kanariske øer, men flyttede sidste år hjem til Danmark.

Hanne Wæver er ved at samle et album med cirkusbilleder, som hun har en plan om at tage med rundt til alderdomshjem og underholde med. Lysten til at underholde er ikke blevet mindre med årene!

12/9 2024

Bøger om cirkus. Der er skrevet massevis af bøger om cirkus. Både skønlitteratur som romaner og noveller og faglitteratur som biografier, erindringer og cirkushistorie. På <https://cirkus-dk.dk/htm/dk/cirkuslitteratur.htm> kan du se en oversigt over en lang række fagbøger og romanbiografier på dansk, norsk og svensk. Enkelte kan stadig købes i boghandlen. De dansksprogede kan lånes eller skaffes via biblioteket. Der er også flere af bøgerne, der kan købes antikvarisk. Oversigten indeholder link til antikvarnet, hvor en lag række antikvariatet har lagt bøger til salg op. En enkelt af bøgerne i oversigten kaldes undertiden den forbudte bog: Henry Slyngboms Cirkusliv og Gøglerfærd fra 1949. Bogen blev i 1950 beslaglagt ved fogedretsafgørelse efter krav fra bakkekongen Frode Jensen som fandt, at den indeholdt ærekrænkende beskyldninger. Bogen må først gøres tilgængelig i 2030, men ses undertiden udbudt til salg i norske eller svenske antikvarier. Set med nutidens briller er det i øvrigt ikke helt let af forstå, hvorfor Frode Jensen fandt sig krænket.

11/9 2024

Historien om Cirkus Merano. Knud Dahl stiftede det norske Cirkus Merano i 1975. Knut var den gang kun 22 år gammel. Cirkus Merano blev hurtigt et af Nordens førende cirkus med forestillinger med internationale topartister. Cirkus er som "opera for øjet", elskede Knud Dahl at sige. Det blev til 40 sæsoner inden Knud Dahl valgte at stoppe efter sæson 2014. Den gamle hjemmeside for Cirkus Merano www.merano.no er ændret til en imponerende flot side, der fortæller historien om Cirkus Merano med massevis af billeder, programmer og videoer fra de enkelte forestillinger. Siden kan endda læses på flere forskellige sprog.

10/9 2024

Cirkus Arena 1953. Også i 1953 stødte man på Arena-navnet: Cirkus Rex Arena, som præsenterede 12 Donkosakker under ledelse af kosakfyrsten, baron Nicolai Osteletsky, på diverse stadioner mv. I annoncer lovede man, at pladsen var projektørbelyst, og at forestillingen ville blive gennemført uanset vejret.

I hvert fald i 1949 havde et cirkus ved navn Cirkus Rex turneret i godt og vel en måned, inden det krakkede. Direktøren var en artist med artistnavnet Lumino. Det er muligt, at Cirkus Rex også var på landevejene i 1947, hvor et par aviser omtaler det som et af de to nye cirkus.

Indsæt foto: cirkus_rex_1949

Det er uvist, om det er Luminos Cirkus Rex som stod bag forestillingerne med Donkosakkerne, og om trykket ved udtale skal lægges på Rex og ikke på Arena, som måske bare skulle angive, at forestillingerne fandt sted i en arena under åben himmel og ikke i et telt. Direktøren for Cirkus Rex Arena 1953 hed Jon Brynjolfsson.

Cirkus Rex Arena startede turneen med kosakkerne på Sjælland i maj og havde bl.a. forestilling på Charlottenlund Travbane den 17. maj.

Senere på sæsonen besøgte de en række større jyske byer. I nogle annoncer blev Don-kosakkerne omtalt som sensationen fra Københavns og Odenses travbaner.

Ud over kosakkerne var der også andre artister. I nogle annoncer var nævnt Mr. Frog og 5 Stewos. Franz Herman Bruun var sammen med sin hustru og datter også med i nogle af forestillingerne, hvor de skulle lave opvisninger i pauserne mellem kosaknumrene. Det gav et retsligt efterspil: Franz Herman Bruun kom op at skændes med baron Nicolai Osteletsy, der var utilfreds med, at Franz Herman havde ladet nogle artistkammerater se forestillingen gratis. Nicolai Osteletsy nægtede at optræde, hvis Franz Herman Bruun stadig var der, og Jon Brynjolfsson bortviste herefter Franz Herman Bruun. Domstolene fandt senere bortvisningen uberettiget, og Jon Brynjolfsson blev dømt til at betalt 5.400 kr. + 1.000 kr. i sagsomkostninger.

Også i en anden sag måtte Jon Brynjolfsson af med penge: han havde snydt med betaling af forlystelsesafgift, og måtte ud over afgiften på 2.081 kr. betale en bøde på 1.500 kr.

9/9 2024

Cirkus Arena 1945. Nej hov, vil nogen sige og minde om, at Arne Berdino Olsen først startede sit cirkus i 1955. Men Arne Berdinos cirkus var ikke det første med navnet Arena.

Også i 1945 var det nemlig et cirkus med navnet Arena på de danske landeveje. De reklamerede med "12 af Danmarks bedste artistnumre" og "Et sensationsprogram – nyt og enestående". Om forestillingen skrev Vestsjællands Social-Demokrat den 11. maj 1945: "En lille, men kvalitetsmæssig god cirkus havde i går premiere i byen. Til afveksling fra det gængse teltcirkus er dette bygget op i arena-form, hvilket ikke givet den samme intime stemning som et teltcirkus, men som dog har sin charme – når vejret er godt. Premiereren i går forløb godt. Publikum var glade for numrene, hvoraf flere er i topklasse."

Sorø Amts Tidende fortalte den 12. maj 1945, at der var tale om artister, som på grund af de dårlige cirkusforhold selv var rejst ud og spillede på deling. "Der hviler en egen hjemlig hygge over foretagendet. Der er ikke noget egentligt cirkustelt. Man sidder bag et stort teltlærred under åben himmel. De optrædende er meget gode. Udbryderkongen Bernardi, den udmærkede linedanser Carlo Andrew og den smukke Mlle. Georgette med sin filmshund samt den dristige trapezkunstner Kai Svenne."

Af Bernardis erindringer fremgår, at Kai Svenne bl.a. udførte det kunststykke at sidde på en stol, der med et stoleben balancerede på trapezen. Ved en forestilling forsøgte flere blandt publikum at ryste ham ned af trapezen ved af alle kræfter at tage fat i den wire, der holdt trapezen oppe. Svenne klarede sig velbeholden ned på jorden, hvor han stak den mest pågående af de bønder, der sled i wiren, en på tuden. Bonden anmeldte det til politiet som overfald, og artisten som med meget besvær havde reddet livet, fik en bøde!

Af avisomtale fremgår, at klovnene hed André & Carlos. Bortset fra hunden, der sammen med Georgette optrådte som levende skulpturer, er der ikke omtalt om dyrenumre, så det var sikkert en ren artistforestilling.

Af Bernardis erindringer samt af en artikel om Bernardi i Cirkusbladet fra 2015 fremgår, at Mlle. Georgette trods det franskklingende navn var svensk og hed Gina, og at Bernardi havde lært sætterhunden Rex

sammen med Gina at vise nogle fine, levende skulpturer, bl.a. af Gaugin og Kaj Nielsen. I 1943 havde de optrådt med dette nummer i Cirkus Brdr. Schmidt.

De svære forhold for artister lige efter krigen var også omtalt i andre aviser. "Det er jo trængselstider af værste art for artisterne – i den sidste tid er det oven i købet blevet så slemt, at de har måttet optræde på gaderne rundt omkring i byerne. Netop for at hjælpe disse artister blev Cirkus Arena oprettet ved hjælp at indsamlede pengebeløb fra forskellige institutioner," skrev Vestsjællands Social-Demokrat den 9. maj 1945.

Vendsyssel Tidende skrev 22. juni 1945. "Et foretagende at sammensluttede artister, som på grund af forholdene ikke har kunnet få engagement i udlandet, drager i øjeblikket på turne i Danmark under navnet det danske Cirkus Arena." Et par dage senere omtalte avisen det som "det lille kooperative cirkusforetagende Cirkus Arena" og skrev, at kernen i foretagendet var en lille, men dygtig trup. Specielt fremhævede de Bernadi, som stammede fra Løkken.

Turneen startede på Sjælland i begyndelsen af maj og fortsatte så efter stop på Fyn til Nordjylland, hvor det var en række forestillinger i juni måned.

Artisternes Cirkus Arena turnerede kun denne ene sæson, og vist nok kun i et par måneder.

Der var også et Cirkus Arena på landevejene i 1953. Det kan du læse om i morgen.

5/9 2024

Tidligere viste cirkusplakater ofte navnene på de optrædende. Det ses fx på denne Benneweis-plakat fra 1957. Programmet bød bl.a. på de egyptiske Bogdadi-familien med ikariske lege. I Politikens anmeldelse roste de med overskriften "egypterdrengen Mohammad stjal billeder fra elefanterne" den 5 år gamle Mohammad, som sammen med sine to lidt ældre søster var kastebolde i nummeret. Anmelderen mente, at han ville blive sommerens populæreste person i det magiske savsmuld. Sonny Benneweis præsenterede elefanterne og viste Benneweis spættede knobstrupperheste og hvide araberheste i frihedsdressur. Han red også skoleridt sammen med John Plougmann. Årets klovne hed Maxo, Toto & co. Cartellis fra Østrig viste et rulleskøjtenummer og Mireille Loyal optrådte med duer. 5 Robertis viste akrobatik og Rolf Hansen tryllede. Kapelmesteren hed Orla Thomsen. Han var kapelmester hos Benneweis i 10 sæsoner. Ifølge plakaten og det trykte program havde Gerda & Pedro et luftnummer i fangstol (fast trapez). Hvad looping the loop, som er nævnt på plakaten, har bestået af er uvist. Nummeret er ikke nævnt i anmeldelsen i Politiken, og Diana Benneweis kan intet huske om dem. Det kan være et nummer, som slet ikke kom! Både plakater og programmer er trykt lidt tid inden sæsonstart.

4/9 2024

Cirkus Scandinavia blev startet i 1991 af Jørgen Hansen og luftakrobaten Conny Hende (Conny Hende Lidal). Denne plakat er fra 1991, hvor gentlemantynen Kenny Quinn var blandt de optrædende. Programmet bød også på Marianne Deleuran og hendes daværende ægtefælle Jess, som lavede et illusionsnummer samt et nummer, hvor Marianne var tankelæserfænomenet Lizette. Sæsonen skulle have varet 6 måneder, men stoppede halvvejs. Dels havde cirkus havde svært ved at få teltarbejdere og dels var kassen i Cirkus Scandinavia tom. Jess og Marianne, der i 1994 startede Cirkus Mascot, har fortalt at de havde lært noget om, hvordan man ikke skulle drive cirkus. Kosaknummeret vist på plakaten blev udført af hollandske Guido

Liedermayer. Det lykkedes Cirkus Scandinavia at komme ud igen i 1992. Cirkus Scandinavia blev senere overtaget af Conny Hendes søn Paul Erik Lidal. Sidste sæson var 1995.

Conny Hende Lidal forsøgte at genstarte Cirkus Scandinavia i 2000 i samarbejde med et cirkus fra Bulgarien. Det gik ikke, og de strandede et eller andet sted i Jylland. Blandt de optrædende var klovnen Gulio, kendt fra Cirkus Mascot, og hans kone Tatyana.

Fotos af telt m.v. er fra 1993, 1994 eller 1995

3/9 2024

Cirkus Louis. Louis Schmidt startede sit eget cirkus i 1937, først under navnet Cirkus Louis Schmidt og senere under navnet Cirkus Louis. Cirkus Louis voksede i størrelse og var i en periode Danmarks største. De forsøgte sig en enkelt sæson, 1956, med 2 maneger. Plakaten nedenfor er fra 1950. At den reklamerer med det store 50 år jubilæumsprogram må henvise til årstallet og ikke til cirkus' alder! Louis Schmidt var født i 1897, og hans debut som cirkusejer var i 1918, hvor han startede Cirkus Steckel (det senere Cirkus Brdr. Schmidt) sammen med sin mor og sine brødre. Det kan du læse om i Joan Dansbergs bog *Et trut for livet*. Af helbredsmæssige årsager valgte Louis Schmidt at lukke Cirkus Louis efter sæson 1960.

Telt og rullende materiel blev solgt til showmanden Ib Rhodin, der i 1961 sendte det på turne under navnet Cirkus Ib. Det var en varietepreget forestilling uden savsmuld og dyr og med et korps af engelske balletpiger. Forestillingen var et kæmpemæssigt reklamebrøl med lodtrækning om varer. Et af hovednumrene var, at Høger Fællessanger fik publikum til at synge med på omkvædet af visen "Der er en duft af jeg ved ikke hvad". Ideen var ikke bæredygtig, og midt i juli rejste topartisterne. En halv snes dage senere strandede Cirkus Ib i Give, og Louis Schmidt hentede materiellet tilbage til cirkusgården på Fyn.

I 1963 startede Louis Schmidts datter Vivi (1932-2015), bistået af ægtefællen Erik Christgau, Cirkus Vivi, som turnerede med et 6-masters telt til og med 1967.

Louis Schmidt døde i 1973.

Fotos: plakat fra 1950. Foto af Don Kosakkerne, som var hos Louis i 1955. Fotos af Gurli Sisters (Gurli Johansen, 20 år, Hanne Waever, 19 år og Lise, 16 år), som fik deres debut i Cirkus Louis i 1960. Du kan læse mere om Gurli Sisters i Cirkusbladet fra 2013.

2/9 2024

Cirkus Altenburg. Mange kender familien Altenburg fra Joan Dansbergs to velskrevne romanbiografier om Irma Altenburg: *Bag Portieren* og *Et trut for livet*. Familien Altenburg er en meget stor familie, som første gang dukkede op i de den gang danske hertugdømmer Slesvig-Holsten i sidste halvdel af 1700-tallet. Joan Dansbergs bøger fortæller om nogle af familiens danske medlemmer. Men medlemmer af familien kom også til Sverige, og i slutningen af 1930'erne var Cirkus Altenburg Sveriges førende cirkus.

Det var ejet af ægteparret Albert og Louise Altenburg. Albert var født i Horsens i 1884, Louise i Jena i Tyskland i 1877. De havde arbejdet i svenske cirkus, der også havde haft gæstespil i Finland og Norge, og var i 1914 i Rusland. Der var optræk til krig, og de var bange for, at tyske fødte Louise ville blive interneret. Det kunne hun undgå ved at gifte sig med en dansker. Derfor blev Albert og Louise gift.

I 1924 etablerede de i samarbejde med Brazil Jack Cirkus Britannia. I 1926 startede de Cirkus Altenburg i samarbejde med Alberts far Lorens, som tidligere havde drevet både cirkus og tivolvirksomhed i Sverige.

Lorens, hvis døbenavn var Lauritz Jakob Altenburg, var gift med en svensker, Mathilda Andersson, som var mor til Albert. I 1930, hvor Albert og Louise var blevet svenske statsborgere, kaldte de deres forretning Wild West Cirkus. Fra 1933 var navnet Cirkus Altenburg, og det blev som nævnt Sveriges førende cirkus. Fra 1940 og et par år frem var der på grund af krigen ingen turne, men i 1944 lagde de ud igen. Sæson 1946, hvor hovedattraktionen var Charlie Rivel, blev en enorm succes. Hestenumrene havde altid en fremtrædende rolle i Cirkus Altenburg, ikke mindst Louises skoleridt. Men tiderne ændrede sig, og andre svenske cirkus som Cirkus Scott og Trolle Rhodins Zoo Cirkus overtog førerpositionen. I 1959 overgik Cirkus Altenburg fra jernbanetransport til lastbiltransport og lejede telt og vogne fra det nedlagte danske cirkus Belli, hvis udstyr var ejet af Eli Benneweis. Louise Altenburg døde i februar 1960, og Albert solgte kort efter det materiel, som tilhørte ham. Han afgik ved døden i slutningen af september. Dermed var det definitivt slut for Cirkus Altenburg. De er begravet på kirkegården i Landskrona. Parret havde ingen børn.

Kilde: Per Arne Wåhlberg: Cirkus i Sverige. Fotos gengivet fra samme bog.

29. august 2024

Haddy Enochs Cirkus Dannebrog. Forsøgene på at genoplive Cirkus Dannebrog i 1928, 1933 og 1948 var ikke vellykkede.

Men Enoch-familiens drøm om at eje et cirkus overlevede, og i 1977 genetablerede Haddy Enoch og hans hustru Solveig cirkus Dannebrog i et telt, de havde købt fra cirkus Royal, som opgav at turnere efter sæson 1972. Haddy Enoch var søn af "gamle" Haddie Enoch (født 1900), som igen var søn af Theodor og Wilhemines datter Louise. Haddy og Solveig havde i adskillige år rejst jorden rundt som cykelartister. Nummeret hed 2 Haddies, men efterhånden som børnene voksede op (Dennie, født 1955, Agnete Louise, født 1956, Isabella, født 1960 og Katja, født 1967) deltog børnene i nummeret, som kom til at hedde 4 Haddies eller The Haddies. Haddy og Solvej var også assisteret af de 4 børn, da de genetablerede Cirkus Dannebrog.

De første år var svære, men snart blev Cirkus Dannebrog et førsteklases cirkus, som kaldte sig selv Danmarks Nationalcirkus.

I forbindelse med premieren 9. april 2009 blev Haddy Enoch som den første cirkusdirektør nogensinde udnævnt til æresmedlem af Danske Cirkusvenner. I sin tale til den dybt bevægede Haddy Enoch sagde cirkusvennernes daværende næstformand Ole Simonsen blandt andet:

”Som ung havde du en drøm. Dine forældre havde fortalt dig om det cirkus, som dine oldeforældre Theodor og Wilhelmine Enoch etablerede i 1880 og som turnerede frem til 1928, 6 år før du kom til verden.

Cirkus Dannebrog.

Og din drøm var at genetablere dette cirkus.

Efter at du sammen med din trofaste ægtefælle Solveig og jeres børn havde turneret verden over med cykelnummeret The Haddies, lykkedes det jer i 1977 at genstarte Cirkus Dannebrog. I begyndelsen var det ikke noget verdensforetagende. I havde erhvervet et temmelig slidt telt fra Cirkus Royal, som var stoppet nogle år før. Og du har fortalt, at du var gældfri da I indledte sæsonen, men ikke da den sluttede. Så det genstartede Cirkus Dannebrog begyndte som i H.C. Andersens eventyr som lidt af en grim ælling.

Takket væres jeres flid og en god portion jysk stædighed har dit Cirkus Dannebrog for længst udviklet sig til en stor smuk svane. Det er fascinerende, at du på den måde fik realiseret din barndomsdrøm og skabt den fortryllende manege, vi i dag står i. Det er de færreste, som evner på så imponerende vis at skabe deres drømme om til virkelighed. Og for dit vedkommende en drøm, som nu i mere end 30 år har glædet hundredtusinder af danskere”.

At Haddy Enoch aldrig fik Den Danske Cirkuspris skyldes, at der ikke var prisuddelinger i perioden 1969 til 2016.

Haddy Enoch afgik ved døden den 16. november 2009. Allerede ved sæsonstart var det klart, at han var alvorligt syg, og han var kun få gange i løbet af sæsonen i manegen for at byde sit publikum velkommen.

Fra 1977 til 2009 var Cirkus Dannebrog etableret som en personlig drevet virksomhed, ejet af Haddy Enoch. Efter Haddy Enochs død i november 2009 blev driften flyttet over i et aktieselskab, Cirkus Dannebrog A/S, som var ejet af Solveig Enoch. Det var dog hendes og Haddys fire børn, som stod for driften. Efter nogle tabsgivende sæsoner blev Cirkus Dannebrog A/S erklæret konkurs den 16. marts 2016. I løbet af en uge lykkedes det de fire søskende, Dennie Enoch, Agnete Louise Enoch, Isabella Enoch og Katja Enoch, at købe Cirkus Dannebrog tilbage fra konkursboet og gennemføre sæson 2016. Sæsonen blev ikke god, og Cirkus Dannebrog har ikke turneret siden 2016. Men vi er mange, som savner det!

*Fotos af Haddy Enoch fra premieren i 2009, hvor han fik overrakt medaljen fra Danske Cirkusvenner.
Fotograf Rud Kofoed/Ajour Press*

28. august 2024

Cirkus Dannebrog nr. 2, 3 og 4. I 1923 turnerede Theodor og Wilhelmine Enochs yngste datter Dorthea og hendes ægtefælle Alex Reinsch med et cirkus under navnet Cirkus Reinsch, men undertiden med tilføjelsen: fhv. Dannebrog. Over for pressen gav de udtryk for, at de var Cirkus Dannebrog's efterfølger. Men Cirkus Reinsch overlevede kun i en enkelt sæson. I 1928 turnerede Oscar Eriksen (født 1894) og hans hustru Eva (født 1897 og niece til Theodor Enoch) i nogle få måneder med et cirkus, de kaldte Cirkus Dannebrog. Cirkusorkesteret bestod af Irma og Carl Altenburg og deres søn Paul. Du kan læse nærmere i bind 2 af Joan Dansbergs velskrevne romanbiografi om Irma Altenburg, *Et trut for livet*. Oscar Eriksens Cirkus Dannebrog var også på turne i 1933. Denne turne sluttede i oktober, da teltet, som var stillet op på en plads ved siden af Damhuskroen, blev ødelagt under en storm.

I 1948 forsøgte 2 personer uden forbindelse med Enoch-familien sig som cirkusejere under navnet Det Danske Nationale Cirkus Dannebrog. Trods et flot program klarede deres cirkus sig dog kun i en uge, for så senere på sæsonen ganske kortvarigt at genopstå med nye ejere og i stærkt reduceret størrelse. Og nu med navnet Cirkus Dannebrog.

Men Enoch-familiens drøm om at eje et cirkus overlevede, og i 1977 genetablerede Haddy Enoch Cirkus Dannebrog. Det kan du læse om i morgen.

27. august 2024

Det første Cirkus Dannebrog. Plakaten nedenfor er fra 1913 og er fra det oprindelige Cirkus Dannebrog, som ifølge familiens overleveringer blev etableret i 1880. Ved søgning i Mediestream findes Cirkus Dannebrog første gang omtalt i forbindelse med forestillinger på Torvet i Hillerød i maj 1896. Cirkus Dannebrog var ejet af Theodor Enoch, som drev det med bistand af hustruen Vilhelmine og parrets 5 børn.

Da Theodor Enoch døde i 1909, blev Wilhelmine cirkusejer. Hun drev cirkus med hjælp fra sønnerne Peter og Georg. Da Wilhelmine døde i 1922 mener nogle kilder, at cirkus lukkede, og andre det blev overtaget af de 2 sønner og at de drev det frem til 1928. Søgning i Mediestream viser ingen omtale af Cirkus Dannebrog i årene 1923 til 1927.

Hvad der senere skete, kan du læse om i morgen.

Fotos gengivet fra Anders Enevigs bog Cirkus i Danmark bind 2.

26/8 2024

Cirkus Miehe. Selv om det mere end 60 år Cirkus Miehe lukkede, er der stadig mange, som kan huske navnet.

Den tyske cirkusmusiker Heinrich Miehe og hans hustru Louise, født Schulz, etablerede et cirkus i Danmark i 1881. Fra 1881 til 1888 turnerede de under navnet cirkus Thyland. I 1889 blev navnet ændret til cirkus Miehe. Plakaten som er vist nedenfor er fra 1958, som blev Cirkus Miehe sidste sæson. Uklart hvordan de var nået frem til at det var sæson nr. 90.

Det mest kendte medlem af Miehe-familien er måske klovnen August Miehe (1889-1936), som optrådte som august-klovn, også kaldet dummeper. Hans popularitet var så stor, at der findes mennesker som fejlagtigt tror, at augustklovnen er opfundet af og navngivet efter ham.

I bogen *Cirkus* skriver Kurt Møller Madsen: "Hans maske og kostume var ikke overdrevet til det groteske, blot en understregning, måske en svag karikatur af en bonde. Han var en udpræget taleklovn, og hans sprog var naturligvis ægte knudret og knortet jysk. Jeg synes ikke, han vittigheder var så forfærdelig morsomme i sig selv, men fortalt med hans mund og krop fik alle ord saftigt liv lige fra "Hå do wåt i Hobrow" til hans jagthistorier. Han må have været et menneske ud over det almindelige, en sjælden personlighed ... Det store udland trak i klovnen, men han gad simpelt hen ikke være verdensberømt, for det ville medføre, at han ikke kunne passe andejagten herhjemme ... Kun en gang efterkom han tilbuddet fra det gamle fornemme Cirkus Medrano i Paris. Og er det ikke mageløst: I selveste Paris gennemførte han sin entré, en udpræget taleentré – på jysk! Og han havde succes." Der findes en træstatue af August Miehe uden for Cirkusmuseet i Rold, hvor man også kan se Cirkus Miehes gamle ridehus.

Cirkus Miehes storhedstid var i perioden fra 1915 og frem til 1945, hvor Dora Miehe Pfänner (1868-1945) ledede forretningen, som i denne periode var blandt de førende danske cirkus. Efter Doras død blev Cirkus Miehe drevet videre af ægtefællen Heinrich Kolzer (1874-1955) sammen med Doras børn, herunder Thyra Miehe (1902-1991) bistået af ægtefællen Alfons Cosmy (1904-1994).

25. august 2024

Historier fra danske cirkus. Museumsinspektør ved Nordjyske Museer, Lykke Olsen, har gennem 2024 interviewet en række nuværende og tidligere cirkusdirektører og artister om deres liv i cirkus og om branchen i al almindelighed. Det er der kommet en række spændende historier ud af, og torsdag 5. september kl. 16:30 kan du få nogle af dem på Cirkusmuseet i Rold. Her fortæller Lykke Olsen mere om sit arbejde med indsamlingen af dansk cirkushistorie, og hun præsenterer ved samme lejlighed en lille ny fotoudstilling på museet.

Arbejdet med at indsamle beretninger fra danske cirkus har givet indsigt i mange spændende livshistorier fra en usædvanlig branche, der går flere hundreder af år tilbage. Historierne rummer alt fra dyb familieloyalitet, disciplin, kriser, vilde dyr i cirkus, heste i verdensklasse til overvejelser om levevilkårene for cirkus i dag og i fremtiden. Museet har interviewet velkendte navne som Benneweis, Schumann og Berdino, men også mindre kendte – men lige så vigtige – aktører som Arli og Thierry.

Arrangementet giver et interessant indblik i nogle usædvanlige liv og personligheder fra dansk cirkus.

Link til billetbestilling: <https://billetter.nordjyskemuseer.dk/da/buyingflow/tickets/23473/56531/>

22/8 2024

I mange år var **Rastelli-klovnene** blandt klovneverdenens topnumre. Oprindeligt havde de to numre: I deres trampolin nummer hed de "5 Rastellis" (i visse perioder 4 Rastellis). Som klovne kaldte de sig "Chokolade Boys" eller "Chocolate and Company." Deres første optræden i Danmark var hos Schumann i Cirkusbygningen i 1949, hvor truppen bestod af Oreste, Alfredo, Alves (Aristide Alyes) og Antonio. Alfredo blev i et separat nummer præsenteret som det italienske musikfænomen Alfredo, Han kunne blandt andet spille på to trompeter på en gang. Rastellis var tilbage hos Schumann i Cirkusbygningen 1954. I bogen Cirkus fra 1964 beskriver Kurt Møller Madsen Rastellis nummer således: "Den berømte trup Rastelli er formodentlig indehaver af verdensrekorden, hvad eksplosioner og ødelæggelser angår. Det er næsten ligegyldigt, hvad de rører ved, så springer det i luften. Om det så er et klaver, bliver det skudt til pindebrænde. Den musik, de langt om længe når frem til, finder de for enden af en umådelig lang vej, bestrøet med ligene fra en jernbanevognfuld rekvisitter." I 1978 var de med på Cirkus M. Schumanns telturne i Danmark. Nu bestod truppen af Alfredo Rastelli, hans sønner Oreste og Vittorio Rastelli samt den hvide klovner Antonio Poletto. Trampolinnummeret var droppet, og klovneentreen blev præsenteret under navnet Rastellis. Ved klovnefestivalen på Bakken i 2002 modtog Alfredo Rastelli The World Artist and Clown Award. Alfredo døde i maj 2005. Men klovnetruppen findes stadig, nu med Oreste Rastelli JR som den drivende kraft.

Fotos fra klovnegallaen 2002. Plakat fra 1949.

21/8 2024

Tom Mix i Cirkus Belli. I dag er der ikke mange, der har hørt om den amerikanske filmstjerne Tom Mix. Han var født i 1880. I perioden fra 1909 til 1934 var han helten i 291 westernfilm, hvoraf de fleste var stumfilm. Han blev kendt som the King of Cowboys og hans hest som Tony the Wonder Horse. I filmene brugte han sjældent stuntmænd, hvilket bevirkede, at han ofte pådrog sig skader. I 1929, 1930 og 1931 optrådte han i det store amerikanske cirkus Sells-Floto, hvor publikum strømmede til for at se deres idol. Han drev i nogle år også sit eget cirkus, dog ikke med større succes. En af hans gode bekendte var forfatteren Peter Freuchen. Vist nok med dennes mellemkomst engagerede Meta Belli i 1939 Tom Mix til Cirkus Belli, som den gang var Danmarks største. Han skulle starte 29. april og medbringe sin hest Tony og to cowboys: Jack Knapp og Joe Bowers. Der var nogle som tvivlede på, om det var den ægte Tom Mix eller bare en, der optrådte som Tom Mix. Men amerikanske cirkushistorikere har bekræftet, at det var den ægte vare, som turnerede med det danske cirkus.

Honoraret til Tom Mix var 650 kr. om dagen. Et den gang formidabelt honorar, der skulle udbetales dagligt. Uden fradrag af skat! Ud over honoraret skulle Cirkus Belli betale transport på 1. klasse fra England, hvor Tom Mix netop havde afsluttet en turne, for 4 personer og hesten. Den 4 person var Tom Mix' ægtefælle.

For at skabe plads til den forventede publikumstilstrømning udvidede Meta Belli det 4-mastede telt bagud mod ridegangen med endnu to master. Teltet, som havde plads til 2.700 tilskuere, blev det første 6-masters telt i Danmark og blev kun brugt denne ene sæson. Om dagen så man sjældent Tom Mix ved cirkus, idet han var indkvarteret på hotel. Det var tanken af Tom Mix skulle blive i Cirkus Belli til 1. oktober, men kort efter udbruddet af 2. verdenskrig den 1. september rejste han hjem til USA. Tom Mix omkom ved en bilulykke i 1940. Hans danske turne i 1939 er underholdende beskrevet i bogen "Med Tom Mix paa Cirkusturné", skrevet af Henry Dahl og Willy Ulsing. Bogen indeholder mange anekdoter – måske ikke alle helt sandfærdige. Henry Dahl var vist nok Cirkus Bellis pressemand. Bogen kan lånes på dit bibliotek. Har de den ikke, skaffer de den hjem. Illustrationerne nedenfor er fra bogen, bortset fra den underskrevne kontrakt og billedet af Tom Mix og Meta Belli. Bogen udkom i efteråret 1939, og det er ikke givet af alle bogens billeder er fra Tom Mix' danske turne!

20/8 2024

Strahlemann & Söhne, som 16. august fik prisen som årets bedste nummer, er ikke far og søn, og deres borgerlige navne ikke Strahlemann, men Leif Gordon og Thomas Zeh, også kaldet Pat. De mødte hinanden som helt unge, men arbejdede ikke sammen før de i 1997 mødtes på Berlins Metropoltheater. Inspireret af en video med en jonglør, der tog tøjet af, udviklede de deres unikke partnerjonglering, hvor de jonglerer med kegler, mens de affører sig habit, slips, skjorte og bukser – for at slutte nummeret lige så ulasteligt klædt, som da de begyndte det. De har nu optrådt med nummeret i 27 år. Men sæson 2024 er første gang de optræder i et cirkus. Ellers har de optrådt på varieteer mv., især i Tyskland. Herunder flere gange i Berlins berømte variete Wintergarten. De har også optrådt i England samt på en række festivaler. Nogle danskere har måske set dem i det franske tv-program Le Plus Grand Cabaret Du Monde. Nummeret er især svært, når de står på et ben og jonglerer, medens de tager bukserne af og på. Der er enkelte gange sket at de er snublet, fortalte de for nogle år siden en indisk avis i forbindelse med en optræden i Coimbatore.

19/8 2024

Det budskabsløse budskab. Sidste uges uddeling af cirkuspriser har givet Jørgen Lorenzen anledning til følgende refleksioner:

I cirkus er der ingen hemmeligheder. Man kan se alt det, der foregår i manegen, og ingen kan skjule noget – måske med undtagelse af tryllekunstneren!

Cirkus er en frydefuld, sansemættet oplevelse – en demonstration af kroppens utallige udtryksmuligheder – i en æstetisk ramme, hvor farver, lys og lyd er med til at forstærke indtrykkene.

Og cirkus kan opleves af alle. Der er ingen eller få replikker, og der kræves intet fortolkningsarbejde for at få mening. Der er ingen tekst, der skal fordøjes eller omsættes i tilskuerens indre tankeunivers. Alle kan være med: børn, unge og gamle, begge køn, alle indkomstgrupper, alle nationaliteter. Og politiske holdninger og religiøse overbevisninger hører hjemme i verden uden for teltet.

Alligevel er der mere at sige om cirkus, end at det blot er et øjeblikks sansoplevelse på et sted mellem gys, grin, beundring og forundring.

Det kommer til udtryk, når cirkusforfatterne skal formulere sig. Cirkusanmelderen Jørgen Siegumfeldt skrev i 1981 i *Levende Billeder*: "Cirkus er det budskabsløse budskab." Det er jo en paradoksalt formulering – en selvmodsigelse. For et budskab kan jo ikke være tømt for budskab. Og som nævnt er der hverken politiske, religiøse eller holdningsmæssige påvirkninger i en cirkusforestilling.

Søren Nancke-Krogh formulerer det således i sin bog *Elefanter og andre store artister*: "Cirkus taler til følelser, og følelser kan ikke forklares fuldt ud. Det er som med kærlighed".

Og Kurt Møller Madsen skriver i 1964 – i bogen *Cirkus*: "Cirkus er sjælelig helse. Folk kan ikke forstå det, når de igen går ud af cirkus."

Og klovn Arne Bjørk, som jo selv har stået i manegen år efter år, formulerer det således i et interview i *Fyens Posten* i 1991: "Som klovn kan man nogle gange gribe ind i evigheden – eller sagt anderledes: man henter noget ud af intetheden. I de store øjeblikke, hvor alt lykkes, er der noget religiøst over det." Og videre: "Cirkus er meningsløst. Men alligevel er cirkus fuld af mening."

Hvad er det, der er på spil? Det kan være svært at formulere, og ingen af de ovennævnte citater kommer det jo nærmere end at sige, at der er noget uforklarligt.

Men her er nogle overvejelser, som ikke giver svaret, men som måske peger i den rigtige retning.

Cirkus minder om et ritual. Når cirkus om morgenen rykker ind på pladsen og stiller og op sidst på aftenen brækker ned, er døgnets rytme som et ritual: alt er det samme – og alt er nyt. Intet er som dagen i går – og alligevel er det præcis det samme, der sker. Det er sådan, ritualer er: en evig gentagelse af en ældgammel begivenhed. Et ritual er stærkt, bæredygtigt og giver liv. Cirkus ligner!

Dernæst: i cirkus er alt unyttigt og i en vis forstand helt overflødigt. Det tjener jo intet formål at slynge kegler op i luften, for de skal jo ned igen! Det tjener heller ikke noget formål at lave akrobatik og linedans, for man kommer jo ikke ud af stedet -i hvert fald ikke ud over pistekanten! Men cirkus ligner legen. Og leg er en af de mest fundamentale og livsbekræftende foreteelser i menneskelivet. Alt i cirkus er for sjov, sker for at underholde. Det er som i legen. Men mens den foregår, er der spilleregler, og det er alvor. Men når det er forbi, så er der intet efterladt – ud over minder. Cirkus er udsprunget af leg. I cirkus finder man på, bruger fantasien, skaber nye udtryk – men holdes fast af tradition og de spilleregler, der var, før man selv kom i manegen. Cirkus selv taler om en leg: en leg med døden (heldigvis altid en overdrivelse!), og det ser legende let ud, selv om det er hylesvært. Og alle ved, at børn leger cirkus, og de fleste skoler på et eller andet tidspunkt har cirkus som tema. Cirkus er udsprunget af leg.

Modsat i øvrigt idræt: i idræt konkurrerer man. Der er tabeller, points og rekorder, som måles på sekunder og i meter. Sådan er det sjældent i cirkus – dog med undtagelse af jonglører, som kan sende bolde og ringe i luften – og publikum tæller, hvor mange, der er! Og artisten er altid – også ved slutningen af nummeret - påfaldende upåvirket. Håret sidder stadig, som det skal, og kun sveden og det hurtige åndedræt afslører, hvor svært det har været. Idrætsmanden m/k skærer grimasser, og viser synlige tegn på udmattelse og anstrengelse. Sådan er det aldrig hos artisten.

Og endelig: når den professionelle artist gør kompliment og tager applaus, så sker der noget – i en brøkdelt af sekund. Artisten udtrykker stolthed, glæde, lettelse og måske en attitude, der siger: Så I mig? Var det ikke flot? Men artisten er aldrig hoverende, pralende eller vrængende – kun stolt og glad. I disse sekunder kan man måske have den følelse, som Arne Bjørk selv har, når han står i manegen, og alt er veloverstået: en fornemmelse af tidløshed og evighed.

Og en cirkusforestilling er eventyr live. De eventyr, vi hørte som børn og fortæller for vores børn og børnebørn, finder sted lige for næsen af os: Mennesker opfylder (tilsyneladende!) den ældgamle drøm om at flyve som fuglen, dyr og mennesker optræder i harmoni uden at bekrige hinanden, dyr optræder, som om de kunne tænke, og dyr, der normalt vil slå, går fredeligt side om side. Det er det samme, der sker i eventyret og fabelen. I cirkus sker det her og nu, og børnene er med! De har hørt det – nu ser de det!

Disse betragtninger løser ikke gåden om det budskabsløse budskab. Måske kan den ikke løses.

15/8 2024

Fredag den 16. august kl. 13 er det 9. gang **Den Danske Cirkuspris** bliver uddelt. Som det har tilfældet siden 2016 sker det i Fægtesalen ved Cirkusmuseet i Hvidovre. Dørene åbnes kl. 12:30, hvor Cirkusmuseet byder på et glas. Arrangementet er slut senest kl. 14. Alle er velkomne.

Den Danske Cirkuspris blev indstiftet den 30. april 1967 ved en festforestilling i Cirkus Schumanns manege i Cirkusbygningen i København. Blandt deltagerne var daværende kulturminister Bodil Koch, der foretog den formelle indstiftelse i forbindelse med en tale i manegen. Ministeren talte om cirkusfolket, der føler sig som et led i en folkelig kultursammenhæng. Om cirkusfolket, der lærer os legens væsen. Om cirkusfolkets kunst, der er acceptabel for alle, for den er klasseløs kunst. "Ikke en dårlig ting," tilføjede Bodil Koch. Kulturministeren håbede også meget godt for og med cirkusprisen, som første gang skulle uddeles i 1968.

Det er ikke helt klart, hvem der havde taget initiativ til at stifte prisen. Den drivende kraft var formentlig Kurt Møller Madsen, forfatter og producent af en række tv-udsendelser om cirkus, herunder "Cirkus ABC" og nogle år senere – 1974 til 1979 - "Cirkusklubben". Der var nedsat en komite, som ud over Bodil Koch og Kurt Møller Madsen havde følgende medlemmer:

Undervisningslektor Laurits Bødker, folkemindeforsker, skolerytteren Alfons Cossmly, Aarhus-borgmesteren Bernhard Jensen, redaktør Sv. Kragh Jacobsen, teateranmelder på Berlingske Tidende, fhv. cirkusdirektør Thyra Miehe og proprietær Niels Bang Nicolaisen.

Prisen blev uddelt første gang 21. september 1968, dagen før Cirkus Schumanns sæson i Cirkusbygningen sluttede. I mellemtiden havde Kristen Helveg Petersen afløst Bodil Koch som kulturminister. Det var derfor ham, der overrakte prisen til Albert Schumann.

Cirkusprisen bestod i 1968 af en flot drevet sølvstage med en hest på toppen. Den var udarbejdet af Bjørn Wiinblad og sølvsmeden Karl Gustav Hansen. Næste uddeling fandt sted den 11. maj 1969, hvor Cirkus Benneweis lå i Nykøbing F. Her var det igen kulturminister K. Helveg Petersen, der overrakte prisen, denne gang til Eli Benneweis.

Derefter var der en pause på næsten 50 år, inden prisuddelingerne blev genoptaget i 2016. Nu således at man ud over hædersprisen også uddelte en talentpris og en pris til årets bedste nummer. Fra 2017 tillige en indsatspris. Bortset fra corona-årene 2020 og 2021 er prisen siden 2016 uddelt hvert år i august. Ved alle prisuddelinger er det den siddende kulturminister, som har overrakt hædersprisen.

I 1968 og 1969 bestod prisen som nævnt af en sølvstage med en hest på toppen. Den gang var heste et naturligt symbol på cirkus. I 2016 og senere år har det synlige bevis for hædersprisen været et maleri udført af klovnens mester, den internationalt anerkendte maler Viggo Salting, idet prisjuryen fandt, at klovnen som tiderne havde udviklet sig var et bedre symbol for cirkus end hesten. Alle cirkus har klovne eller komikere, men ikke alle har dyr med i forestillingerne.

14/8 2024

Cirkus Alaska. Familien Bruun huskes i dag mest for Cirkus Royal, som turnerede frem til 1972. Familien hører til samme gruppe rejsende som familierne Benneweis, Enoch og Miehe, hvis forfædre alle kom fra de gamle danske hertugdømmer Slesvig og Holsten. Bruun'erne var oprindelig skærslibere, men begyndte senere at lave småkunster på markeder. I hvert fald i 1894 turnerede nogle af familiens medlemmer med Cirkus Bruun. I senere sæsoner brugtes navnene Cirkus Arena, Cirkus Martinus og Cirkus Majedo. Fra 1904 til 1935 drev Hermann Bruun (1865-1944) et cirkus under navnet Cirkus Alaska. Hans sønner Joseph Bruun (1899-1981) og Frantz Bruun (1905 til ca. 1979) startede for sig selv i 1929 under navnet Cirkus Frantz Joseph. Frantz Bruun fortsatte frem til 1939 med Cirkus Frantz Joseph, medens Joseph Bruun i 1930

startede helt for sig selv, først under navnet Cirkus Joseph, men efter ganske kort til under navnet Cirkus Royal. Om vinteren 1930/31 blev Herman Bruun syg, og Joseph Bruun flyttede hjem og drev i 1931-34 Cirkus Alaska for sin far.

Fotos fra Ole Emil Riisagers samling, som i dag er en del af samlingen på Cirkusmuseet i Hvidovre. Plakaten er fra 1905. Årstal for øvrige fotos kendes ikke.

13/8 2024

Gøglervalsen. Når cirkusfolk er samlet i festligt lag, synger de tit gøglervalsen. I denne video, som er fra Benny Berdinos 70 års dag i 2016, synger Benny den akkompagneret af Lille Palle. Bennys medsangere er Martin Arli og Ballon-Erling, mangeårigt medlem af bestyrelsen i Tivoliforeningen.

12/8 2024

Cirkus Daniels. Fra 1932 til 1953 turnerede i Danmark et cirkus, kaldet Cirkus Robert Daniels. Det rejste mest i Jylland, men spillede dog også flere gange i Københavns forstæder. Ejeren Robert Daniels Nielsen var født 13/12 1882 i Aalborg. Han debuterede som 15-årig i cirkus hos Otto Glauert og kom senere til baron Knuths Cirkus Guillaume. Han virkede som klovn, jonglør og dressør. Hans vogn blev trukket af et æsel, medens hunde løb changé ind og ud mellem vognens hjul. Han kom til store udenlandske cirkus som Zalomonsky i Rusland og Sidoli. Da 1.verdenskrig brød ud, lå han med Cirkus Carré i Belgien. Senere kom han til Cirkus Busch i Tyskland. Inflationen gjorde hans opsparing værdiløs. Fra 1920 rejste han til markeder med forskellige forevisninger, bl.a. et Tanagra-teater, hvor man ser de optrædendes spejlbillede 8-10 gange formindsket. Robert Daniels optrådte som klovn og jonglør og fru Daniels som sangerinde. På publikum virkede de som dukker i ca. 25 centimeters højde, ligesom de små græske figurer fra Tanagra – deraf navnet. Robert Daniels var den egentlige initiativtager til "Foreningen for danske markedsrejsende" og foreningens første formand 1920-22 og igen 1923-25. Robert Daniels drev sit eget cirkus fra 1932 og frem til 1953. De sidste af årene med bistand af sønnerne Robby og Bonar. Robert Daniels datter Lilian Daniels var i sin tid en af de relativt få kvindelige rovdyrdomptører. Hun optrådte bl.a. med isbjørne og aber samt som skolerytter. I mange år boede hun med sine dyr i Skødstrup ved Århus. I 1985 genoplivede hun Cirkus Daniels, nu under navnet Cirkus Lilian Daniels og i et 2-masters telt med plads til 400 tilskuere, som hun havde købt af svenske Bengt Källquist fra Cirkus Minimum (som samtidig med at de fik et nyt og større telt skiftede navn til Cirkus Maximum). Med i forestillingen var blandt andet den 85-årige klovn Frederik "Gugele" Schmidt. Cirkus Lilian Daniels overlevede kun denne ene sæson.

8/8 2024

Abdullah. Der er stadig nogen, som kan huske det egyptiske muskelbundet Abdullah (Abdullah El Hag). Han var født i 1910 og optrådte som det, man kalder kraftatlet. Han kom til Tyskland med en akrobat-trup og senere til Sverige og Danmark. I Sverige optrådte han bl.a. på Nöjesfältet, Lilla Varieteen. Det svenske publikum strømmede til, når Abdullah viste sit show med muskel stunts og fakir-kunster. I Danmark optrådte han blandt andet i 1940 på Bakken hos bakkekongen Frode Jensen i dennes variete Cirkus Novus. Han var i flere sæsoner hos Cirkus Arena, senest i 1973, hvor han også medvirkede i den erotiske film « The hottest show i town », som blev optaget i Cirkus Arenas telt. Et af hans glansnumre var at låse sig godt og grundigt inde i svære kæder, som han så sprængte med sin krops muskelkraft. Selv mindes jeg fra mit første besøg i det den gang ganske lille cirkus Arena, hvordan Abdullah med nøgen overkrop lå på ryggen på en sømpude og på en plade en over maven bar 6 eller 8 drenge. Han blev gift med en svensk pige og endte sine dage i Göteborg, hvor han bl.a. var yoga-lærer. Han døde i 1984 og er begravet på Västra kyrkogården i Göteborg. Hans grav er prydet ned en sprængt kæde.

7/8 2024

Klovnen med den sorte næse. Bortset fra hvide klovne har de fleste klovne en rød næse. Enten med næsetippen malet rød eller med en påsat næse. Men blandt andet i Cirkus Dannebrog oplevede vi mange år en klovn med sort næse: Klovnen Joseph Albert Dubsky (1926- 2016). Han var ud af en af de ældste artistfamilier i Europa, men Joseph var så dansk som nogen. Allerede i 1911 var der ”Ungarske Cirkus Dubsky” i Danmark. Cirkuset havde dog en kort levetid, da forestillingen ikke tiltrak nok tilskuere. Et af familiens kendteste medlemmer var Josephs onkel vagabondklovnen Linon (Adolfe Dubsky, 1899-1984). Joseph var en af de sidste klassiske cirkusklovner her i landet og arbejdede i menneskealdre i familiens klovntrup, blandt andet med den dresserede Ford-bil og med de fodboldspillende hunde. Sammen med sin ægtefælle Josette (1931-2022) optrådte Joseph i mange år i en række europæiske cirkus som Dubsky Rivel clowns, undertiden sammen med parrets søn Janos som hvid klovn. Selv brugte Joseph samme maske med den sorte næse som sin svigerfar Polo Rivel. Josette som sin farbror Charlie Rivel i den lange, røde uldtrøje og med rød næse og rød paryk. Josette og Josephs seneste sæson som klovne var i 2000, hvor de turnerede med Cirkus Dannebrog. I vinterferien i uge 8 2004 havde de en enkelt uges come back i Cirkus Kenny i Rosengårdcentret i Odense.

6/8 2024

Cirkus Mille er ikke et rigtigt cirkus, men Danmarks flotteste modelcirkus. Der er skabt af en bornholmske modelbygger Knud Munch (1930 – 2010) og er inspireret af Cirkus Benneweis. Den flotte model var udstillet mange steder i landet og var i en længere periode udlejet til Cirkusmuseet i Hvidovre. Benny Berdino gav imidlertid Knud Munch et bud på modellen, som museet ikke kunne matche, og Cirkus Mille befinder sig derfor i dag i museumsafdelingen i Cirkusland i Årslev ved Slagelse. De penge, som Knud Munch fik for Cirkus Mille, betød blandt andet, at han i 2007 kunne realisere en mangeårig drøm om et besøg på Cirkusfestivalen i Monte Carlo.

5/8 2024

Savner du hestene? Tidligere var flotte heste i frihedsdressur en del af forestillingen i de fleste omkringrejsende cirkus. Men tiderne har ændret sig, og i år har ingen af de turnerende danske cirkus budt på klassisk frihedsdressur. Hvis du er blandt dem, der savner hestene, kan du overveje at besøge det svenske Cirkus Olympia. De gæster Landskrona 8. og 9. august, Helsingborg 10. august og Malmø 2. til 4. september. Ejerfamilien står selv for dyrenumrene: direktøren Niklas Bengtsson med Frieserheste, hans mor Henrika præsenterer sit hundenummer, og hans frue Natascha legesyge geder. Forestillingen byder yderligere på udmærkede artister. Du kan læse mere og bestille billetter på <https://www.cirkusolympia.se/> (Kopier adressen til din browser, hvis linket ikke virker).

Foto: pressefotos fra Cirkus Olympia. Fotograf: Linda Himsel

27/7 til 1/8 2024

Klovnen og klovnenes natur 1. Artikelserie af Jørgen Lorenzen.

Når man går i cirkus, forventer man at der er gys og grin – og alt det, der er midt imellem.

Klovnen eller klovnene sørger for latteren. Mange vil ligefrem synes, at det ikke er en rigtig forestilling, hvis ikke han er med. En klovn eller en komiker hører sig til.

Klovnenes historie er lang og går tilbage til oldtid og middelalder. Der har altid været nogle, der har haft lyst til at imødekomme behovet for morskab og lystighed, og som noget naturligt har folk søgt hen, hvor det kunne ses og opleves. En sund latter er godt for både sjæl og legeme.

Klovnens historie skal ikke fortælles her. Den er lang og med mange facetter. Derimod skal der gøres et forsøg på at give en karakteristik af klovnenes væsen.

Ordet klovn kommer af det latinske colonus, som betyder bonde. Og man kan da også hos nogle klovne fornemme noget landligt – mærke reminiscenser fra den tid, hvor der var spændinger mellem land og by. Bykulturen var fin og fornuftig – landlivet var mere primitivt og lidt tilbagestående. Den klovn, der kaldes August, kom fra landet – kom ind med 4-toget, hvor han mødte den hvide klovn. Og de to klovne stod for to kulturer, to livsformer og to måder at anskue livet på. Herom senere!

I dag ser man ofte, at den klassiske klovn eller den klassiske klovneduo eller klovnetrio er afløst af en komiker, som med en blanding af rekvisitter, gags, ord og finurlige påfund overtager klovnenes opgave – at vække munterhed.

Men den klassiske klovn kan opleves endnu - heldigvis! I cirkussproget siger man, at klovnen gør entre. Man bruger ikke ordet optræde. Og ordet klovn bruges i cirkus om den hvide klovn. Det er ham, der er klovnen. Hans modspiller kaldes August eller Dummeper. På Bakken og i hovedstaden bruges vist mest ordet Dummeper. I Jylland hedder han August. Men der har man også følt arven fra August Miehe – som var en August!

Foto: Di Lello-klovnene i Cirkus Kenny i 2009. Jenny som hvid klovn og Alan som August, der kan spille på to trompeter.

Klovnen og klovnenes natur 2. Den hvide klovn. Artikelserie af Jørgen Lorenzen

Den hvide klovn ligner pjerrot. Den hvide klovn har røde ører og smalle røde læber. Pjerrot har en stor rød mund og hvide ører. Pjerrots dragt er en hvid dragt med store knapper. Han har oprindelig været møllersvend, og derfor er han farvet hvid af mel. Den hvide klovn har en spraglet, kunstfærdig dragt. Nærmest en kjole. Han skal være dannet og fin, og det afspejler sig i hans påklædning. Pjerrot har en "sovsekande" som hat, den hvide klovn har en kalot. Deres fremtoning er forskellig – lige så forskellig som deres virkefelt. Pjerrot på Bakken taler som et vandfald, tryller og underholder børn. Pjerrot i Tivoli siger ikke et ord. Men han danser ballet. En gang i fortiden var Pjerrot kommet til landet og viste sig på Bakken. Inden for Københavns volde herskede skuespillerne, og de mente, at de havde monopol på teater, altså det talte ord. Det omgik gøglerne på Bakken således, at de optrådte inden for voldene – ikke med ord, men med dans. Og da Tivoli blev skabt, fandt de der et blivende sted der – pantomimeteatret.

Som sagt er der en vis lighed i den maske, pjerrot og hvidklovnen har. De har et eller andet sted i middelalderen en fælles oprindelse, men de har udviklet sig forskelligt. Og pjerrot har spaltet sig i to karakterer.

Fotos: Francesco Caroli 1985. Fotograf: Nelly Jane Benneweis. Francesco var hendes favorit blandt klovne. Scannede dias

Klovnen og klovnenes natur 3. August. Artikelserie af Jørgen Lorenzen

August er den naive, barnlige, trodsige, måske både snu og enfoldige modspiller til hvidklovnen. Hans sko er store, for han står solidt plantet med begge ben på jorden. Hans næse er rød, håret stritter, dragten er farvestrålende – og for stor. Der skal være plads til at udfolde sig! Navnet August stammer – ifølge traditionen – fra en klovn ved navn Tom Belling. På vej ud af manegen snubler han ufrivilligt. Det ser komisk ud, folk ler, og en eller anden råber: Dumme August - og August skulle betyde klodsmajor. Det navn er så blevet hængende ved ham.

Klovnen kan sammenlignes med en skuespiller – men er det jo ikke. En skuespiller kan spille mange roller. Klovnen spiller sig selv og er sig selv, og klovnefiguren følger ham hele livet. På samme måde som navnet gør. Arne Bjørk er Jody the Clown. Adrian Wettach var Grock. Den samme klovnefigur følger dem livet igennem. De arbejder med figuren, udvider den. Men den er en del af deres inderste væsen. De bliver i rollen og kan ikke skifte – som skuespilleren.

Fotos: Charlie og Binalto fra Cirkus 3. Jody spiller på concertina.

Klovnen og klovnenes natur 4. Klovneentreer. Artikelserie af Jørgen Lorenzen

Mange klovne har deres egen entre – en akt, som de selv har lavet. Og nogle kan kun lave denne ene og laver ikke andre end den, de plejer. Einar Trier har f.eks. altid lavet en entre, hvor han leder efter sin klarinet, som sidder oppe under loftet. Det er sjældent at se, at han bevæger sig uden for den figur. Hvis han overhovedet gør det! Klovnen Fumagalli (Gianni Huesca) laver den samme entre år efter år – dog med varierende modspillere.

For der findes nemlig klovneentreer, som går igen fra generation til generation – og som klovnene kan tage op på ny. Blandt de mest kendte klassiske klovneentreer er: Lille bi, giv mig honning, Spejlentreen, Kunstskytteentreen og Boksemaskinen. Hos familien Arli oplever man ofte klassiske entreer, som familien har støvet af og aktualiseret. Substansen er den samme, men der er sat et umiskendeligt Arli-aftryk på dem.

Fotos: Fumagallis kendteste entreer er nok dirigententreen og hans fuldemandsversion af Lille bi, giv mig honning.

Klovnen og klovnenes natur 5. Klovnenes arbejde. Artikelserie af Jørgen Lorenzen

Klovnenes arbejde er noget særligt. En klovn kan ikke øve sig og forberede sig på samme måde som de andre artister kan - akrobatene, liledanseren, jongløren osv. For klovnenes entre bliver først levende i samspil med publikum. "Klovnenes hovedrekvisit er publikum. Det er publikums følelser, han jonglerer med" Således formulerede Kurt Møller Madsen det (Cirkus, s. 161). Og det indskrænker jo den tid, klovnen kan øve sig. Det kan han kun, når forestillingen er i gang. Og rekvisitten er meget forskellig fra gang til gang. Publikum kan være veloplagt eller uoplagt. Hvis det sidste er tilfældet, er det klovnenes opgave at fange dem og gøre dem veloplagte – eller i hvert fald få det bedste ud af situationen.

Og der er derfor to ting om klovnen. For det første: han skal have manegeerfaring. Publikum er som et mangelhovedet væsen, og publikum sidder både foran og bag ved bag ved klovnen, så han ikke altid kan se dem – som skuespilleren kan på scenen. Derfor er mange klovne op i alderen, og derfor bliver mange klovne bedre med alderen. Manegeerfaring gør klovnen bedre og bedre.

Der er nogle, der påstår, at en klovn først folder sig ud, når han har livserfaring. Han skal kende livet og sig selv, han skal kunne udtrykke gode og glade oplevelser – de lyse sider i livet, men også de skuffelser og lidelser, som også hører med til det levende og levede liv. Det er måske ikke rigtigt at klovnen bliver bedre

med alderen, for unge kan jo også have livserfaring. Men det er rigtigt, at klovnen behøver manegeerfaring. Og på det område bliver han bedre og bedre.

I mange år var klovnen en mand. Men også her er der sket et nybrud. For naturligvis kan kvinder i lige så høj grad være klovne. Den gode, klassiske og fremragende klovner José Michel har sin kone Giulia med som hvid klovner, mens han selv er August.

Klovnen skal kunne noget. Det er ikke tilstrækkeligt at sminke sig og sætte en rød næse på og så tro, at man kan gå ind i manegen og skabe sig tosset. For klovnen skal have en færdighed med sig. Ofte er det en musikalitet. Den musikalske klovner er en kendt klovnerstype, og ofte kan klovnen spille på mange instrumenter. Eller det kan være en skuespiller, der går i manegen med sin teaterbaggrund. Det er f.eks. Arne Bjørks baggrund, når han optræder som klovner Jody. Eller det kan være en artist i de fysisk krævende discipliner, som nu er blevet for krævende, fordi alderen har indhentet artisten. Den tidligere færdighed kan udøves i et klovnernummer - på et lavere artistisk niveau, men nu med tilsat humor. F.eks. sluttede tårnlineakrobatene Manfred Doval sin karriere som Valdo the Clown. Under alle omstændigheder er manegen et farligt sted at være, hvis man ikke har en baggrund i et andet fag eller en anden disciplin. Klovnen skal kunne noget – ud over at være klovner.

Klovnen kan medvirke i en forestilling på flere måder. Det kan være, at klovnen har et eller to numre, som er klovners eget – f.eks. en af de nævnte klassiske klovnerentreer. Altså et nummer af en vis udstrækning. Eller klovnen kan være pauseklovner. Han kommer ind og udfylder tiden mellem to numre, hvor der skal ommøbleres i manegen. Eller det kan være, han er repriseklovner, dvs. han lægger op til det næste nummer eller kommer ind gentagne gange med små entreer, så publikum lærer ham at kende lidt efter lidt. Langsomt bygger han sin karakter op.

Og hvis klovnen har en længere entre, kan den forløbe forskelligt: der kan være brug af mange rekvisitter. F.eks. sluttede de musikalske klovner Rastelli, som var eminente musikalske klovner, med at få et flygel til at eksplodere – efter at mange og meget var gået i stykker og faldet fra hinanden. Eller klovnen kan bruge mange ord – være taleklovner, hvor replikkerne træder op på siden af de fysiske udtryksformer.

Fotos: Michels clowns hos Brazil Jack 2016 med Gulioa som hvid klovner. I år kan du opleve José og Gulioa i Cirkus Baldoni. Valdo the clown. Fotograf: Nelly Jane Benneweis. Scannet dias. Rastellis fra klovnergalla på Bakken 2002.

Klovnen og klovners natur 6. Klovners maske. Artikelserie af Jørgen Lorenzen. (Sidste afsnit)

Klovners maske er individuel – men kan inddeles i hovedtyper.

1. Den jyske landklovner. August Miehes maske er her et eksempel. Og han kom fra landet og talte jysk. Hans kvindelige, forfinede partner, som stammer fra byen praler med alle de storbyer, hun har været i. Dem kender August jo ikke, men til sidst sætter han trumf på og spørger – på jysk: Hå do våt i Hobro? Hans maske kan i nutiden genkendes i klovner Don Carlos –Mogens Koelmeyer.
2. Vagabonden. Masken stammer vistnok fra Storm P. Storm P. var på et kort ophold i New York. Der mødte han vagabonderne, som gav ham stof til mange underfundige, skæve og filosofiske livsbetragtninger. Hans vagabondtegninger smittede af på klovner, som sminkede sig som landstryger. Linon er det klassiske eksempel, og i nutiden kan man se Einar Trier med en maske, der ligner.

3. Den amerikanske klovne maske. En maske, hvor det gælder om at smøre så meget maling i hovedet som muligt. Den amerikanske maske er bare en overmalet, stiv maske, som gør det svært at bruge mimikken. Og dog: Rastelli-klovnene var sminket i den amerikanske stil, og de var klovne på et højt niveau. I nutiden ser man det bedst hos de mange amatørklovne, som jo ikke ved noget om maskens historie. Og i klovnetrioen Les Francescos ser man ved siden af den hvide klovne både en August og en vagabond.
4. Den hvide klovne har en ens, hvid maske. Men hver enkelt har en streg eller en betoning, som tilhører netop ham. Nelly Jane havde til hensigt at portrættere alle de hvide klovne, hun havde mødt i sit cirkusliv. Og her kunne man studere de små detaljer, som var afslørende

Den klassiske klovneentre er ikke så almindelig nu om dage. Forklaringen kan være, at komikerne gør det udmærket – dygtige, opfindsomme og iverige. Og der er ingen tvivl om, at den miskredit, den "gamle" klovne er kommet i, kan spille ind. Scary-klovn har givet klovnen en anden værdi end tidligere. Nu er han ikke kun morsom og uskadelig, men han er farlig og ondskabsfuld. En anden årsag kan muligvis også være, at børnekarakteren har ændret sig. Nutidens børn kan blive skræmt af den hvide klovne maske, og de kan blive bange, når klovnen græder og når klovnene slår hinanden.

En tredje forklaring på, at den klassiske klovneentre med to eller tre personer er sjældnere, er det med pengene. Mange cirkus kæmper med økonomien, og det er billigere af engagere en soloklovne end at engagere en duo eller en trio.

Men den klassiske klovneentre, med en hvidklovne og en eller to Auguster kan stadig opleves -og er en juvel i cirkusverdenen og kulturhistorien. Den hvide klovne skal være alvorlig, streng, rolig, overlegen, fornuftig og elegant – verdensmanden og bymennesket, der har styr på det hele – måske med undtagelse af August! Derfor er det svært at være hvid klovne, for han skal ikke lave så meget – ud over at tage sig ud og være modvægt til August. Hans strenghed truer med at bryde ud, men han holder sig i skindet. Alvorlig, ophøjet og egentlig ikke venlig. Den eneste venlige hvidklovne i nyere tid er Bruno Stutz - partner til augustklovn Chicky. Han var ikke rigtig modspiller til Chicky, Eugen Altenburger, men nærmest medspiller på Chicky's narrestreger.

August er impulsiv, barnlig og grænsesøgende. I sin enfold bryder han tingenes vante logik og vil undersøge dem og bruge dem til noget andet, end konventionen og vanen tilsiger. På samme måde, som børnene gør, inden de lærer af de voksne. Den hvide klovne korrekser og eksercerer ham, for han truer tingenes tilstand og bryder lov og orden med sit drilleri. Kaos truer! Det kommer til slag- og meningsudvekslinger, men publikum fryder sig, når august til sidst sætter trumf på og tørrer hvidklovn.

Det er så morsomt – også fordi publikum kan spejle sig selv. Verden er som hvidklovnens, regelret, ordensbundet, alvorlig og lidt trist. Augusts verden er modsat: åben, mangfoldig, lidt skør, men spændende og utraditionel. I familie med leg, fantasi og oprør.

Publikum får sig en latter – hvis klovnen da ellers er god! En pause, et vitamintilskud midt i alvoren uden for teltet.

Sådan har det været i mange år. Sådan vil det altid være. For der vil altid være cirkus. Og der vil altid være nogen, der ser det som en opgave - eller et kald – at få latter og liv frem i tilskueren. Og der vil altid være tilskuere, der søger hen for at se dem - opleve dem og se, hvad de nu har fundet på. Et vitamintilskud, et spejl af tilværelsen – og et kig ind i den verden, hvor kunsten og latteren kommer fra.

Foto: Chicky og Bruno. Fotograf: Nelly Jane Benneweis. Scannet dias.

25/7 2024

Larno. Der er endnu nogle, som kan huske den danske klovn Larno fra hans mange sæsoner i Cirkus Arena. Han havde tidligere rejst med Cirkus Alaska, men blev i 1955 engageret af Arne Berdino Olsen til det nystartede Cirkus Arena, hvor han optrådte i 11 sæsoner og nærmest blev medlem af familien. I bogen Cirkus beskriver Kurt Møller Madsen ham således: "Larno har en klovns sjæl. Han er ydmyg over for sit publikum, men aldrig selvudslettende. Hans stil er helt hans egen, meget personlig, stilfærdig og naturlig. Han fisker ikke efter de voldsomme latterbrøl, hans madding er ikke de store bevægelser, ikke den kraftigt pointerede vits. Han færdes stilfærdigt på jorden som den, der ved, at humor og patos, komedie og tragedie ofte bor under samme tag. Han høster hvad han sår: munterhed, og det har ikke så lidt med harmoni at gøre".

Blandt Larnos entreer var *Lille bi, giv mig honning*, med bistand af den hvide klovn Søren Arli og direktøren Arne Berdino, samt kunstsytte-entreen. Ikke med balloner, men med en tændstik/brændende lys. Larno havde også et nummer med charmerende små hunde og et nummer med duer. Hans glansnummer rent musikalsk var *Min hat, den har tre buler*, spillet på sutteflaske-xylofon. Døbenavnet var Georg Hjalmar Larsen. Han var født i 1899 og døde i 1990. Han optrådte tillige som julemand og som klovn på markeder, bl.a. sammen med professor Tribini. Inden for filmens verden fik han en enkelt filmrolle i det danske lystspil "Ta' lidt solskin". (Kilde bl.a. Kurt Møller Madsens bog cirkus og Otto Ludwigs bog om professor Tribini). Billedet er foto af en figur af Larno i museet i Cirkusland i Slagelse.

24/7 2024

Cirkus Brdr. Schmidt i Finland. I 1918 startede brødrene Louis, Arnold og Frederik Schmidt sammen med deres mor Helene Schmidt, født Steckel, et cirkus. Det første år kaldte de forretningen Cirkus Steckel, men fra 1919 til slutåret 1955 var navnet Cirkus Brdr. Schmidt. Louis trak sig ud af forretningen i 1935 og Frederik i 1952.

I 1947 sluttede Cirkus Brdr. Schmidt sæsonen med et gæstespil i Finland i samarbejde med den finske hjælpeorganisation Barnets dag. Det blev en kæmpe succes, hvor man i løbet af 18 dage havde henimod 90.000 tilskuere. I 1949 og 1951 præsenterede Arnold Schmidt igen cirkus i Finland under navnene Cirkus Brd. Schmidt og Cirkus Zoo, medens Frederik passede forretningen i Danmark. På grund af dårligt samarbejde med Barnets Dag blev sæson 1951 ikke en succes.

Nedenstående foto fra 1949 fik Anders Enevig til at tro, at man i det år brugte navnet Cirkus Brdli i Finland. Frederik Schmidts søn Freddi Steckel har imidlertid oplyst, at den mærkelige stavemåde skyldtes en fejlskrift over teltindgangen og ikke at man ikke brugte det rigtige navn.

I 1948 udskrev en finsk avis en konkurrence blandt skolebørn om at skrive den bedste stil om forestillingen. Som belønning blev vinderen Arvid inviteret til at rejse rundt med Cirkus Brdr. Schmidt i Danmark i 1948. Hans oplevelser er særdeles underholdende beskrevet af Henry Dahl i bogen Savsmuld og Piskesmæld. Henry Dahl var pressechef for Cirkus Brdr. Schmidt. Du kan låne bogen på biblioteket.

23/7 2024

Det lille jyske Cirkus Krone, som efter fem års pause er på landevejene igen i år, startede som er markedscirkus. Det, man også kalder en fremvisning, hvor artisterne inden forestillingen stod på parade for at lokke folk ind i teltet. De lidt ældre husker det bl.a. fra professor Tribinis variete på Bakken. Billedet, der desværre ikke er dateret, viser Regnar Thierry og nogle af hans artister. Måske en gang i 1950'erne. Som det kan ses var der 7 medvirkende ud over Regnar Thierry.

22/7 2024

Antipodister i luften. En antipodist er en fodjonglør, dvs. en artist som liggende på en trinka med fødderne jonglerer med objekter som bolde, cylindre, kasser, borde mv. Undertiden balancer antipodister et stativ på fødderne, hvor en bold hopper fra platform til platform for at ende i en kurv øverst på stativet. Ofte med et fingeret uheld, hvor bolden i første omgang falder ned eller sågar hele stativet vælter og må gribes af en rekvisitør. I de senere år har vi ofte oplevet antipodister, som jonglerer med stofstykker (tørklæder). Sidste år afsluttede Jessica Jasters hos svenske Cirkus Brazil Jack et sådant nummer med at blive hejst op i luften. Det samme gør hun i årets Arena-forestilling. Også Jennifer Saabel hos Arli afslutter sit nummer i luften. Forinden har hun jongleret med diverse genstande, maskeret som slik.

18/7 2024

Rosen i den røde ring er titlen på en velskrevet erindringsbog, som skolerytteren Anna Stennis udgav i 1959. Anna var i sin tid en stor stjerne. Hun fik sin debut hos Cirkus Ciniselli i Cirkusbygningen i København i 1910. Senere havde hun succes i en række andre europæiske cirkus. Hendes erindringsbog slutter med verdenskrigens udbrud i 1914. Mange af bogens læsere har spekuleret på, hvad der senere skete med Anna Stennis. De har Finn Stendevad skrevet en artikel om i bogen *Københavns Cirkusbygning og andre artikler* om cirkus og artister. Jeg kan røbe, at hun senere blev bispinde! Hun endte sine dage i Australien, hvor hun døde i en alder af 102 år efter et eventyrligt liv. Du kan låne både erindringsbogen og bogen med artiklen på biblioteket – har de den ikke kan de skaffe den hjem. Kommer du i nærheden af Cirkusmuseet i Rold kan du benytte dig af, at de har både *Københavns Cirkusbygning og andre artikler om cirkus og artister* og nogle andre cirkusbøger på udsalg til en pris af kun 25 kroner! Rold-museet er i øvrigt altid værd at besøge.

17/7 2024

Buffalo Bill i danske cirkus. Vidste du, at den legendariske amerikanske showcowboy Buffalo Bill har optrådt såvel i Cirkus Benneweis som i Cirkus Moreno? Endda mange år efter, at han var død !

Buffalo Bill (1846 -1917) var William Frederick Codys artistnavn. Han var selv i levende live en legende fra "det vilde vesten". Buffalo Bill blev verdenskendt på grund af sit stort opsatte Buffalo Bill's Wild West Show. Fra 1883 rejste han rundt i USA og Europa med sit show. Berømt heder som Sitting Bull og Annie Oakley ("Annie get your gun") var en del af forestilling, som også blev vist i Europa i 1889.

Navnet var i sin tid så kendt, at Eli Benneweis i 1949 hyrede en person, der optrådte som Buffalo Bill. Nogle år senere var det Cirkus Moreno, der præsenterede Buffalo Bill (ikke den samme som ham fra Benneweis).

16/7 2024

Cirkus Moreno var aldrig landets største. Mange husker Cirkus Moreno som et kæmpe cirkus med flotte forestillinger. Men selv om teltet havde 6 master og landets øvrige cirkus kun 2 eller 4, var det aldrig landets største. Willy Moreno (1919-79) og hans hustru Inga drev cirkus Moreno fra 1948 til 1967. De første 3 år samarbejdede Moreno med Albert Reinsch under navnet Cirkus Moreno & Reinsch. I 1950 købte Willy Moreno Reinsch ud og brugte herefter blot Moreno-navnet. Willy Moreno var oprindeligt udlært som elektromekaniker, men puslede med trylleri og optrådte sammen med ægtefællen Inga med tankelæsernummeret Moreno & Reni. Willy Moreno havde sans for markedsføring og markedsførte bl.a. sit cirkus som Danmarks største 6-masters-cirkus (hvilket ikke var løgn - det var nemlig i mange år det eneste 6-masters-cirkus i Danmark!). Moreno havde normalt udmærkede og tempofyldte programmer. Han præsenterede flere sæsoner "Cirkus under vand" med manegen fyldt med vand (i en plastdug lagt op over manegekanten) i forestillingens 2. afdeling. I 1965 turnerede verdensklovnen Charlie Rivel med Moreno. Nedenfor lidt fotos fra Cirkus Moreno.

15/7 2024

Hvad ler vi af? Essay af Jørgen Lorenzen

Vi kan have flere grunde til at søge hen, hvor der foregår noget på en scene. Måske søger vi stof til eftertanke og refleksion. Måske vil vi se og opleve det usædvanlige og storslåede - opleve mennesker, som har en færdighed og kan en kunst, som efterlader gode minder og indtryk hos den, der ser på. Og måske går vi til en sceneforestilling, fordi vi trænger til et godt grin. Cirkus imødekommer det alt sammen, og en manege er i den sammenhæng også en scene – selv om den er rund.

Der findes teorier om latter – hvad er det, og hvorfor morer vi os. Filosofiske og psykologiske. Filosofer som Høffding og Schopenhauer har skrevet om latter og humor – latterteorier. For hvad er det, der er sjovt? Hvornår ler vi, og hvad ler vi af? Og er der forskel på at le og at grine? Og hvorfor morer vi os forskelligt? Det, den ene finder sjovt, er ikke nødvendigvis sjovt for den anden. Og nogle mennesker har lettere til latter end andre.

I det følgende er sat nogle markører - fixpunkter, hvorfra latteren og grinet hentes. Og de opstilles naturligvis med den viden, at humor er forskellig fra person til person.

Men der er fællestræk, som er latterens årsag.

1. Kontrast mellem stor og lille/tyk og tynd. Man kan tage Fy og Bi som eksempel her. Og de har hentet inspiration fra Gøg og Gokke. Man kan vel også nævne Daimi og Dirch. Højdeforskellen og forskellen i volumen er i sig selv er morsom.
2. Forskellen mellem dum/naiv/barnlig og klog/fornuftig/velovervejet. Man kan her tænke på sketchen Tømmerflåden, hvor Keld Petersen og Dirch Passer kæmper om at få det sidste og rigtige ord. Og den sketch fører til klovnen i cirkus. I cirkus gennemspilles temaet dum/klog i det klovnenummer, hvor en

hvid klovn er oppe mod en eller to August-klovne. Den hvide klovn er snusfornuftig og arrogant. Han vil holde ro og orden og dæmpe den barnlige, naive og impulsive August. Men det lykkes ikke. Det er August, der til sidst vinder tvekampen. Og det er August – den lille mand, som er i klemme - der har publikums sympati. Men deres menings- og slagudvekslinger giver grobund for latter og komik.

3. Klædedragten. I karneval og til fastelavn får man lov til at klæde sig ud – agere som en anden end den, man er. Udklædningen kalder ofte på komik. Den kan i sig selv være morsom – eller det er forvekslingen mellem den udklædte og ”originalen”, der er latterfremkaldende. Og op gennem tiden har det vakt morskab, når mænd iførte sig kvindeklæder – på scenen altså. Charllys tante er et godt eksempel, Preben Kristensens og Ulf Pilgaard's skildring af dronning Margrethe er andre eksempler, og i Shakespeares teater blev alle kvinderoller på Shakespeares tid spillet af mænd, fordi kvinder ikke måtte være med på scenen. På teatret The Shakespeare Globe i London kan man se det i dag – og opleve, hvordan lystigheden lurer lige om hjørnet – både hos skuespillerne og publikum. Det er svært at holde masken. Og i en sketch hos Ørkenens sønner – med Dorte og Grete - ser man det udfoldet i fuldt flor. I moderne tider er det – heldigvis – blevet sådan, at mænd ikke skal skjule, hvis de føler trang til at klæde sig kvindeligt. Kvinderne har jo i mange år fundet ud af at klæde sig som mænd – når de går i bukser.

4. Det overraskende/uventede/ulogiske. Mange situationer kan vendes på hovedet og viser, at det modsatte også kan gøres gældende. Victor Borge skubbede flyglet hen til klaverbænken, da han sad for langt fra og ikke kunne nå tangenterne. Almindelig logik siger jo, at man skubber bænken hen til flyglet. Denne lille finurlighed sås tidligere hos klovnen Grock. - Klovnen i cirkus kan bestige en hest – for at opdage, at han sidder forkert på hesten og kan ikke finde hestens hoved, kun dens hale, som han antager for at være et stort skæg. Hans replik, da han opdager, at han sidder omvendt, er: Jamen, så vend hesten om! Og hvorfor ikke? - En stol er beregnet til at sidde på. Men det ved Charlie Rivel ikke, og derfor bliver den brugt til alt muligt andet, inden han gør sin mageløse opdagelse. På samme måde som børn undersøger og vurderer tingene – og finder måske ud af, at de kan bruges til meget andet end det, de lærer af de voksne. Når ting bliver brugt til andet end det, de er beregnet til eller brugt anderledes end det, der er det almindelige, kan det hurtigt blive lattervækkende.

5. Fald. Det er morsomt, når nogen snubler eller falder – i hvert fald så længe de ikke slår sig. I sin tid havde DR en udsendelsesserie, som hed Hjemmevideo. Den bestod af indsendte videoer, hvor folk tumlede, faldt, kom galt af sted, snublede eller stødte sammen. Morsomt – men dog ikke så morsomt, hvis nogen slår sig eller kommer til skade. De situationer er formentlig sorteret fra i de indsendte hjemmevideoer. - I cirkus kan man opleve kaskadøren, som er en stuntman, der kan falde uden at slå sig. Altid en sikker lattersucces.

6. Sproget. Sproget har den evne, at det kan bruges, så latteren kommer frem. Det er det, der sker i mange sketches, og det er der, der sker i ordspil og leg med ordenes betydning. Tænk f.eks. på Storm P. og hans underfundige livsbetragtninger. Og det kan fremkalde latter, når man misforstår – bevidst eller ubevidst. F.eks. i Keld Petersen og Dirch Passers udødelige sketch Tømmerflåden. Undervejs i dette lille sammenstød mellem to, der forsøger at kommunikere med hinanden, møder vi den kloge, der driller den mindre kloge – og omvendt. Og pointen er en sproglig dobbelthed: en person, der ikke kan synke, kan naturligvis ikke drukne. Og pludselig er vi på kanten til litteraturens verden, hvor det er sproget i sig selv, der er morsomt. Humor i litteraturen er et bredt felt – som f.eks. Johannes Møllehave havde godt blik for. Og mon ikke de fleste kender Holberg og har læst eller set Erasmus Montanus. I dette skuespil er der en ophedet og vanvittig diskussion mellem Per Degn og Erasmus Montanus. Der er ikke alene misforståelser og ordspil – men falske konklusioner og det rene volapyk. I cirkus kan man møde taleklovnen, som supplerer sin karakter med sproglige brandere, rim, billedsprog og bevidste misforståelser. Sproget bliver en slags

rekvisit, som sammen med den talende klovnefigur bliver til et komisk univers. Man kan tage et eksempel fra cirkus Arli, hvor sproget får en rystetur. Den hvide klovn siger til August: Nu er du i dyb hypnose. Svar: nu er jeg i en dyb mose i en sovepose. - Sproget kan styrke eller være en del af en karikatur af en eller anden kendt person, hvor man eftergør personens sprog, gestik og klæder sig og sminker sig, så man kommer så tæt på sit "offer" som muligt. Revytraditionen er i spil her – essensen i revyen er vel den gode efterligning og de sjove overdrivelser og misforståelser. Når Cirkusrevyen sender Lars Lilholt og Johnny Madsen på scenen, er der jo tale om overdrivelser – en overprojektion af deres vaner, sprog og hele væremåde. Også den gode vits og det gode ordspil har humor i sit udtryk. Stand up-komikeren skildrer situationer, som let kan forvandles til eller opfattes som komiske.

7. Fra venlig ironi til sarkastisk distance. Sproget er med til at danne karikaturen. Den kan være kærlig, velment – men også blive snerrende og bidende. Grænsen er flydende og svær at sætte, og den er forskellig fra person til person. Eks.: når Ulf Pilgaard spiller dronning Margrethe, føler vist alle, at det er både morsomt, rørende og vittigt. Når han tidligere i samme revy optræder som prins Henrik, er tonen og fornemmelsen måske en anden. Han fremstiller prins Henrik med en ordentlig vom, han efterligner hans cirkusdansk og udstiller hans ønske om at blive konge. Måske et skred – fra kærlig ironi til satire og sarkasme, som bider og distancerer. Og når Ulf Pilgaard er Mærsk, der forærer operaen til Danmark – men med en iskold beregning af, hvad han selv får ud af det - så har man forladt ironien og gået videre til satire, måske sarkasme. Satiren er bidende ironi – sarkasme er værre, for i sarkasmen ligger ønsket om at være bidende og kritisk. Men om det er ironi, satire eller sarkasme afgøres vel bedst af den, der ser og hører det. Humor har mange udtryksformer. Humor er forskellig fra person til person - og såmænd også fra situation til situation. Der, der er morsomt den ene dag, kan være langt fra sjovt den næste dag.

Men sammenfattende: humor kan forene. I morskaben smelter vi sammen. Men humor kan også skabe distance. Og forskellen på grin og latter? Latteren kan knytte personer sammen, altså stifte eller styrke et fællesskab – og ophæve en akavet situation. Grinet er anderledes. Når man griner, sætter man sig på distance, lægger afstand og stiller sig udenfor. Man ler med nogen – man griner af nogen. Men igen: her kommer det an på den enkelte – og hvordan situationen opleves eller føles. Og det kommer vel også an på den, der sender ironien af sted. Hvordan er det ment?

Det er vist alle, der har humor. Den kan være forskellig fra person til person. Men den har nogle konstanter – som der er peget på her.

Og under alle omstændigheder: det er sårende, hvis den ene siger til den anden: du har ingen humor. Det er næsten lige så slemt som at sige: du er en dårlig bilist. For alle har humor. Eller næsten alle!

Humor er mangesidet. Humor veksler fra tid til dig og fra person til person. Men det forholder sig altid, som Piet Hein udtrykker det:

Den, der kun tager sjov for sjov og alvor kun alvorligt.

Han har faktisk fattet begge dele lige dårligt.

11/7 2024

John Lington. Fredag den 19. juli fylder Danske Cirkusvenners tidligere formand John Lington 90 år. John Lington stammer fra en familie af artister og musikere. Hans far var den landskendte kapelmester Otto Lington. Hans farbror Karl var kapelmester i Cirkus Miehe. En anden farbror, Franz, var akrobat. Hans faster Ellen var også akrobat og optrådte i mange år sammen med Edel Brasso i duoen Lington Sisters. Hun var gift først med chimpansedressøren Viggo Benny og siden med jongløren og cirkusmindesamlere Ølund Barly.

Men selv om John havde arvet familiens musikalske gener, valgte han en traditionel håndværksuddannelse og blev uddannet som møbelsnedker hos Larsen & Christensen, som havde værksted i Gothersgade og blandt andet lavede møbler til Den Permanente. John Lington blev udlært i 1955 og overtog i 1958 værkstedet i Gothersgade, hvorfra han fortsat driver virksomhed som snedkermester.

Det musikalske fornægter sig dog ikke: John er en fortrinlig saxofonist og spiller fortsat i en række jazzorkestre. De musiske gener er også gået i arv: Johns søn Michael Lington er en international kendt jazzsaxofonist, som blandt andet har spillet sammen med Bill Clinton. Michael er i dag bosat i Californien, men kommer hjem for at være med til at fejre sin fars runde dag. Hvis du er heldig kan du fredag den 12. juli opleve far og søn som solister i et par numre, når Daimi & Louisiana Jazzband give koncert fra 16 til 18 ved mindeankeret i Nyhavn i forbindelse med Copenhagen Jazz Festival.

10/7 2024

Teltet rejses. Dagens fotos viser teltrejsning i Cirkus Benneweis. Det er Sonny Benneweis, der med ryggen til tjekker at masterne er placeret korrekt, og Kim Benneweis, som tjekker pløkkernes placering inden teltdugen bliver hejst manuelt. Billederne er fra 1970, billedet med Kim dog fra 1972 og billedet af gradinopsætning fra 1969.

9/7 2024

Så ta' r vi cyklerne frem. I dag skal det helst være gode parkeringsforhold ved en cirkusplads. Men år tilbage var det næsten vigtigere at de besøgende kunne finde et sted at stille deres cykler. På billedet ser du massevis af cykler foran Cirkus Benneweis. Billedet er formentlig fra engang i 1960'erne. Man kan også se Eli Benneweis' stolthed: hans Cadillac.

8/7 2024

Cirkusknyster. Det er et hårdt arbejde at være knyst i et omkringrejsende cirkus. De er både teltarbejdere, rekvisitører, billettører og cirkustjenere. Hvis cirkus også har dyr, kan de også være staldknægte. I dag hedder knyster formelt set for cirkusspecialister. På billedet, som er fra 1969, ser du Mohamed og en anden knyst fra Cirkus Benneweis i gang med at slå pløkker i til forteltet. Den gang skete det med håndkraft. I dag har man maskiner til at hjælpe sig med at hamre pløkkerne ned.

4/7 2024

Siddepladser i cirkus. I dag har de store og mellemstore cirkus plastiksæder på gradinnet. Tidligere sad tilskuerne på bænke. Bænkene kunne være polstrede som det ses på nedenstående foto fra Cirkus Benneweis 1993. Men det kunne også være upolstrede bænke og ikke altid med ryglæn. Der kunne side lagt flere i et telt med bænke end i et tilsvarende telt med plastiksæder. Så det maksimale antal tilskuere faldt, da bænkene blev erstattet af plastiksæder.

3/7 2024

Nellys klovne 2. Nelly Jane havde mange talenter, også ud over at være en fremragende sprechstallmeister. Som nævnt i et opslag i går var hun en talentfuld tegner, og i sin tid hos Benneweis tog hun også en række fornemme fotos af klovne, som stod hendes hjerte særlig nær. De fleste som dias (lysbilleder) - det brugte

man den gang. Nedenfor kan se en række scannede dias. Klikker du på det enkelte billede, kan du se klovnenes navn.

2/7 2024

Nellys klovne 1. Nelly Jane Benneweis bestred jobbet som sprechstallmeister frem til 1994. Frem til 2003 var hun Cirkus Benneweis' pressechef og havde ansvaret for turneplan og myndighedstilladelser. Efter den sæson følte hun, at hun godt kunne være bekendt at stoppe inden hun i 2004 fyldte 70. Det betød blandt andet at hun fik tid til at genoptage en hobby fra sin ungdom: hun begyndte at tegne og skabte især en række fornemme portrætter af en lang række af de hvide klovne, som hun havde mødt gennem sin karriere i cirkus. Venner overtalte hende til at udstille sine tegninger, som Nelly med vanlig beskedenhed ikke syntes var noget særligt. Udstillingen viste, at Nelly var en særdeles talentfuld tegner, som utvivlsomt også kunne have skabt sig en karriere som kunstner. En af hendes mest kendte klovnetegninger er den årspakat, som hun i sin tid skabte til Cirkusmuseet i Hvidovre. Hun var i årevis udpeget af Dansk Artistforbund som medlem af museets bestyrelse, og hun har givet meget af sin cirkuserfaring videre til museet.

1/7 2024

Cirkus Buster startede som en dansk tv-serie i 1959, men blev senere et turnerende cirkus, en børnebog og en spillefilm fra 1961. Filmen er baseret på tv-serien og med nogle af de samme medvirkende. Idéen til tv-serien kom fra den unge tv-producer Niels-Jørgen Kaiser, som senere blev direktør for Tivoli. Serien blev optaget i Tivolis Koncertsal, hvor der blev bygget en manege på scenen. Forestillingerne bestod dels af optrædende børn og dels af professionelle artister og skuespillere. Den gennemgående figurer var cirkusdirektøren og klovnen "Buster", spillet af den folkekære skuespiller Buster Larsen. Som medspillere havde han blandt andet den fløjtede Bernhard (Bernhard Brasso), den hvide klovn Thorkild (Thorkild Lauritzen) og endelig skuespilleren Viggo Brodthagen, berømt for replikken "Jaj skal skinne mig".

Tv-serien blev en succes og fortsatte i 1960 og 1961. Men båndene med optagelser er slettet, så der er ikke mulighed for at gense udsendelserne. Eli Benneweis så muligheden for en rigtig Cirkus Buster-turné og stillede materiale til rådighed for sin gode ven Buster Larsen, sammen med en professionel cirkusmand, Christy, til at lede foretagendet. Det turnerende Cirkus Buster havde premiere i maj 1961 i Grenå. Også det omrejsende Cirkus Buster blev en succes, men turnerede kun denne ene sæson.

Mon ikke der er mange af jer, der stadig kan synge med på sangen om Cirkus Buster? Tekst af Niels-Jørgen Kaiser og musik af Bent Fabricius-Bjerre.

Her er vi med gøglervognen.

Kan I kende cirkusklovnen?

Det er Cirkus Buster.

Her er løver og kameler og en hest, der går med seler.

Det er Cirkus Buster.

Hvis I synger med på vores cirkussang,

starter vi orkesteret med tju og bang.

Det er Cirkus Buster.

Enhver er velkommen i mit palads.

Vi kan begynde, vær's go og ta' plads.

30/6 2024

Mord i cirkus. Det lyder som titlen på en kriminalroman. Men det er en sandfærdig beretning, som er omtalt i bogen *Københavnsk Cirkusliv gennem 100 år*, skrevet af journalisten og forfatteren Carl Muusmann (1863-1936). Det handler om skolerytteren baronesse von Rhaden, hendes mand baron von Rhaden og baronessens tilbeder premierløjtnant Castenskjold. Han blev forelsket i baronessen, da hun i 1890 optrådte hos Cirkus Paul Busch i Cirkusbygningen. Oprindeligt kom premierløjtnanten godt ud af det med baronen. Men jalousien voksede, og efter at baronen havde kaldt premierløjtnant »Ein dummer Junge«, kom det til en duel, hvor Castenskiold sårede baronen, dog ikke dødeligt. I 1893 skulle baronessen optræde i Frankrig, hvor premierløjtnanten var på besøg hos en gammel ven. Under en pause i forestillingen skød baronen Castenskjold, efter at denne havde beskyldt han for at være fuld. På [https://cirkus.dk/artikler/mord i cirkus .pdf](https://cirkus.dk/artikler/mord_i_cirkus_.pdf) (brug evt. nedenstående link) kan du læse Muusmanns beretning, suppleret med en slutnote om, hvordan det senere gik baronen og baronessen. Artiklen er illustreret.

27/6 2024

Chicky – en elsket klovn. For en hel generation af danskere var Chicky indbegrebet af en klovn. Chicky & Co. var i Cirkus Moreno i 1961 og 9 sæsoner hos Cirkus Benneweis (8 sæsoner i teltet og en i Cirkusbygningen) i årene fra 1971 til 1995. To af trioens kendteste entreer er mesterskytteentreen og spejlentreen. På <http://www.youtube.com/watch?v=wAU45KTTpl4> kan du se et videoklip fra spejlentreen.

Chicky trak sig tilbage med udgangen af februar 2004 for at nyde sit velfortjente otium i sit hjem ved Genfersøen. Sidste gang vi så ham i Danmark var i august 2004 i forbindelse med den 9. internationale klovnefestival på Bakken. Ved denne festival modtog han The World Artist and Clown Reward, også kaldet Charlie Rivel-prisen, og trak for allersidste gang i sit kendte kostume for at modtage festivalens fornemste pris.

Fra 1957 til 2004 var hans partner den hvide klovn Bruno Stutz. Tit således at Brunos kone Patricia de Jonghe, kaldet Patty, også medvirkede.

Efter at Chicky stoppede, forsøgte den 10 år yngre Bruno Stutz sig med andre partnere, bl.a. Jimmy Folco. Men deres entreer kom aldrig på niveau med Chicky & co.

Chicky døde i 2013. Han blev 85 år. Bruno Stutz døde i 2015. Han blev 77 år.

Lige så sprudlende og humørfyldt Chicky var i manegen, lige så stilfærdig var han rent privat. Et fint, stille og sympatisk menneske.

Alle de viste fotos er taget af Nelly Jane Benneweis.

26/6 2024

Manden på tremetervippen. Et af de trampolinumre, som vi ofte oplever i Cirkus, er det, hvor trampolinen er maskeret som et svømmebassin med en tremetervippe for enden. I bogen *Cirkus* skriver Kurt Møller Madsen med begejstring om amerikaneren Larry Griswold, som var hos Schumann i Cirkusbygningen i 1960. "Det var ikke fordi han var nogen særlig fin springer, men det han kunne, blev udnyttet fuldt ud. Et udspring til en gevaldig maveplasker sendte ham således tilbage til vippen i en stil, der mindede om en god, gammel amerikansk stumfilmsfarce, der blev kørt baglæns. I øvrigt gik det meste af hans tid med at komme op på vippen, hvorfra han gang på gang i forrygende kaskader faldt ned. Hvor mindste mulighed gaves fik han en fod eller en finger i klemme og ... søgte at aflede publikums opmærksomhed fra de "diskrete" forsøg på at

befri den pågældende legemsdel." I 1997 væltede den tidligere trapezakrobat Don Martinez Cirkus Arenas telt med sin formidable fuldmandsudgave af entreen. I 2015 begejstrede Costin Bellu publikum i Cirkus Benneweis, når han fløj på sin kost som den forvirrede cirkuskunst, der var havnet på en trampolin. Samme år havde han fået to af Monte Carlo-festivalens specialpriser for sit flotte nummer. Han kommer fra Rumænien og optrådte oprindeligt sammen med en partner med ikariske lege. Gæster hos Cirkus Baldoni har i 2006, 2011 og 2017 oplevet ungarske Mr. Jumping (Peytchev Plamen Metodiev), der har tilpasset sit nummer, så det også kan vises i lidt mindre maneger. En af veteranerne i branchen er Max Weldy, som danskerne oplevede hos Benneweis i 1991, i Tivoli i 2004 og hos Arena i 2010. Han er blandt de optrædende ved den kommende natcabaret i Aarhus Festuge.

25/6 2024

Hvilket af de danske cirkus er ældst?

Det lille Cirkus Krones rødder går ifølge familien tilbage til 1939, hvor Irene Thierrys nu afdøde far Regner Thierry startede det som et markedscirkus under navnet "Cirkus Thierry". Sikkert lidt i stil med de forvisninger, ældre københavnere husker fra varieteerne på Bakken. I sin nuværende form er Cirkus Krone startet i 1984 af Irene Thierry sammen med sønnerne Frank og Marc. Frank overtog ledelsen af det lille cirkus i 2018. Det holdt pause i årene 2019 til 2023.

Cirkus Arena er stiftet i 1955 af Arne "Berdino" Olsen. Men som hos Cirkus Krone går rødderne længere tilbage, fordi Arne Berdino lige som Regner Thierry havde optrådt på markeder med forevisninger under navne som Cirkus Revy Show og Cirkus Olympia.

Søren og Lotte Arli åbnede Cirkus Arli i 1971 i et lille 1-mastet telt, som de selv havde syet. Personalet bestod af Søren, Lotte og deres søn Martin. De første to sæsoner tilbragte Cirkus Arli i Jyllands Mini-Zoo i Hastrup. Siden 1973 har Cirkus Arli turneret på Sjælland.

Cirkus Mascot kom første gang på landevejene i 1994. Det er stiftet af Jess og Marianne Deleuran og drives i dag af Marianne sammen med sønnen Daniel. Siden 2022 har de spillet i sportshaller m.v. og ikke i telt.

Zirkus Nemo så dagens lys i 1999. Det var den gang ejet af Søren Østergaard og Anders Lund Madsen. I dag er Søren Østergaard enejer. Man kan med nogen ret sige, at Zirkus Nemos rødder går tilbage til 1994 og 1995, hvor Søren Østergaard og Flemming Jensen turnerede med det nycirkus inspirerede show "Østergaard og Jensens Store Hundeshow".

Cirkus Baldoni har turneret siden 2002. Men rødderne går tilbage til 1998, hvor René Mønster etablerede Cirkusteatret Aloe, der året efter skiftede navn til Cirkusteatret. Efter sommerturneen i 2001 ændrede René Mønster koncept, og navnet blev nu Cirkus Baldoni.

Cirkus Trapez har sine rødder i Isabella Enoch Sosmans Dinnershow Trapeze og de vintercirkusforestillinger, som hun siden 2014 har vist i en række haller i Jylland. I sommeren 2014 lå Cirkus Trapez fast i Madsby Legepark i Fredericia. Siden 2016 har det været et turnerende cirkus.

Det helt lille Cirkus Solvej blev stiftet i 2023 af Victor Høeg Abrahamsen og Zora Nikodemova. De stod selv for hele forestillingen, enkelte gange dog med en enkelt gæsteartist.

Men det er måske mere spændende hvilket cirkus der er bedst end hvilket der er ældst. Og her er det lige så mange forskellige meninger som der er cirkusdirektører!

24/6 2024

Ølund Barly. Mange cirkusinteresserede kender navnet Barly. De lidt ældre har måske mødt ham eller husker ham fra TV-udsendelserne Cirkusklubben. Han var døbt Ølund Jacobsen og blev født i Nakskov i 1917. Den unge Ølund trænede til artist og blev jonglør og brugte artistnavnet Barly. Rekvisitterne tilvirkede han selv. Hans køller var i grunden for korte, men da han senere blev klar over det, havde han vænnet sig til de korte køller.

Før 2. verdenskrig var han engageret af bl. a. Cirkus Brdr. Schmidt, hvor han tjente lidt ekstra ved også at have cykelstalden, og Kramers variete på Dyrehavsbakken. Foruden på de den gang mange varieteer i Danmark har Barly haft engagementer fra Norge til Schweiz og været julemand i stormagasinet Illum. Han var i en længere periode medlem af bestyrelsen for Dansk Artist-Forbund.

I gennem sin karriere mødte han mange andre artister og impresarier, der donerede alt fra fotos til kostumer til ham, da de vidste at han var samler. Samlingen bestod til sidst af over 100.000 fotos, plakater, kostumer, rekvisitter m.m. fra cirkusverdenen.

I slutningen af 1970erne havde Kurt Møller Madsen en række glimrende fjernsynsudsendelser – Cirkusklubben – hvori han i samtaler med artister bl. a. viste, hvad der er let og vanskeligt i de forskellige artistdiscipliner. Et fast indslag var Barly, der med rivende tungfærdighed foreviste billeder og genstande fra sin store samling. Senere opstod foreningen Barlys Venner, der ønskede at skabe opmærksomhed om samlingen og var medvirkende til at få etableret Cirkusmuseet i Hvidovre, hvis grundstamme er Barlys enorme samling. Barly døde i marts 1999. Han så ikke Cirkusmuseet indrettet, men døde i bevidstheden om, at samlingen havde fundet et blivende sted.

Du kan læse mere om Barly i Dan Roneklint Sørensens artikel på <https://www.cirkus-dk.dk/artikler/barly.htm>

23/6 2024

International Natcabaret i Aarhus. Aarhus Festuge er en årlig festival, der finder sted i Aarhus i slutningen af august og starten af september. Det er en af de største kultur- og musikfestivaler i Danmark. Festugen har eksisteret siden 1965. Siden 1997 har et af festuges højdepunkter været den Internationale Natcabaret. De første år i et spejltelt, opstillet i Tivoli Friheden, se fotos. De senere år i teaterhuset Hermanns i Tivoli Friheden.

I år er der natcabaretforestillinger fra 30. august til 7. september. Publikum oplever en helt særlig varietéstemning, der ikke bliver dårligere af, at man kan tilkøbe en tre- eller firerettens gallamiddag, som serveres inden showet.

I selve showet oplever du i år er magikeren Winston Fuenmayor (se foto) fra Venezuela, som med sine overlegne og højdramatiske korttricks fik publikum til at falde bagover af beundring, da han optrådte i 'America's Got Talent'. Opsigtsvækkende talentshowoptrædener er også noget, den italienske duo Tyrone Laner og Margo Tsarova kender til (se foto). Med en nervepirrende kombination af knivkastning og passioneret dans har de optrådt over det meste af verden og har bl.a. medvirket i semifinalen i både "America's Got Talent" og "Britain's Got Talent". Derudover byder årets program på alt fra luftakrobatik og klovnerier til trampolinstunts med veteranen Max Welby samt marionetmesteren Phillip Huber, som bl.a. er kendt for sin dukkesekvens i filmen 'Being John Malkovich'.

Under Natcabareten spiller Marc Thierrys trio, som udover Marc Thierry selv består af Jesper Daus og Jesper Gruschy.

Artistbillederne er pressefotos fra Aarhus Festuge.

Du kan læse mere på <https://friheden.dk/hermans/natcabaret>

20/6 2024

Cirkusbygningen i København blev indviet i 1886. Det var bygherren Hans Hansen, kaldet Hellig-Hansen, som fik ideen til at opføre en grundmuret cirkusbygning, der kunne lejes ud til forskellige cirkus. Men han løb tør for penge under byggeriet, det måtte færdiggøres af andre. I dag forbinder de, som er heldige nok til at have oplevet cirkus i bygningen, den med navnene Schumann og Benneweis. Schumann var der fra 1916 til 1937 og igen fra 1942 til 1969. Benneweis fra 1970 til 1990. Før 1916 var bygningen udlejet til en række cirkus, hvis navne for længst er gået i glemmebogen hos de allerfleste: Cirkus Renz (1886 og 1888), Cirkus Schumann (Albert Schumann i 1887 og 1896 og Gothold Schumann i 1892 og 1893), Cirkus Busch (1889 til 1891 samt 1895), Cirque du Nord (1894 samt 1897 til 1899), Cirkus Wulff (1900), Cirkus Krembser (1901), Cirkus Beketow (1902 til 1904 samt 1913), Cirkus Orlando (1905 samt 1907 og 1908), Cirkus Ciniselli (1906, 1909, 1910 og 1912), Cirkus Carré (1911) og Cirkus Sarrasani (1915). I 1938 og 1939 blev den brugt af Cirkus Houcke. I efteråret 1938 og i sæson 1940 blev bygningen brugt af Cirkus Miehe og 1941 og 1942 af Cirkus Mikkenie - Strassburger. Fra 1970 til 1990 var den som nævnt udlejet til Cirkus Benneweis. Og dermed var det slut med cirkus i bygningen, bortset fra et ganske kort gæstespil i december 1996 med Cirkus Roncalli og et gæstespil i nogle få dage i 1998 med Chinese State Circus Yin Yang.

Den oprindelige cirkusbygning var dækket af et lavt, kegleformet tag af træ. Den 7. marts 1914 opstod der brand i bygningen og kun ydermurene stod tilbage. Genopførelsen skete allerede samme år. Denne gang med en ny overdækning - en jernbetonkuppel, der var 40 meter i diameter. Billederne viser bygningen såvel med det oprindelige udseende som med udseendet efter genopbygningen.

Bygningens historie er beskrevet i bogen *Københavns Cirkusbygning og andre artikler om cirkus og artister*, Wisby og Wilkens forlag 2017. Du kan låne bogen på biblioteket. Har de den ikke, skaffer de den fra et andet bibliotek. Den Danske Cirkuspris har et begrænset antal eksemplarer af bogen til salg for 200 kr. + porto. Skriv til info@danskecirkuspris.dk, hvis du er interesseret.

19/6 2024

Cirkus Benneweis. Da Cirkus Benneweis lukkede efter sæson 2015, var det verdens ældste cirkus som med samme ejerfamilie havde turnere hvert eneste år siden det blev grundlagt. Det blev til ikke mindre end 129 sæsoner. En rekord som bliver svær at slå.

Den tyske musiker August Wilhelm Binneweis (1839-1887) turnerede fra 1858 til 1862 i Danmark med et orkester kaldet Braunschweiger Bergcapelle. Da orkesteret blev opløst, blev han i Danmark, hvor han i 1865 blev gift med Charlotte Altenburg. Samme år fik de sønnen Gottfried (1865-1933). Familien ernærede sig som omrejsende musikanter. Gottfried Binneweis giftede sig i 1887 med Marie Bruun (ca. 1867-1935). Samme år fik Gottfried Benneweis (ændringen af stavemåden kan skyldes fejlskrift i et offentligt register) politiets tilladelse til at optræde som artist og musiker. Det blev starten på cirkus Benneweis.

Da Gottfried Benneweis døde i 1933, blev hans ældste søn Ferdinand Benneweis (1888-1945) cirkusdirektør. I 1915 var Ferdinand Benneweis blevet gift med Irene Petersen (1891-1970), som havde optrådt som artist hos Benneweis siden 1910. Ferdinand og Irene fik ingen børn sammen. I 1916 tog de et plejebarn, Eli (1911-1993). Ferdinand havde to børn uden for ægteskab: Manfred Benneweis (1929-1987), som var en dygtig rovdyrdomptør, og datteren Musse Benneweis, som igen fik sønnen Sonny Benneweis (1933-1979), som var

en fremragende elefanttræner. I 1977 blev Sonny gift med Cirkus Benneweis' populære sprechstallmeister Nelly Jane (1934-2009).

I 1936 blev Eli Benneweis gift med en tysk antipodist (fodjonglør) Eva Stensch (1910-1999).

Da Ferdinand Benneweis døde i 1945, blev Eli Benneweis ejer af cirkus, i begyndelsen i kompagniskab med sin plejemor Irene. Under Eli Benneweis ledelse blev cirkus Benneweis større og større, og snart var det Nordens største cirkus. Ud over det turnerende cirkus Benneweis var Eli Benneweis involveret i adskillige andre cirkus: Cirkus Korona (1948), Cirkus Belli (1955-57), Cirkus Buster (1961), Cirkus Hans Strassburger (Tyskland 1954), Cirkus Palmiri-Benneweis (Italien 1957-65), Cirkus Barum (Tyskland 1963-67) og cirkusbygningen i København (1970-1990). I 1969 modtog Eli Benneweis Den Danske Cirkuspris.

Da Eli døde overtog hans og Evas adoptivdatter Diana Benneweis (født 1947) cirkus. Dianas biologiske far er Manfred Benneweis. Diana Benneweis moderniserede Cirkus Benneweis, men bevarede princippet om hvert år at byde på tempofyldt internationale forestillinger af høj kvalitet. Fra og med sæson 1996 valgte hun at leje artister med dyrenumre i stedet for at have egne dyr. Under turneerne valgte hun ikke at tage mere udstyr og flere vogne med rundt en højst nødvendigt. Da teltet i 2005 skulle udskiftet, valgte hun at gå en teltstørrelse ned, nemlig til et 36 meter telt, og ville hellere være det bedste cirkus end det største cirkus.

Fra 2010 til 2013 var det Tivolis tidligere underholdningschef, skuespilleren og sceneinstruktøren Jan Hertz, som satte forestillingerne i scene for Cirkus Benneweis, og gav forestillingerne et lidt mere moderne twist.

Ved starten af sæson 2015 indtrådte Diana Benneweis tvillinger Nadia og Dawid (født 1987) i ledelsen af Cirkus Benneweis. Sæsonens sprechstallmeister Kim Kenneth stod for iscenesættelsen. Forestillingen blev rost til skyerne af både anmeldere og publikum. Men tilskuermæssigt var sæsonen ikke god, og med sæsonens slutning besluttede Diana Benneweis at lukke det traditionsrige cirkus. Hvis der have været statstilskud som det, branchen har fået i 2024, er det tænkeligt at Cirkus Benneweis stadig havde været på landevejen.

Billederne viser forskellige af de telte, Cirkus Benneweis har haft gennem årene.

18/6 2024

"Foto Anders Enevigs samling". Sådan står der ofte ud for fotos på den fortræffelige facebookside *BAKKEN dyrehavens billeder gamle som nye*. Folk med interesse for cirkushistorie kender selvfølgelig cirkus- og folkemindehistorikeren Anders Enevig, men for andre er han mindre kendt.

Anders Enevig blev født i 1923 og afgang ved døden 2013. I 1945 blev han ansat ved politiet, hvor han var frem til 1965. Som politibetjent patruljerede han bl.a. på Nørrebro, hvor han kom i kontakt med de stedlige sprittere og andre subsistensløse. Det vakte hans interesse, og han begyndte at indsamle materiale fra gøglere, cirkusartister, vagabonder og andre rejsende. Han skrev adskillige bøger. Herunder *Tatere og Rejsende* fra 1965 (genudgivet i 2007 i revideret og udvidet form under titlen *Sigøjnere, tatere og danske rejsende*), *trebindsværket Cirkus i Danmark*, *4-bindsværket Cirkus og Gøgl i Odense 1640-1940*, en bog om Cirkusplakater og bogen *Cirkus- og gøglerlægger* fra 2004 (genudgivet i 2011 i revideret og udvidet form). Men Anders Enevig skrev også om helt andre ting som *Klunsere og Kræmmere*, *Prinser og Vagabonder*, *Lokumsdigte og retiradevers*, *Krucifikser i danske klosterhaver*, *Vejkrucifikser i Danmark* og *Unge jøders flugt 1939-45*. At Enevigs liv bød på meget andet end cirkus og cirkushistorie fremgår også af hans erindringsbog *Erindringsgninger*, som udkom i efteråret 2006, og som blandt andet handler om hans oplevelser under

besættelsen, hvor han måtte flygte til Sverige. Der er ingen tvivl om, at Anders Enevig var nordiske cirkushistorikers grand old man. Hans betydning for denne del af den nordiske kulturhistorie er helt uvurderlig. Anders Enevigs omfattende samling af fotos, papirer, scrapbøger, programmer, plakater m.v. fra cirkus- og artistverdenen blev nogle år før hans død overdraget til Håndskriftsafdelingen på Det kongelige Bibliotek, hvor det er tilgængeligt for alle med en forskningsmæssig interesse.

Anders Enevig har fortalt, at han helst vil huskes for at han fik reddet Cirkusbygningen i København og at han fik bevaret SU (Statens uddannelsesstøtte).

I 1957 etablerede FDB (som i dag hedder Coop) stormagasinet Anva i det centrale København. I 1963 købte Anva Cirkusbygningen. De havde planer om at rive bygningen ned og bygge et moderne og elegant varehus, som skulle konkurrere med Illum og Magasin. Anders Enevig kæmpede en utrættelig kamp for at forpurre Anvas planer. Han fik forsinket dem så meget de til sidst opgav ævred og endte med at lukke Anva, der var tabsgivende.

Sagen omkring SU handler om, at Anders Enevig og hans kone Inga dannede Komiteen af Forældre til Studiegældsrante på et tidspunkt, hvor politikerne havde afskaffet de tidligere statslån til studerende og erstattet dem med en statsgaranti for studielån i banker og sparekasser. Lån, der blev forrentet med langt højere rente end statslåne og derfor gjorde mange studerende næsten håbløst forgældede. Ved et utrætteligt lobbyarbejde fik Anders og Inga Enevig ændret loven om uddannelsesstøtte således, at SU lån igen blev ydet af staten og til en fornuftig rente.

17/62024

Sprechstallmeister er i cirkus betegnelsen for den, der præsenterer artisterne. Tidligere var det i mange cirkus en opgave, som direktøren selv tog sig af. Fx var det i mange år Benny Berdino, der præsenterede artisterne i Cirkus Arena. Andre cirkus havde en fast sprechstallmeister. De lidt ældre københavnere kan huske den elegante Werner Knipschildt, som var hos Cirkus Schumann i Cirkusbygningen fra 1943 til 1969. Knipschildt havde i øvrigt haft sin debut i Cirkusbygningen allerede i 1938 hos Cirkus Mieke. Endnu flere kan huske Nelly Jane, som var sprechstallmeister i Cirkus Benneweis i 1971 og igen fra 1974 til 1994. I nogle sommerperioder var det dog Eli Benneweis' gode ven Buster Larsen, som var sprechstallmeister. I Cirkus Dannebrog var det i mange år Agnete Louise Enoch – cirkusprinsessen med de lange øjenvipper – der præsenterede forestillingerne. I Cirkus Arli har den elegante Bettina Arli siden 2004 haft opgaven som sprechstallmeister. Bubber fik sin debut som Cirkus Arenas sprechstallmeister i 1990. 2024 er hans sæson nr. 13 med denne opgave. De fleste år har han haft en "medspiller" og har valgt en stil, hvor han ikke bare præsenterer forestillingen, med også har en dialog med sin medvært(inde). Der er i dag cirkus, hvor man helt har droppet sprechstallmeisteren og for at holde et højt tempo bare lader det ene nummer afløse det andet. Der er fx tilfældet i det svenske Cirkus Brazil Jack. Mange har en favorit som sprechstallmeister. Hvem er din favorit? – Fotografiet af Werner Knipschildt med de to små Rivel-klovne (datteren Janie og Benny Schumann) er fra Benny Schumanns samling.

16/6 2024

Hvor mange cirkus har vi i Danmark? De fleste vil nok svare, at vi i år har 7 cirkus: Arena, Arli, Baldoni, Krone, Mascot, Nemo og Trapez. Ud over de nævnte er der nogle lidt mindre forretninger med kortere turneer eller spilleperioder, som kalder sig cirkus og måske mener, at de bør tælles med. Muskelsvindfondens og DR Big Bands Cirkus Summarum kan ikke regnes med ved optællingen, da det selv om det foregår i et cirkustelt er børneteater.

Ser man på den gængse måde at opgøre tallet på, det vil sige uden de helt små forretninger, har der siden 1945 hvert år været mellem 3 og 11 cirkus på turne. Hertil kommer, at der frem til 1990 var cirkusforestillinger i Cirkusbygningen i København.

Den Danske Ordbog definerer cirkus som "en forlystelse hvor et betalende publikum ser på optræden af bl.a. akrobater, jonglører, klovne og dyretæmmere med deres dyr" og "et stort telt eller bygning med tilskuerpladser der omgiver en rund scene (manege) hvor en sådan optræden foregår".

Fotografiet forestiller Cirkus Robert Daniels, som turnerede frem til 1953. Blandt de andre cirkus, som ikke findes mere, kan i alfabetisk rækkefølge nævnes Belli, Benneweis, Brdr. Schmidt, Charlie, Dania, Dannebrog, Miehe, Moreno, Royal, Scandinavia, Schumann og Vivi.

13/6 2024

Familien Schumann – et cirkusdynasti.

Familien Schumann stammer fra den tyske by Weimar, hvor de to første generationer på stammen var solide borgere og håndværkere. Men det blev ændret, da sønnen Gotthold, som var født i 1824, voksede op. Han blev cirkusartist, og dermed var grunden for cirkusfamilien Schumann lagt. I flere år optrådte Gotthold i Cirkus Renz, der var kendt for deres fremragende hestedressur, og i 1864 eller 1865 etablerede han sit eget cirkus. Først i kompagniskab med andre, men senere som enedirektør.

Allerede i 1860 havde han gæstet København som optrædende i Cirkus Renz. Han vendte tilbage i 1871, hvor han i kompagniskab med Heinrich Herzog stod for cirkusforestillinger først i Tivoli og siden i et træcirkus omtrent der, hvor Københavns Rådhus ligger i dag. Turneen fortsatte i 1872 først til Stockholm og siden til Sct. Petersborg. I 1879 og 1880 var Gotthold Schumann tilbage i Tivoli.

I 1881 optrådte Cirkus Schumann først i Sverige og siden i Københavns nye Panoramabygning. I de følgende år optrådte de flere steder i Tyskland, Sverige, Norge og Danmark.

Gottholds søn Albert havde efter en gagestrid forladt sin fars cirkus i 1885 og startet for sig selv. Han startede i Malmø og tog siden til Helsingborg og Helsingør for derefter at gæste København i 1885, hvor han spillede på Store Ravnsborg, det nuværende Nørrebro Teater, hvor han havde lejet en plads i haven. I 1887 startede han sæsonen i Warszawa for derefter at leje Cirkusbygningen i København, som var opført i 1886.

I 1892 var bygningen lejet ud til Gotthold Schumann. Efter sæsonslut spillede de i en træbygning, først i Aarhus og senere i Aalborg. I 1893 var Gotthold Schumann tilbage i bygningen samtidig med, at hans søn Ernst viste forestillinger i Tivoli.

Derefter fulgte en del år, hvor Cirkus Schumann ledet af Gottholds ældste søn Max turnerede især i Holland, Italien og Schweiz.

Også Gottholds ovennævnte søn Albert var aktiv i cirkusbranchen. I 1896 var han tilbage i Cirkusbygningen. I de følgende år etablerede han et europæisk cirkusimperium med egne bygninger i Berlin, Wien og Frankfurt.

Familien Schumann var tilbage i Cirkusbygningen i 1916, hvor var udlejet til Max Schumann, hvis 3 sønner Willy, Ernst og Oscar skulle drive forretningen. Max var som nævnt ældste søn af Gotthold Schumann.

Herefter var det til og med sæson 1937 familien Schumann, som hver sommer viste flotte forestillinger i Cirkusbygningen og ud over fornemme hestenumre præsenterede københavnere for en perlerække af internationale topartister.

Efter pres fra den karismatiske justitsminister K.K. Steincke blev bygningen i 1938 udlejet til et fransk cirkus. Meta Belli, hvis cirkus den gang var landets største, engagerede herefter familien Schumann i sæsonerne 1938, 1940 og 1941. I 1939 turnerede Cirkus Schumann i Sverige, som de også havde besøgt nogle måneder i 1937. 1942 var Cirkus Schumann i Tyskland. I 1943 vendte de tilbage til Cirkusbygningen, hvor de blev til 1969.

Cirkus Schumann var fra 1954 ejet af brødrene Albert (1915-2001) og Max (1916-2004), sønner af Oscar Schumann. Albert var gift med Paulina Rivel (1921-2020), som er datter af den berømte klovn Charlie Rivel. Albert og Max fremviste heste i skoleridt og frihedsdressur, og også Paulina red skoleridt. "Schumannship" blev ensbetydende med hestenumre af en standard, som man ikke så bedre noget sted i verden. I 1968 modtog Albert Schumann som den første nogensinde hædersprisen Den Danske Cirkuspris.

Fra 1977-1982 turnerede Max Schumann med sit eget teltcirkus M. Schumann, hjulpet af sine 2 børn: Katja (født 1949) og Philip (født 1953). Programmet var godt. Det samme gjaldt desværre ikke besøgstallet, og Max Schumann tabte mange penge på drømmen om at genstarte Cirkus Schumann som teltcirkus.

Da cirkus M. Schumann lukkede, rejste Katja Schumann til USA, hvor hun frem til foråret 2004 optrådte i cirkus Big Apple fra New York og var gift med direktøren Paul Binder. Fra 1992 og ti år frem var hendes far Max Schumann også knyttet til cirkus Big Apple, således at Max, Katja og Katjas to børn Katherine Schumann Binder og Max Schumann Binder optrådte i cirkus Big Apple. Paul Binder og Katja Schumann blev skilt i 2004.

Frem til 2007 var Katja knyttet til Circus Flora fra St. Louis, Missouri, som lige som Big Apple Circus er et en-manege cirkus som satser på numre af høj kvalitet. I efteråret 2006 turnerede hun et par måneder i Sverige med Robert Bronetts hestshow Levade Noble Horse Gala.

I 2007 vendte hun tilbage til Danmark, hvor hun har optrådt i Cirkus Dannebrog og Cirkus Mascot. Siden 2016 har Katja Schumann drevet Cirkusgården i Løkken. I sommerhalvåret er der forestillinger hver lørdag og søndag, i skolernes sommerferie tillige ugens øvrige dage, dog ikke om mandagen. I 2022 modtog hun hædersprisen Den Danske Cirkuspris.

Katja Schumann's fætter Benny Schumann (født 1945, søn af Albert og Paulina og barnebarn til den berømte klovn Charlie Rivel), er det nulevende medlem af Schumann-familien, som i længst tid har været aktiv i dansk showbusiness.

Benny Schumann blev oplært som hestedressør, rytter og multi-artist af sine forældre i Cirkus Schumann i Cirkusbygningen i København. I 1967 optrådte han med et jonglørnummer med tallerkener og glasskåle. Efter sæsonens afslutning forlod han familiens cirkus og turnerede de næste 10 år med sit jonglørnummer i Europa, USA, Canada og Afrika under kunstnernavnet Ric Benny.

I 1980 begyndte Benny Schumann og hans hustru Marianne at optræde i Danmark med et artist- og klovneshow. I 1984 havde Benny premiere på sit one-man show "Hej Clown", hvor han optræder som jonglør, bugtaler, linedanser, tryllekunstner og klovn med gags og musik, han selv har skabt.

Ud over at optræde med sit eget show var Benny Schumann fra 1996 til 2006 kunstnerisk leder af Den Internationale klovnefestival på Bakken nord for København. Fra 2008 til 2012 bød Bakken i stedet på internationale klovne, præsenteret af Benny Schumann.

I sæson 2017/18 var Benny Schumann engageret til at optræde med sit tallerkenjonglørnummer hos Wallmans i Københavns cirkusbygning. I 2019 modtog han hædersprisen Den Danske Cirkuspris.

Billederne nedenfor er fra Benny Schumanns samling.

12/6 2024

Hulerødgaard. Cirkus Benneweis havde i mange år vinterkvarter på Hulerødgaard i Dronningmølle. Familien Benneweis havde købt ejendommen i 1938. Den var oprindeligt indrettet som vinterkvarter for et cirkus med massevis af dyr. Efter af Diana Benneweis i 1995 skilte sig af med elefanter og andre dyr, var ejendommen alt for stort og upraktisk til et cirkus, som kun havde brug for plads til opbevaring af telt, gradin og rullende materiel. Da Cirkus Benneweis lukkede efter sæson 2015 blev ejendommen sat til salg efter ønske fra Danske Bank, som havde pant i ejendommen. Det var ikke muligt at finde en køber, som var interesseret i bygningerne eller i at bruge ejendommen til logistikformål. Pr. 1. maj 2017 blev den solgt til et entreprenørselskab, som rev størstedelen af bygningerne ned og opførte 5 luksussommerhuse på grunden. De ligger på en sidevej til Hulerødvej, som har fået navnet Cirkusvej. Eneste spor fra Benneweis-tiden er en toetagers villa, som entreprenørselskabet satte i stand og derefter videresolgte. Salget af Hulerødgaard skete i fri handel og gav fuld dækning til Danske Bank og andre panthavere.

11/6 2024

Mudderbad. De fleste danske cirkuspladser er græsmarker, og de er sjældent drænet. Det betyder, at mange af pladserne efter en periode med megen regn er "bløde". Det gør det umuligt for et cirkus at køre ind på pladsen uden at efterlade tydelige hjulspor. Billederne viser cirkuspladsen ved Vonsildvej i Kolding, hvor Cirkus Arena havde forestillinger 7. og 8. juni. "Der var helt udsolgt i Arena i går. Alle sad med mudder på skoene og vand i sokkerne. Men stemningen var virkelig god. Alle blev til det sidste, og bifaldet var stort og hjerteligt" skrev Jørgen Lorenzen om forestillingen 8. juni.

Også andre cirkus har i år haft problem med våde pladser. Da Zirkus Nemo 27. april skulle have premiere på pladsen ved Langelinie i Horsens var pladsen så sumpet, at de helt måtte opgive at køre ind på den og flytte premieren til Vejle. Og da Cirkus Baldoni havde premiere i Hillerød de 9. april var pladsen så våd, at gummistøvler var det mest egnede fodtøj. Se foto af René Baldoni.

De danske cirkus gør hvad de kan for at efterlade pladserne i god stand. Men som nævnt kan det være umuligt at køre ind på en plads uden at efterlade spor. Det kan være dyrt for et cirkus at udbedre skader på en blød plads.

Mange af landets cirkuspladser er kommunale. Tidligere kunne et cirkus regne med, at græsset på pladsen var slået, inden de kom. Sådant er det desværre ikke altid i dag. En klar tendens med biodiversitet i øjet og sparet gartner hjælp. Der er pladser, hvor græsset er omkring 80 cm højt. De fleste byer er glade for at få besøg af cirkus. Man kunne ønske sig, at kommunerne lod deres gartnerjeneste bruge den lille times tid det tager at slå græsset inden cirkus kommer til byen. Det vil være en god hjælp til cirkusbranchen og næppe kunne ses i de kommunale budgetter.

10/6 2024

Charlie Rivel (Josep Andreu Lasserre, 1896-1983) er en af de klovne, der opnåede international stjernestatus. Elsket over hele Europa, fejret af både kongelige og publikum. Charlie Rivel blandede behændigt kunstneriske færdigheder med et talent for pantomime og udviklede en helt original klovnekarakter, der gjorde ham til en af det tyvende århundredes største cirkusikoner. Han var far til Paulina Schumann, og danskerne så ham mange gange hos Schumann i Cirkusbygningen. Han optrådte også i varieteen Lorry. I 1965 var han på turne med Cirkus Moreno.

Charlie Rivel havde sin helt egen stil. Hans personlige varemærke var den lange røde bluse, som var blevet for stor efter at være blevet vasket, og den firkantede næse. Mange husker ham især fra hans musikalske entré med stol og guitar, og hans parodi på en operadiva. Charlie Rivel debuterede i manegen som fireårig. I mange år arbejdede han sammen med sine brødre René og Polo. Trioen blev opløst i 1935. Siden optrådte han som soloklovn, dog ofte assisteret af en sprechstallmeister og på hans ældre dage af datteren Paulina. I december 1974 modtog han som den første nogensinde en guldklovn ved Cirkusfestivalen i Monte Carlo – det var i øvrigt første gang denne festival blev holdt. Han var den gang 78 år gammel. Charlie Rivel har skrevet selvbiografien *Stakkels klovn*, som du kan låne på biblioteket. Du kan finde en udførlig engelsksproget biografi Charlie Rivel på http://www.circopedia.org/Charlie_Rivel

På <https://www.danmarkpaafilm.dk/film/charlie-rivel-en-film-om-en-klovn> kan du se en dansk dokumentarfilm om Charlie Rivel.

Billederne nedenfor er fra Cirkus Moreno 1965.

9/6 2024

Cirkus Rieger. Forfatteren Johannes V. Jensen (1873 – 1950) skrev i 1911 en essay med baggrund i erindringer fra da han som barn så det familiedrevne Cirkus Thyland i sin barndomsby Farsø. I novellen kalder han foretagnet Cirkus Rieger. Cirkus Thyland var ejet af den tyske cirkusmusiker Heinrich Miehe og hans hustru Louise, født Schulz. De havde siden 1875 arrangeret kunstforestillinger og aftenunderholdning. I annonce fra 1878 reklamerede de for deres morskabsteater med akrobatik, gymnaster, linedans, hundredressur, abeteater og pantomime. I 1880 turnerede de med Cirkus Orientale med Hölter og Miehe som direktører. Fra november 1881 til 1888 turnerede Heinrich Miehe og Louise med deres helt eget cirkus under navnet Cirkus Thyland. I 1889 blev navnet ændret til Cirkus Miehe. Cirkus Miehes storhedstid var i perioden fra 1915 og frem til 1945, hvor Dora Miehe Pfänner (1868-1945) ledede forretningen, som i denne periode var blandt de førende danske cirkus. Efter Doras død blev Cirkus Miehe drevet videre af ægtefællen Heinrich Kolzer (1874-1955) sammen med Doras børn, herunder Thyra Miehe (1902-1991) bistået af ægtefællen Alfons Cossmly (1904-1994). Cirkus Miehe turnerede indtil 1958. På https://cirkus-dk.dk/artikler/cirkus_rieger.pdf kan du læse Johannes V. Jensens beretning, forsynet med en lang række illustrationer.

6/6 2024

Kanonkonger og tårnspringere. I gamle dage mødte man på markeder tit kanonkonger og tårnspringere. De trak mange mennesker til, men selve nummeret varede kun få sekunder. Derfor var de populære blandt stadeholderne, der ikke ønsker at markedsgæsterne brugte alt for lang tid på at se på nogle optrædende –

de skulle hellere bruge tiden på at lægge penge i boderne. Kanonkongen blev skudt ud af en kanon og landede i et net. Tårnspringerne, også kaldet dødsspringerne, sprang ud fra en høj mast for at lande i et lille vandbassin med en dybde på et par meter. De lidt ældre husker måske stadig den amerikanske Captain Jimmy Jamison, som rejste rundt med Pallis Tivoli i 1975 og sprang ud fra en 30 meter høj mast for at lande i et bassin med en diameter på knap 4 meter. På vej ned drejede han en perfekt salto! Han døde i øvrigt nogle år senere efter et mislykket spring. Der er også tårnspringere, fx danske Holger Lindberg, der valgte at lande på papkasser eller en oppustelig luftpude. Dristigt, men knapt så farligt som at lande i et lille vandbassin. – Billederne nedenfor viser kanonkongen Luis Munoz, som vi senest så på kræmmermarkedet på Bellahøj i 2013. I 2007 bød Cirkus Arena på den kvindelige kanonkugle Robin Valencia og i 2015 på kanonkongen Carlos Ugalde.

5/6 2024

”Højtærede publikum, mine damer og herre, kære små og store cirkusvenner.” Sådan kan en hel generation af danskere huske, at Nelly Jane Benneweis år efter år indledte sin præsentation af forestillingerne i Cirkus Benneweis.

For mange var Nelly Jane sprechstallmeisteren over alle sprechstallmeisters. Du kan læse historien om Nelly Jane på https://cirkus-dk.dk/.../nelly_jane_benneweis_lady_of_the... Der er massevis af fotos!

En tilføjelse til artiklen: Såvel i 2022 som i 2023 uddelte Fonden efter Nelly Jane Benneweis legater til unge lovende danske artister. Uddelingen fandt sted sammen med uddelingen af årets cirkuspriser fra Den Danske Cirkuspris.

4/6 2024

Haddys drøm. Som ung havde Haddy Enoch en drøm. Hans forældre havde fortalt ham om det cirkus, som hans oldeforældre Theodor og Wilhelmine Enoch etablerede i slutningen af 1800-tallet og som vist nok turnerede frem til 1928, 6 år før Haddy kom til verden. Cirkus Dannebrog. Haddys drøm var at genetablere dette cirkus. Efter at han sammen med ægtefællen Solveig og deres børn havde turneret verden over med cykelnummeret The Haddies, lykkedes det dem i 1977 at genstarte Cirkus Dannebrog. I begyndelsen var det ikke noget verdensforetagende. De havde erhvervet et temmelig slidt telt fra Cirkus Royal, som var stoppet nogle år før. Haddy har fortalt, at han var gældfri da de indledte sæsonen, men ikke da den sluttede. Så det genstartede Cirkus Dannebrog begyndte som i H.C. Andersens eventyr som lidt af en grim ælling. Takket væres familiens flid og en god portion jysk stædighed udviklede Cirkus Dannebrog sig til en stor smuk svane. Det var fascinerende, at Haddy Enoch på den måde fik realiseret sin barndomsdrøm og skabt sin fortryllende manege. Haddy Enoch døde i november 2009. Indtil da var Cirkus Dannebrog drevet som en personlig ejet virksomhed, ejet af Haddy Enoch. Efter Haddy Enochs død blev driften flyttet over i et aktieselskab, Cirkus Dannebrog A/S, som var ejet af Solveig Enoch. Det var hendes og Haddys fire børn, Dennie, Agnete Louise, Isabella og Katja som stod for driften. Men tiderne ændrede sig, og næsten alle cirkus oplevede faldende tilskuerantal. Efter nogle tabsgivende sæsoner blev Cirkus Dannebrog A/S erklæret konkurs i marts 2016. I løbet af en uge lykkedes det de fire søskende at købe Cirkus Dannebrog tilbage fra konkursboet og gennemføre sæson 2016. Sæsonen blev ikke god, og Cirkus Dannebrog har ikke turneret siden 2016.

3/6 2024

Cirkusgården i Udby. Fra 1916 og mange år frem havde Cirkus Miehe vinterkvarter på en ejendom i Udby, som tilhørte Dora Miehe (1868-1945). Cirkus Miehes sidste sæson var 1958. Efter Miehe-tiden har ejendommen haft skiftende ejere. Stuehuset er opført i 1928 og består af 8 værelser og 3 toiletter. Det fremstår i dag som værende delvist renoveret, hvor renoveringen dog ikke er afsluttet. Der er ikke mange minder fra cirkustiden. Ejendommen er fraflyttet, ligesom el pt. ikke er tilsluttet. Ejendommens ligger yderst naturskønt med en stor have med gamle bøgetræer og frugttræer, ligesom der er en flot alle op til selve stuehuset. Derudover er der et skovareal samt marker der har været brugt til at holde heste på. På grunden er der et privat gravkammer i en gravhøj, som Dora Miehe i 1944 fik Nationalmuseets og Justitsministeriets tilladelse til at indrette som et gravkapel i den bronzealderhøj, som ligger på marken. Gravkammeret indeholder 5 urner: Dora Miehe (1868-1945), Doras datter Virginia Sahlstrøm (1900-1967), Doras ægtefælle Heinrich Kolzer (1874-1955), Doras søn Eugen Hippolyte Pfänner (1897-1968) og Eugens ægtefælle Oda Pfänner (1937-1993). Der er en to servitutter omkring fredning, hvoraf den ene drejer sig om det nævnte gravkammer. Ejendommen er som nævnt fraflyttet, og Totalcredit har nu sat den på tvangsauktion den 18. juni kl. 10 i retten i Holstebros afdelingskontor i Thisted. Så hvis du drømmer om at købe en gammel cirkusejendom har du muligheden ... Du kan se nærmere, herunder en række fotos, på <https://www.tvangsauktioner.dk/115779>

2/6 2024

Benneweis-elfanterne. Mange kan stadig huske elefantnumrene fra Cirkus Benneweis. De blev oprindelig præsenteret af Sonny Benneweis og efter hans død i 1979 af sønnen Kim Benneweis sammen med hans daværende ægtefælle Kirsten. Hvor mange andre elefantrænere viste det samme nummer år efter år, præsenterede Sonny og Kim hver eneste år helt nye numre. Cirkus Benneweis havde gennem årene mange elefanter, men dem, vi husker bedst, er nok Thai, Siam, India og Ceylon, som Eli Benneweis købte som babyelefanter i 1969 og 1971. Siam blev aflivet i 1994 efter at være gået amok under en forestilling i Nyborg. Efter at Kim Benneweis i slutningen af sæson 1995 stoppede i Cirkus Benneweis, solgte Diana Benneweis de tre andre elefanter til en tysk dyrepark, der havde lovet at give elefanterne gode vilkår. Reelt optrådte dyreparken som stråmand for et italiensk cirkus, som elefanterne straks blev videresendt til. Så de fik ikke den pensionisttilværelse, Diana Benneweis havde håbet på. Til og med 2013 var der stadig elefantnumre med i forestillingerne hos Benneweis i form af engagerede artister med elefanter. Men kvaliteten blev aldrig som i gamle dage. I 2014 og 2015 fravalgte Diana Benneweis helt elefanterne i lighed med, hvad norske og svenske cirkus allerede havde gjort, da det blev sværere og sværere at skaffe elefantnumre af en kvalitet, hun kunne stå inde for. Du kan læse historien om Benneweis-elfanterne, herunder hvad der ret faktisk skete i Nyborg, i bogen *Københavns Cirkusbygning og andre artikler om cirkus og artister*. Du kan låne bogen på biblioteket. Har de den ikke, kan de skaffe den fra et andet bibliotek. Den Danske Cirkuspris har et begrænset antal eksemplarer af bogen til salg for 200 kr. + porto. Skriv til info@danskecirkuspris.dk, hvis du er interesseret. -Foto: Eli Benneweis med Thai og Siam.

30/5 2024

I 1993 dukkede et nyt cirkus op på de danske landeveje: **Cirkus Fantastico**. Initiativtagerne var Kurt Sørensen og Jörgen Börsch. Ved siden af cirkus opstillede de et legeland med 10 hoppeborge i håb om, at det ville tiltrække mange børn. Teltet var et stort 2-masters telt. Billetter blev bl.a. solgt via Føtex til kun 40 kr. Som sprechstallmeister havde de hyret Henri Alakazam. Numrene var booket som en samlet pakke fra Riga Cirkus. Artisterne kom fra Rusland og andre østeuropæiske lande. Blandt de her i landet lidt mere usædvanlige numre var en boksende kænguru. Sæsonen, som sluttede i BonBonland, blev forretningsmæssigt set ikke god. Fantastico var i programmet præsenteret som en engangs-oplevelse, og

det blev da også kun til denne ene sæson. Jörgen Börsch har siden blandt andet arbejdet som promotor og artistagent. Han bistod også i mange år Bossle Monster Truck Show med deres turnevirksomhed i Danmark.

29/5 2024

Cirkus Freja. I gamle dage var alle cirkus hestetrukne. Ofte havde hestene dobbeltroller: både som trækdyr og som cirkusheste i manegen. Men det er mange år siden, at hestekræfter var noget med dyr og ikke noget i en bil eller lastvogn.

Fra 1984 til 1986 var der dog et hestetrukket cirkus på turne i Danmark. Det var det lille Cirkus Freja, som markedsførte sig som Danmarks eneste hestetrukne cirkus. De drivende kræfter var Tonny Trifolikom og Folmer Kristensen og dennes daværende kæreste Marie Netterstrøm ("Smukke Marie og Flotte Folmer"). Tonny rejste med sin egen hestetrukne gøglervogn. Yderligere var Janne Kofoed og hendes nu afdøde mand Hugo med i foretagendet. Du kan læse historien om det lille cirkus på https://cirkus-dk.dk/artikler/cirkus_freja.pdf

Hvis Cirkus Freja var fortsat, kunne de i år have fejret 40 års jubilæum. Det synes en kreds af folk med tilknytning til Cirkus Freja skal fejres. Det sker ved en forestilling 1. juni kl. 16 i Klejtrup. Der er for længst udsolgt både til denne forestilling og til en ekstraforestilling.

28/5 2024

Cirkus i BonBon-Land. I en del år kunne gæsterne i den sydsjællandske forlystelsespark BonBon-Land opleve cirkusforestillinger og søløveshow i sommerperioden. Oprindeligt var det Benny Berdino, der producerede forestillingerne, ofte ved brug af artister fra det svenske Cirkus Skratt, der holdt sommerpause, og hvis forestillinger i øvrigt også var produceret af Benny Berdino. Blandt de optrædende var mange topnavne, herunder Casselly-familien med elefanter og heste. Søløveshowene blev præsenteret af Addie Jepsen. Efter af BonBon-Land i 2008 fik nye ejere, ophørte samarbejdet med familien Berdino. I 2009 og 2010 var det en mere discountagtig cirkusforestilling med 4 eller 5 italienske artister, og der var ikke længere søløveshows. I dag er eneste levende underholdning i BonBon-Land trylleshows med Trylle Tim (Daniel Odvig). – Billedet af det blå/gule teltet er fra 2007. Teltets farver skyldes, at det også blev brugt af Cirkus Skratt.

27/5 2024

Koncert i Ridehuset. Cirkus Miehes gamle ridehus er fra 1912 og står i dag ved Cirkusmuseet i Rold. Det er en ca. 9 meter høj harmonisk træbygning med et tværmål på ca. 18 meter. Uden om manegen er der er strimmel plads på 3 meter, hvor der kan stilles bænke op. Desuden er der en lige så bred indvendig balkon, der går næsten hele vejen rundt. Ridehuset blev oprindeligt brugt til hestedressur, og artister øvede sig i de forskellige discipliner. Hvert forår afholdt Cirkus Miehe generalprøve på sommerens forestilling for den lokale befolkning i Ridehuset, hvilket efterhånden blev noget af et tilløbsstykke. I dag er Ridehuset en del af udstillingen på Cirkusmuseet i Rold. Det bliver tillige brugt til en række arrangementer, herunder artistforestillinger og cirkusleg. Og i år også som koncerthus: Cirkusmuseet inviterer lørdag 1. juni på en musikalsk rejse gennem tid og sted med den lokale sangerinde og musiker Karen Cecilie Cæsar. Koncerten fejrer udgivelsen af sangerindens kommende single – en smuk duet med Jonas Fjelsted fra det anmelderroste band Baby Did A Bad Thing. Deres samarbejde i sangen "The Circus" indfanger kærlighedens cirkus – og i december 2023 optog de en musikvideo til sangen i netop Ridehuset. Dørene åbner kl. 19.30. Koncerten begynder kl. 20.00. Billetterne koster 160 kr. og kan købes på <https://nordjyskemuseer.dk/arrangement/koncert-karen-cecilie-caesar/>

26/5 2024

Cirkusplakater. I gamle dage viste en cirkusplakat navnene på de optrædende, således som det ses på denne plakat fra 1961 for Cirkus Benneweis. Cirkusplakatens funktion er at bringe budskab om, at der kommer cirkus til byen. Det sker ved, at en iøjnefaldende plakat bliver sat op på lygtepæle m.v. Oprindeligt var plakaterne lavet af papir. De blev sat op ved brug af tegnestifter og hæfteklammer eller påklistret specielle plader af krydsfiner. En plakat kunne derfor kun bruges en gang. I dag er plakaterne typisk lavet af plastik og kan bruges mange gange, idet de får påklistret en papirlabel med sted og tid for forestillingen. Som regel bruges plakaterne år efter år, og de nævner ikke navnene på de optrædende. Det Kongelige Bibliotek har en betydelig mængde plakater, hvoraf ca. 950 plakater for cirkus og dermed beslægtede folkelige forlystelser med artistoptræden stammer fra forfatteren Anders Enevigs samling. Også cirkusmuseerne i Hvidovre og Rold har en betydelig mængde plakater. Af pladsmæssige årsager er dog kun et beskedent antal af plakaterne udstillet. Der findes også nogle få private samlere med samlinger af betydelig størrelse – Kim Thanning Olsens samling rummer fx mere end 1.000 plakater.

23/5 2024

Heste i cirkus. Det ”moderne” cirkus tilskrives Philip Astley (1742-1814), der opdagede, at et dyr, der løber rundt i en cirkel, bevæger sig i et behageligt tempo, men ikke hurtigere, end at tilskueren kan nå at studere dyret i detaljer. I de første år derefter var flertallet af numrene hestenumre. Hesten var jo kendt af alle, fordi den var det trækdyr, som man mødte overalt. I 1768 fandt Philip Astley ud af, at hestenumrene med fordel kunne suppleres med akrobatnumre for at gøre forestillingen mere afvekslende. Men det var stadig hestenumre, der var i centrum, og en cirkusforestilling bød ofte både på frihedsdressur, skoleridt og trickridning såsom voltigeridt, kosakridning eller Sct. Petersborg kurer. I Danmark var ikke mindst familien Schumann kendt for fremragende hestenumre. Men tiderne har ændret sig, og det eneste sted i landet du i 2024 kan opleve traditionelle hestenumre er hos Katja Schumann på Cirkusgården i Løkken. Af de turnerende cirkus byder Cirkus Mascot på en enkelt pony, som kan regne, og Cirkus Trapez på fire ponyer og en enkelt frieserhest. I Cirkus Arena, som traditionelt har budt på seks araberheste i frihedsdressur, er hestene i år erstattet af æsler. - Billedet viser familien Schumann med Paulina Schumann i forgrunden.

22/5 2024

Vil du med til Nordjylland? En gruppe cirkusinteresserede arrangerer en tur til Nordjylland lørdag den 6. juli. Dagen starter med besøg hos malerparret Helle og Viggo Salting i deres Galleri Skovklovn i Pandrup. Viggo er kendt som klovnenes mester, og parret rejste i 9 sæsoner rundt med Cirkus Benneweis. Efterfølgende frokost på Rødhus Strand Cafe samt besøg på Katja Schumanns cirkusgård i Løkken. Her bliver deltagerne både vist rundt og ser forestillingen. Dagen slutter med spisning i Løkken sammen med Helle, Viggo, Katja og Luffe. Er du interesseret i at komme med eller i at høre nærmere? Så send en e-mail til Kim Thanning Olsen på ktothanning@stofanet.dk Der er allerede deltagere nok til at turen bliver gennemført.

21/5 2024

Klovnefestivaler på Bakken. Mange mindes de klovnefestivaler, som Bakken arrangerede i årene 1996 til 2006. Den kunstneriske leder var Benny Schumann, og forestillingerne bød på en lang række fremragende klovne. Forestillingerne blev holdt på Friluftsscenen med afsluttende gallaforestillinger i Cirkusrevyens telt. Ved gallaforestillingerne blev der uddelt flere prestigefyldte priser. Blandt andet The World Artist and Clown

Award og Den gyldne næse. Blandt prismodtagerne kan nævne Toto Chabri, Alfredo Rastelli, Fumagalli, Chicky og Konrad Thur. Fra 2008 til 2012 bød Bakken i stedet på internationale klovne, præsenteret af Benny Schumann, og der var ikke gallaforestillinger i revyteltet. Derefter var det slut. Teltholderne ville heller bruge penge på mekaniske forlystelser end på levende underholdning. Også en lang række af de andre arrangementer, fx Holger Hagelbergs pigtrådskoncerter, som trak massevis af mennesker til Bakken, er droppet. En lidt trist udvikling. – Billedet af Toto Chabri og Benny Schumann er fra klovnegallaen i 2004.

20/5 2024

Cirkus under vand. 1954 præsenterede Cirkus Moreno "Cirkus under vand", hvor manegen og pisten i pausen blev overdækket med et plastiktæppe, som skabte et bassin, der blev fyldt med vand. Det blev så stor en succes, at Willy Moreno gentog det i 1957 og 1963. Første gang danskerne oplevede "Cirkus under vand" var i 1891 hos Paul Busch i Cirkusbygningen. Benneweis viste "Cirkus under vand" i Cirkusbygningen i 1970 og 1972 – sidstnævnte år forsøgte man at bruge bygningens vandgrav, men mekanikken virkede ikke altid. Vandgraven var installeret i 1914 i forbindelse med at Cirkusbygningen blev genopbygget efter branden. Vandgraven havde ikke været brugt siden 1941. Cirkus Dannebrog præsenterede "Cirkus under vand" i 1986, men det anlæg de havde lejet voldte dem mange kvaler. Cirkus Arena har budt på "Cirkus under vand" i 1991, 2006 og 2011. Billedet er fra Cirkusbygningen i 1970, hvor Captain Max Morris' søløver boltrede sig i vandet. Foto: Svend Erichsen. – En del danskere besøgte det tyske Cirkus Charles Knie, da de i dagene 8. til 14. maj lå i Flensborg. Her oplevede de en anden form for vandshow, idet der var indbygget et kæmpemæssigt vandorgel i manegen. Den blev derimod ikke fyldt med vand som i de ovenfor nævnte forestillinger med Cirkus under vand. Men det var særdeles spektakulært, når meterhøje vandstråler skød op og så at sige akkompagnerede flere af artistnumrene.

19/5 2024

Cirkus i Tivoli. I mange år havde Tivoli kun åbent fra april til sidst i september. Det betød, at arealet på Plænen foran friluftsscenen kunne bruges som cirkusplads, når Tivolis sæson var slut. I mange år af Cirkus Belli og senere af Cirkus Benneweis, der i 1955 købte Cirkus Belli. Der var indgang gennem hovedindgangen, og cirkus billetvogn var opstillet foran hovedindgangen, som det kan ses på vedhæfte foto fra Cirkus Belli – vist nok fra 1956 eller 1957. Nogle år efter, at Cirkus Benneweis i 1970 havde overtaget lejemålet af Cirkusbygningen, gik de over til at lade det turnerende cirkus slutte sæsonen i Cirkusbygningen. Og dermed var det slut med cirkus i Tivoli. Cirkus Belli var for resten ikke det første cirkus i Tivoli. Allerede i 1845 optrådte beriderselskabet Rudolf Guerra nemlig i et telt i tivolisæsonen, og fra 1850 til 1886 var der en cirkusbygning af træ med optræden af række udenlandske cirkuskompagnier.

16/5 2024

Rovdyr i cirkus. Frem til 1963 kunne du opleve numre med løver og tigre og andre rovdyr i de danske cirkus. Publikum elskede disse numre, men mange dyrevenner mente, at det var synd for dyrene. Efter avisomtale af, at Cirkus Bingers domptør Rudy Althoff (nej, ikke ham fra årets Arena-forestilling) havde pryglet en bjørn, krævede dyreværnsforeningerne forbud mod vilde dyr i manegen. Det blev ikke bedre af, at italieneren Darix Togni, der havde optrådt hos Cirkus Schumann, udtalte, at prygl var en forudsætning for rovdyrsdressur, og at Cirkus Morenos domptør Luigi Geradi blev overfaldet af en løve. Så selv om der var mange rovdyrdomptører, som behandlede deres dyr eksemplarisk, vedtog Folketinget af det fra 1. januar 1963 skulle være slut med rovdyr i danske cirkus. De, som har set Morten Korch-filmen Fløjtespilleren, kan

huske at rovdirene stod i, hvad man i dag vil kalde små bure. Men det samme gjaldt den gang også rovdyr i landets zoologiske haver. Tiderne ændrer sig. De danskere, som i de senere år i fx tyske cirkus har set rovdyrnumre, har ved selvsyn kunnet se, at løverne og tigrene ud over store bure har også har store løbegårde. Det viste billede med Manfred Benneweis (?) og løver er fra Cirkus Benneweis' arkiv. –
Ovennævnte Luigi Geradi mistede i øvrigt livet, efter at han i 1968 blev overfaldet af sine rovdyr i et fransk cirkus. Så det er ikke helt ufarligt at optræde med vilde dyr.

15/5 2024

Cirkus Dania er et af de mange danske cirkus, der trods gode programmer kun overlevede et par år. Fra 1973 til 1975 var de eneste danske cirkus det store Benneweis, det mellemstore Arena og det lille Arli. I 1976 startede Claus Jespersen Cirkus Dania. Han var sønnesøn af den legendariske Kaptajn Jespersen, der havde morgengymnastik i radioen. Fra 1965 til 1975 havde han arbejdet for Benneweis, hvor han i en periode var forlovet med cirkusprinsessen Diana. Du kan læse mere om forholdet mellem Claus og Diana i hendes bog *Alting har sin pris*. Cirkus Dania kom ud igen i 1977. Men Claus Jespersen var ikke god til at styre økonomien, så midt i sæsonen gik de konkurs. Han kastede sig senere over at arrangere skønhedskonkurrencer og miss-kåringer over hele landet. I 1984 og 1985 var Claus Jespersen tilbage hos Benneweis, denne gang som sprechstallmeister i Cirkusbygningen. Men uden af danne par med ekskæresten Diana. I 1987 arbejdede han for Cirkus Arena. Samarbejdet var ikke vellykket. I 1989 forsøgte Claus Jespersen at genoplive Cirkus Dania, men det lukkede efter ganske få uger. Claus Jespersen døde 1994. Han blev kun 48 år gammel.

14/5 2024

Artister på Plænen. I mange år kunne gæsterne i Tivoli opleve artistoptræden på Plænen. Der blev normalt vist tre numre i den absolutte verdensklasse. Flere af artisterne med fornemme priser fra cirkusfestivalen i Monte Carlo. De ca. 30 minutter lange forestillinger blev akkompagneret af Tivolis Big Band. Tivoli skiftede artister 3 gange i løbet af en sæson, så flittige gæster i haven oplevede i løbet af sommeren en halv snes dygtige artister. I 2004 pålagde Tivolis daværende direktør Lars Liebst skuespilleren og sceneinstruktøren Jan Hertz, der var underholdningschef i Tivoli, væsentlige besparelser i artistbudgetter. I 2004 var der derfor kun to artistnumre. De blev suppleret med en kvindelig konferencier, der ud over at præsentere numrene fortalte lidt om Tivoli øvrige program, således at forestillingerne stadig varede 30 minutter. I 2005 fandt Lars Liebst at tiden helt var løbet fra artistoptræden i Tivoli. Da der også i øvrigt var lagt op til store besparelser på underholdningsbudgettet, valgte Jan Hertz at stoppe som underholdningschef. Der er mange, der savner artisterne på Plænen. Men der er nok flere penge i fredagsrock for unge mennesker end i artistoptræden for et lidt mere modent publikum ...

Er der artister fra Plænen som du særligt husker? Så skriv gerne om dem i en kommentar til dette opslag.

13/5 2024

Den Danske Cirkuspris blev første gang uddelt 21. september 1968, dagen før Cirkus Schumanns sæson i Cirkusbygningen sluttede. Det var kulturminister Kristen Helveg Petersen, der overrakte prisen til Albert Schumann. Cirkusprisen bestod den gang af en flot drevet sølvstage, udarbejdet af Bjørn Wiinblad og sølvmeden Karl Gustav Hansen. Næste uddeling fandt sted den 11. maj 1969, hvor Cirkus Benneweis lå i Nykøbing F. Her var det igen kulturminister K. Helveg Petersen, der overrakte prisen, denne gang til Eli

Benneweis. Derefter var der pause i prisuddelingerne indtil 2016, hvor kulturminister Bertel Haarder overrakte prisen til Benny Berdino. Prisen bestod nu af et maleri af maleren Viggo Salting, også kendt som klovnens mester. Der blev samtidig uddelt en talentpris, en pris til årets bedste nummer samt fra 2017 en særlig indsatspris. Bortset fra corona-årene 2020 og 2021 har der siden 2016 været prisuddelinger hvert år og altid med Kulturministeren som den, der overrakte hædersprisen. Prisuddelingen i 2024 finder sted på en endnu ikke fastlagt dato i midten af august. Som det har været tilfældet siden 2016 er stedet Fægtesalen ved Cirkusmuseet i Hvidovre. Du kan læse mere om prisen og prismodtagerne på www.danskecircuspris.dk

12/5 2024

6 master. Lidt ældre cirkusvenner kan huske Cirkus Moreno, som turnerede fra 1948 til 1967. De første 3 år samarbejdede Willy Moreno med Albert Reinsch, og cirkus hed Moreno & Reinsch. Cirkus Moreno kaldte sig Skandinavians eneste 6-masters cirkus. Det fik mange til at tro, at det måtte være et kæmpemæssigt cirkus. Der var dog plads til langt færre tilskuere end i fx Cirkus Benneweis' 4-masters telt. I de 20 sæsoner, Cirkus Moreno var på landevejen, havde de 5 telte, alle med 6 master. Diameteren på det første telt var 24 meter, dvs. lidt mindre end Cirkus Baldonis nuværende 2-masters telt. Cirkus Vivi, som turnerede fra 1963 til 1967, brugte også et 6-masters telt. Men lige som Moreno med plads til færre tilskuere end hos Benneweis. I dag bruger Cirkus Arena og Cirkus Nemo telte med 4 master. Arli, Baldoni og Trapez bruger telte med 2 master. – Fotografiet af køen foran Morenos telt er fra 1962.

9/5 2024

Elefantungen Kaspar blev født i Zoologisk Have i København den 9. december 1907. Forældrene var hanelefanten Chang og hunelefanten Ellen, begge asiatiske elefanter. I 1910 og 1911 udlejede Zoologisk Have elefanten til Cirkus Bech Olsen, hvilket gav anledning til heftig pressedebat om dyr i cirkus. I november 1911 blev Kaspar solgt til Hannover Zoo, hvor han var indtil oktober 1922, hvor han blev overført til Jardin d'Acclimatation i Bois de Boulogne i Paris. Han blev her kaldt Gaspard og døde i marts 1927, hvor han blev aflivet, vist nok fordi han var aggressiv.

8/5 2024

Cirkusmuseet i Rold har sin oprindelse i Cirkus Miehes mere end 100 år gamle Ridehus, der i dag står opført ved museet. Ridehuset udgør en væsentlig del af Cirkusmuseets historie, og er således med til at danne rammen til fortællingen om 200 års cirkushistorie. I 1894 købte cirkusdirektør Heinrich Miehe og hans kone Louise Rold Kro med det formål at bruge den som vinterkvarter for Cirkus Miehe. Heinrich fik efterhånden smag for krolivet, og snart var det Louise og deres ældste datter Dora, der blev drivkraften bag den rejsende del af familien. Ridehuset, som blev brugt om træningsmanege, er fra 1912 og stod oprindeligt andet sted i Arden og blev med årene mere og mere faldefærdigt efter at cirkusvirksomheden i 1916 var flyttet til Doras gård i landsbyen Ydby i Thy. Takket være bl.a. Anders Enevig og Peter Riismøller fra Aalborg historiske museum blev det opmålt og nedtaget. Med bistand af blandt andet kredsen bag Cirkushusets Museumsforening blev det senere genopført og renoveret med den nuværende placering. Rold-museet er frem til 30. september åben tirsdag, onsdag, torsdag og lørdag fra 10 til 16.

7/5 2024

Cirkusmuseet i Hvidovre åbnede i 2001 i den tidligere kommandantbygning i Avedørelejren. Siden 2004 har museet været drevet af Hvidovre Kommune. Museets grundlag er jongløren og samleren Ølund "Barly" Jacobsens (1917-1999) enorme cirkussamling, suppleret med Truxas samling og en langt række andre effekter. Barly var drevet af en stor samlermani. Da han som barn så en jonglør optræde besluttede han sig for, at det ville han også kunne. I 1937 fik han sit gennembrud, da han optrådte i talentshowet "Kunstnerforum" på varieteen National Scala. Gennem sin karriere mødte han mange andre artister og impresarier, der donerede alt fra fotos til kostumer til ham, da de blev bekendt med, at han var samler. Samlingen bestod til sidst af over 100.000 fotos, plakater, kostumer, rekvisitter m.m. fra cirkusverdenen. Du kan læse mere om Barly på <https://www.cirkus-dk.dk/artikler/barly.htm> Takket være foreningen Barlys Venner blev der taget initiativ til at bevare og registre den enorme samling og få etableret et cirkusmuseum. Samlingen blev senere overdraget til Hvidovre kommune. Barlys venner, hvis oprindelige formål var at få etableret et museum, lever i dag videre under navnet Danske Cirkusvenner. Cirkusmuseet er året rundt åben søndag til torsdag fra 10 til 15.

6/5 2024

De fleste danskere har hørt om cirkusfamilier som Arli, Benneweis, Berdino, Enoch og Schumann. Mange andre familier er gået i glemmebogen, fordi det der mange år siden, de sidst var på landevejene. På <https://cirkus-dk.dk/htm/dk/cirkusfamilier.htm> kan du finde korte beskrivelser af 15 danske cirkusfamilier.

5/5 2024

Cirkus Arcus er et børne- og ungdomscirkus fra Hvidovre med artister i alderen 5-19 år, der trænes af unge professionelle trænere. Cirkus Arcus har eksisteret i 30 år, og årets absolutte højdepunkt er cirkusugen i foråret. Der afvikles 10-15 forestillinger forfattet, instrueret og udført af Cirkus Arcus' artister og trænere. Forestillingerne afvikles henover 6 dage i Cirkus Arcus eget cirkustelt. Teltet, som kan rumme op til 350 personer er sat op på pladsen ved Fægtesalsvej i Avedørelejren. I år er der forestillinger i dagene 11. til 18. maj. De viser 3 forskellige forestillinger: Mellem skygger og lys, Atlantis og "Cirkusmuseet". Nærmere oplysninger på <https://cirkusarcus.dk/>

2/5 2024

Det lille danske Cirkus Krone har ikke været på turne siden 2018. Men i år satser de på at komme ud med knap 1 time lange forestillinger der især sær henvender sig til de yngste, fra 2 år og op.

Cirkus Krone blev fra 1984 til 2017 drevet af Irene Thierry (født 1947). Cirkus Krones rødder går ifølge familien tilbage til 1939, hvor Irene Thierrys nu afdøde far Regner Thierry startede det som et markedscirkus under navnet "Cirkus Thierry". Senere købte familien et tivoli, og Irene og hendes bror Richard lavede luftnummer i en svajmast, der var placeret midt på tivolipladsen. Cirkus Krones turnéer blev herefter kortere og kortere. 1984 startede Irene Thierry Cirkus Krone op igen sammen med sønnerne Frank og Marc. Fra og med sæson 2018 overtog Irene Thierrys ældste søn Frank ledelsen af Cirkus Krone. På <https://cirkuskrone.dk/om-cirkus-krone/> kan du læse historien om Cirkus Krone. Billedet af Cirkus Krones telt er fra 2018.

1/5 2024

Cirkusgården i Løkken ejes af Katja Schumann. Katja er datter af Max og Vivi Schumann. 10 år gammel fik hun sin debut i Cirkus Schumann i Cirkusbygningen i København, hvor hun optrådte som ballerina til hest. I de følgende år oplevede man hende sammen med øvrige medlemmer af Schumann-familien med skoleridt og frihedsdressur. Da Cirkus Schumann stoppede i Cirkusbygningen efter sæson 1969, optrådte Katja

Schumann i en række andre cirkus over hele verden. Ved den allerførste Cirkusfestival i Monte Carlo i 1974 blev hun tildelt La Dame du Cirque-prisen. I 1976 vandt hun guld ved den første Circus World Championship i London. Da hendes far Max Schumann i 1977 lagde ud med et teltcirkus, var Katja en af de bærende kræfter, både artistmæssigt og på andre områder. Da Cirkus M. Schumann stoppede efter sæson 1982, flyttede hun til USA, hvor hun i mange år stod for hestenumrene i Big Apple Circus og var gift med direktøren Paul Binder. Ægteskabet blev opløst i 2004. Katja kom så til det amerikanske Cirkus Flora, indtil hun i 2008 vendte tilbage til Danmark, hvor hun optrådte i Cirkus Dannebrog. Derefter var hun i nogle år knyttet til Luffe Bøghs No Name Cirkus-projekt i Solbjerg nord for Hadsund. I 2012 og 2013 turnerede Katja i sommersæsonen med Cirkus Mascot. I 2015 købte Katja Schumann en nedlagt landbrugsejendom uden for Løkken, hvor hun sammen med Luffe Bøgh har skabt en imponerende cirkusgård med fokus på dyr. Der er også en hal med manege til forestillinger og et miljø, som hver eneste sommer tiltrækker mange besøgende. I 2022 modtog Katja Schumann hædersprisen Den Danske Cirkuspris.

30/4 2024

Cirkus Trapez har sine rødder i Isabella Enoch Sosmans Dinnershow Trapeze og de vintercirkusforestillinger, som hun siden 2014 har vist i en række haller i Jylland. Som turnerende cirkus kom Cirkus Trapez for første gang i 2016 på landevejene. Tidligere var Isabella Enoch Sosman (født 1960) og hendes sambo Bernhard Kaselowsky (født 1961) knyttet til Cirkus Dannebrog, hvor Isabella Enoch i mange år var artistisk direktør. I sine unge dage optrådte Isabella Enoch som trapezartist dels i Cirkus Dannebrog og dels i en række førende europæiske cirkus, blandt andet det store (nu lukkede) tyske Cirkus Barum. De senere år har Cirkus Trapez både optrådt i haller, med open air forestilling samt i telte, som de har i forskellige størrelser. Billedet viser det lille telt, de har brugt i Madsbyparken i Fredericia. På <https://cirkus-dk.dk/hm/dk/trapez.htm> kan du læse historien om Cirkus Trapez.

29/4 2024

Da Søren Østergaard og Anders Lund Madsen i 1999 lagde ud med Zirkus Nemo, var der mange der syntes, at det var lidt for gækket. En skuespiller og en journalist i en crazy forestilling helt uden artister kunne ikke have meget at gøre med cirkus. Men som tiden gik, blev cirkusinteresserede klogere og faldt for Søren Østergaards kombination af entreer med hans egne karakterer med artister, der efterhånden som årene gik blev af verdensklasse. Hvor andre cirkus har mange endagsbyer, ligger Zirkus Nemo mindst 4 dage på en plads og har normalt to spillefri dage ugen. Og hvor andre cirkus satser på et familiepublikum, kalder Nemo sig zirkus for voksne. Deres nuværende telt et 4-masters Cannobio telt fra 2016 med plads til 588 tilskuere. På <https://zirkus-nemo.dk/historie/> kan du læse historien om Zirkus Nemo. Pressefoto fra Zirkus Nemo. Fotograf Jacob Boas Leitisstein.

28/4 2024

Cirkus i sportshaller. Bortset fra de københavnere, der er gamle nok til at have set Cirkus Schumann og/eller Cirkus Benneweis i Cirkusbygningen, forbinder danskere cirkus med noget, der foregår i et telt. Anderledes i USA, hvor Ringling Bros. and Barnum & Bailey Circus allerede i 1958 gik over til at spille i haller. I Danmark turnerede Cirkus Mascot frem til 2019 med et 2-mastet telt med en diameter på 18 meter. Pga. corona var der ingen turne i 2020. I 2021 var de på efterårsturne i sportshaller mv. Det gik så godt, at de siden har droppet teltet og i stedet spillet i haller. På <https://cirkus-dk.dk/hm/dk/Mascot.htm> kan du læse historien om Cirkus Mascot.

25/4 2024

Fra Cirkusteatret Aloe til Cirkus Baldoni. Cirkus Baldonis rødder går tilbage til 1998, hvor René Mønster etablerede den turnerende forretning Cirkusteatret Aloe. Det var en nyskabelse inden for cirkus og teater. De to former blev kombineret og krydret med musical, og forestillingen havde en sammenhængende handling. Efter sommerturneen i 2001 ændrede René koncept og navnet blev Cirkus Baldoni. I 2000, 2001 og 2002 brugte de et ældre 4-masters telt med plads til 500 tilskuere. Det nuværende telt er fra 2018. På <https://baldoni.dk/historie/> kan du læse historien om Cirkus Baldoni. På <https://www.cirkus-dk.dk/artikler/renedagbog2001.htm> kan du læse Renés dagbog fra 2001, som også giver forklaringen på, hvorfor han skiftede koncept. Foto: Jacob Boas Leitisstein.

23/4 2024

Nordens største cirkus. Siden en gang i 1990'erne har Cirkus Arena haft Nordens største cirkustelt og har dermed kunnet kalde sig Nordens største cirkus. Før dem var det i en årrække Cirkus Benneweis, som var Nordens største. Endnu tidligere var det Cirkus Belli og Cirkus Louis, som kaldte sig Danmarks største. Cirkus Arenas nuværende telt er et 4-masters telt fra 2022 med en diameter på 40 meter og plads til knap 1.300 tilskuere. På <https://www.arena.dk/omarena/historie> kan du læse historien om Cirkus Arena.

22/4 2024

Cirkusbygningen i København blev indviet i 1885. Den blev genopbygget efter en brand i 1914 og blev til og med 1990 brugt af en lang række cirkus. De to, de fleste husker, er nok Cirkus Schumann, som var i bygningen fra 1916 til 1937 og igen fra 1943 til 1969, samt Cirkus Benneweis, som var der fra 1970 til 1990. Bortset fra i 1983, hvor bygningen var under istandsættelse, bl.a. med bistand af Verner Pantan. Siden 2003 har bygningen dannet rammerne om Wallmans dinnershow. Bygningens historie er beskrevet i bogen Københavns Cirkusbygning og andre artikler om cirkus og artister, Wisby og Wilkens forlag 2017. Foto fra 1970, taget af Svend Erichsen.

21/4 2024

Cirkus Arli har fået nyt telt. Et 2-mastet gult og orange Scola Teloni telt med plads til 220 tilskuere. Teltet er lige som det gamle telt 18 meter i diameter. Men 1½ meter højere, hvilket giver mulighed for luftnumre af en art, som man ikke kunne vise i det gamle telt. Cirkus Arli turnerer på Sjælland med Faxe Ladeplads som det sydligste spillested. På <https://www.arli.dk/contact/> kan du læse historien om Cirkus Arli.